

## MAK

Mak siya wɔnkika ta yokwowa. Mi Mak siir inig whɔrɔn Jon makɔn. Mi siya om Jerusalem hɔrankɔn mi siya Pol mi Pita sowiir whɔn mɔriigin. Mi siya ta yokwowa Rom hɔran iikamɔm simiiram wɔnkika. Mak siya ta yokwowa dimɔn kirie kirieyɔm mi dimɔm taeminɔm Jisis siya tiriyɔm mi siya Rom hɔran iikamɔm simiir boimɔmauugin mi Rom hɔran iikamɔm ini ta kirieya sairama yaingwo tɔbmiigiyɔm. Iriig.

*Jon siya iikamɔm simiir baptais haiginuwigin mi Adi Komii siir yaiya saiir warar boimɔmauu (Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)*

<sup>1</sup> Ta Yokwo Komiiya Adi Komii krimiir Wanɔn siir yɔnisimɔn Jisis Kraiis siirga, siir yaiga. <sup>2</sup> Mi ta yaiya bɔdi bɔdiniya profet inkamɔn Aisaia siya wɔnkiya mi ini saiir hɔriinana yɔmbiyama.

Mi bɔdi bɔdiniyarɔn Adi Komii siya siir yɔnisimɔn siirɔn hinɔna boinkikɔn, wakae! Kara inkamɔn wi nwɔra nikropkii kariir yai aiir boimɔmauuwamam. Mi siya ini kariir biyar yamkwokɔnɔn mi siya wi kariir siyɔu iir kisisop haiginkwokɔni. <sup>3</sup> [Inkam nwɔrɔn maeyau siiyɔn nu apa saiir hɔr kauwok boinamnankikɔn. Siya hinɔna boinkikɔn, Biyan Inkam Komiiyɔn siir siyɔuin sibgu kisisop dirɔraerarkwokɔn, siya napnaniyam.]

<sup>4</sup> Jon siya iikam imiir baptaisam nitkɔn ni-imau siiyɔn nu apa siir. Mi ti niimau siiyɔn

apain siirin inkamki bi whwonkaiigin. Nningaka. Mi siya iikamim haimii tamii hir napim simiir boinmauugi ta yaiwin kibiya. Mi simiir kwoinim wi nwoki aingwo tibmiiyim. Mi simiir dimin biyeyim wi Adi Komii siya haiyoprimdiyumiigi. <sup>5</sup> Mi iikamim ti nu komiiyin Judia hiranim mi om komii Jerusalem siir hiran iikam ikim sima Jon siir boinmauugi digworaekwo biyeyim sima tirim. Mi Jon siya simiirin ina baptais haiginiuwun Jordan ie hir.

<sup>6</sup> Mi Jon siya niiya yuisa, kamelni piokim. Mi siya piuwop ha mi kikogikin mi naeyim siya naeyim kokmwo graeys minim mi mhwina nae nwowiya saiir yin ikim, siya simiir naekin.

<sup>7</sup> Mi Jon siya ina boinmauugiyin simiirin, inkam nwirin kariir mhoiyya nitin siir kirieya ini kariir kirieya saiir haiburgika, kariir kirieya ini aowa saeya ywowa. Kara inkam miyyik rani, siir iga siya niiya saiir uridin wi kara waisi hak rani. Nningaka. Kara inkam biyeyin ini siir aowa ywokaiyin. <sup>8</sup> Kara kimiirin opni baptais haiginiuwi mi inkamin mhoiyya nitin kimiirin wi siya niuae haiginiuwi naeyuniyin. Iriig.

*Jon siya Jisis siir baptais haiginiugin  
(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)*

<sup>9</sup> Mi ta iyya Jisis siya omisimin Nasaret nikuiwiyin nu Galili hir nwowin siir haiburgigin mi siya ina yitin. Mi Jon siya siirin ie Jordan hir baptais haiginiu. <sup>10</sup> Mi siya op hir haiburgigin mi ha nng apnaidamin nua hiriir mi siya kigi, ninomora omaka anonan haiwaokiya. Mi Adi Komii siir naeyiun ipiyini hanina siininaiiniyin

siiram. Ta ipiyina krɪma dapiya inmab mi saiir hiriinanar siinanaiinika. <sup>11</sup> Mi simar wakaeki yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya, kira kariir yinisim yinkamiyinkin, kara kiriiramɪn ini maigimaigar ywowinɪn. Kariir kwoinɪn kiriiramɪn ini wadiei wadieyar ywokiyaɪn. Iriig.

<sup>12</sup> Mi biri kimiminkikin Adi Komii siir naeyiun siya yikropki Jisis siirɪn maeyau siiyɪn nu apa siir hiriir. <sup>13</sup> Hiyim Jisis siya maeyau siiyɪn nu apa siir nwowim kamnwɪs. Mi Setanɪn, bikɪ biyan yu biyeyɪn ina kinankiun siirɪmɪn. Mi siya ini mwanhunan ywowin. Mi Adi Komii siir paekwosimɪn ha nitɪn siirɪm, ini saikar yauni oniyɪn. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir mɪrii bwakainakin  
(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)*

<sup>14</sup> Hya Jon siya maeyauwa huyokiyokaiya mi biye mɪriiya saiir hirar niki okaiyaɪn mi ta iya Jisis siya nu Galili hiriirɪn saiir yimbiniɪn. Mi Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir yayim, siya simiir ini boinmimauuni iikam imiirɪn. <sup>15</sup> Siya boin, ta iya bɪdi yimbiniya, ta iya Adi Komii siya iikamɪm ti nu komiiyaɪn siirɪm wɪ simiir kigiraowi. Mi taka iya ini kingiɪn nwowa krimiirɪn wɪ siyar kigiraowi. Krimiir kwoinim ti kisina haigi mi Yokwo Komii saiir yayim simiiraramar daingwo tibmii iski. Iriig.

<sup>16</sup> Jisis siya nu Galili whigbida hiriir napamɪn mi siya Saimon, Endru sowiiryao yapkigam, sowa haimna whi hir nitmai. Ta miya sowa mɪriiya anasu kikaiya, sowa umɪr mi mɪrii. <sup>17</sup> Mi Jisis siya boinki, kowayao kariir mhoiia wɪt mi wɪ kara nɪsiimauwi kariir miya kowiiryao. Mi

kowayao ta miya kara miriyya saiir hiriinan siyiu iirar sibgu ap. Mi iikam hoimgakim simiir nwoki ikunam. <sup>18</sup> Mi sowiir haimna ini hirar kwaiburgigin. Mi sowa biri kimiminko ini Jisis siir mhoiyar yamo. Mi sowa ini siir mi aiirar ini miriyyuwo.

<sup>19</sup> Mi siya ha swoki apnamin priei biri napkikin mi siya youap kigam, Sebedini yinisim nwisio Jems mi siir nomousim ieya Jon, sowa i hir hainomaii. Mi yo sowa, sowiir haimna iir kisisok diriraerari. <sup>20</sup> Mi siya sowiirim yikuuna. Mi sowiir adwai biyyeyin mi sowiir adin siir mi miriyyim kamim simiirin i hirar kwaiburgig. Mi yo sowa ini Jisis siir mhoiyar yapnamo mi siir mi aiir yamiriyiu. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskigin yiu biyyeyin inkam nwirin siir nwowin*  
(Lk 4:31-37)

<sup>21</sup> Sima om Kapeneam hiriir yam simiir i komii aiirim. Jisis siya ta simiir i komiyya simiir omaka komiyya yai nidwokai wakaenakiyya saiir yapninopkainam. Mi iikamim simiirin Adi Komii siir yai aiir ini boinmimauu haiginuu. <sup>22</sup> Iya sima siir yai aiir wakaeyim, ini hindara yanaakiyim. Siya simiirin kamim siyiu komii ninokninkiniyim simiir hiriinan biri boinmimauugin. Ningaka. Siir yaiya ini inkamin inig komiigakin, siir hiriinan ywowin.

<sup>23</sup> Mi ta iyya inkam nwirin simiir omaka komiyya yai nidwokai wakaeyiyya saiir nwokin. Mi yiu biyyeyin siir piu hir nii okaiyin mi siya ina kauwok boinkiyin. <sup>24</sup> Jisis om Nasaretanin! Kira dimuam nitkin, dimu tirniyam? Mi kira tari

krimiir tɪrbumbuam nɪtkɪn? Kara kɪriir bɪdi yɪnoknɪnkɪnɪn, ni kɪra Adi Komii kɪrimiir Wanɪn siir hɪrankɪ nɪt ɪeya inkam wadɪeyɪn. <sup>25</sup> Mi Jisɪs siya tɪ yɪu biyɪe siir nɪkiyɪn mi siya ɪna boɪnkiyɪn, yɪu biyɪe ɪiirɪn, kɪra yayɪa tɪ tankɪ mɪpa dɪnkinɪmnɪsnaki. <sup>26</sup> Mi tɪ inkamɪn siya ha kau-nanaekiyɪn mi siirɪn siya haɪniyop whaowagig. Mi yɪu biyɪe siya tɪ inkamɪn siir pɪu hɪrankɪ yɪuun iwɪskɪnam mi ɪna yamɪn. <sup>27</sup> Mi ɪikam hoɪmgakɪm hɪriinan dimɪnɪn siir kɪgɪm, sɪma ɪni kakakar ywokiyɪm. Mi sɪma ha nanaekiyɪm mi ɪni sɪma sɪmar yomboɪn amboɪnamɪm, tɪkɪ hɪnɪn dimɪnɪn tari dimu dimɪnkɪn, ha? Taka yayɪa saeya yayɪ wɪnka. Mi tari tɪ inkamɪn siya ɪnɪg komɪgakɪn. fiya siya yɪu biyɪe ɪmiir boɪnkiyɪn mi sɪma ɪni siir yayɪ aɪrar mi wakaeyoknaɪm. <sup>28</sup> Mi tɪ dimɪnɪn siya tɪrɪn bɪrɪ kɪmɪmɪnkɪn, ɪna haigirɪrɪr boɪnamɪn nu Galili hɪran omɪm sɪmiir hɪriir. ɪriig.

*Jisɪs siya Pita siir nɪua saiir haiswonɪskigɪn  
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)*

<sup>29</sup> Sɪma omaka komiiya yayɪ nɪdwokai wakaeiya saiir haiburgigɪm mi ha woknaniyamɪm, sɪma Saimon Endru sowiiryao omaka saiir woknɪnopkainam. Mi Jems Jon sowayao warar yɪnkɪn am. <sup>30</sup> Mi Saimon Pita siir nɪua hɪi hɪrar whwonkaiga, saeya pɪu huuwa kɪni ma saeya niiga. Mi sɪma bɪrɪ kɪmɪmɪnkɪm ta wiga maka niya saiirɪn, Jisɪs siir ɪni boɪnmauuu. <sup>31</sup> Mi Jisɪs siya saiiram ha namɪn mi saiir ɪn aɪr ɪni onkwoɪu mi ɪna kɪnɪnsiɪn ɪdwokiya saiirɪn. Mi ta pɪu huuwa kɪni ma saiir niya, ɪna digiya. Mi saeya ɪni sɪmiir naeyɪm sɪmiir swokɪ dirɪraerarɪm. ɪriig.

<sup>32</sup> Iya bie nikiiyamtibin mi simiir iikamim makakmakakim ini simar swoki ikunaniyim Jisis siirim. Mi iikamim yugi nonkwowim yim ini warar mi inkın ikunaniyim. <sup>33</sup> Mi ti om komiiyin siir hiran iikam hoimgakim, sima ta omaka Saimon, Endru sowiira saiir anoka kingiin hirar ini okwoiu. <sup>34</sup> Mi Jisis siya haiswonimniskiiyim mapai mapaiyim simiir niyim mi yiu biyeyim siya ninimniskiiyim kasa rani, simiir nwowim. Mi sima ti yiu biyeyim Jisis siir bidi yinokninkinim mi siya simiir asi nikidugin kima kariir inigin siir kipi dap. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir nap mriugin  
(Lk 4:42-44)*

<sup>35</sup> Mi iigwira Jisis siya nugak imumar yinsiin apnamyakwok, maeyau kwira inkam karamaeya saiirim. Mi siya Adi Komii siirimın nhwo hir ini kwisboiniu. <sup>36</sup> Mi mhoiia Saimon siya mi siir nomiiyau ima, sima ini siir mhoiiyar yapansrinamim siirimın. <sup>37</sup> Iya sima siir nini kigiun sima ina boinim, ti iikam isid komiiyin kiririm hansrananikim. <sup>38</sup> Mi siya simiirin ina boinin, kiya! Nimbi ti omim kingiin nwowim pi sim nami. Kara Adi Komii siir yaiyim simiir warar mi boinimauuam mi aingwowi. Kara ta mai aiirimar nitkin, dimin mi mriiyam bi nitkin. Niingaka. <sup>39</sup> Mi siya nu Galili hiran omim simiir asi namkin. Mi siya omakam yai nidwokai wakaeiyim simiirar yapninopkai boinimauuam, Adi Komii siir yai aiirin. Mi siya yiu biyeyim simiir nwowim ini simiir warar yinimniskiiyamim. Iriig.

*Jisis siya inkamın paowaigi piskimkopouin  
wadie siir nwo haiginiugin  
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)*

<sup>40</sup> Mi inkam nwirin paowaigi piskimkopouin, siya ha natin, ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai hıu ouniyin. Mi siya siir boinki mi kira ha naingwowi, kara kiriirin wi digar nwo haiginiugii.

<sup>41</sup> Mi Jisis siya siirsi yaingwobumbu mi siir ina ina yonkwokiyin siir. Mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ha naingwowi kira wadie dwoki. <sup>42</sup> Mi ti paowaiyim siir piskimkopouim biri kimiminkikim ina wiskiyim mi siya ini wadieyar ywokiyin. <sup>43</sup> Mi Jisis siya yai kirie aıırar boinki siirin. Mi biri kimiminkin siirin ina yikropki sasaugiyin. <sup>44</sup> Jisis siya siir boinki, kira sibgu mantarao! Kira wi inkam nwirni kipi boınmauu ti diminin. Nıngaka. Mi kira pa dam mi kiriir pıua pi inkamın naemin krımıirsi nınkin imiıyaeyin Adi Komii siirim pris, pi siir tini isiımauuu. Mi kira Adi Komii siirin nae pa dınkin imiıyaeki. Mınsi dınkin imiıyaeki! Kiriir pıua wadie nwowa saiırsi, yaiya krımıir brougaeyin Moses siya boına saiir hıriinan. Mi sima ti kamım wi nwoki ninoknınkınwını kiriir paowaiyim bıdi wiskiyim. <sup>45</sup> Mi inkamın ha namın mi biri nini haigiprakai boınıugin ti yayim. Nıngaka. Ini hıriıyar boıniskiyin ti diminin. Mi siya ti diminin ini niıwiinan siir boınyokiyokııyamın omom omomım simiirin. Mi Jisis siya om komiıya hıriir panınsi yamsi iikamım simiir whwonkam idan. Iikamım ini homgak ywoım, siya simiir ma imiir nınsıkiııyim wi dig nwo rani. Mi siya om komiııım simiir yaba nwowım omım iikam homgak karamaeyim, ini

simiir hirirar ywowin. Mi maeyau maeyauan iikamim ini Jisis siiraramar yitswoim. Iriig.

## 2

*Jisis siya inkamin iga in ninsimsiruun siir hais-woniskiigikin*

*(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)*

<sup>1</sup> Hi nhirim bidi yamkiyim mi Jisis siya ini om Kapaneam hiriyar swoki amin. Mi iikamim sima hiniina wakaewin, siya ini omaka hir nwowin. <sup>2</sup> Mi iikam hoimgakim haniingi yaninkiniuuu mi omaka ini digar ywokiya. Mi anoka kingiinin, maeyau kwirki nunga bi swoki oka. Niingaka. Mi Adi Komii siir yaiya Jisis siya simiirin saiir boinmimauugin. <sup>3</sup> Hiya Jisis siya yaiyar niki okwo boinin mi sima ina hainaniyim ti inkamin iga in ninsimsiruun Jisis siirim. Mi kam nwiiyim sima hainani ti inkam iirin. <sup>4</sup> Mi omaka yainaua ini iikamim sima yidwokaisisirkiya mi sima Jisis siir kingiin paninsi haiginsi ti inkamin iga in ninsimsiruun. Mi sima akouwa hirii iiyam mi akou haimii iir ini piraku maeyaua siyar nokwo hiririuwa saiirar. Mi sima akou haimiiyin ha pirak grirgigiyin mi ta hiiya ti inkamin siya whina mi sima idmirim kwiiya boritkikin mi ina yonkwokiikiiraraokiya. Mi ini Jisis siir igmuiga yauni kikinuuwa. <sup>5</sup> Mi Jisis siya simiir nangwo tibmiiya saiir kigiyin mi siya ti inkamin siir boinki, yinisim! Kara kiriir dimin biyeyim simiir bidi haiyoprimdiyiumiigiyim. <sup>6</sup> Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim yim sima hir warar ninkin idwokaigim mi simiir kwoinim aowa aowa ini ta yaiya Jisis siya boina saiir



saiira yaingwokwonanaeyim. <sup>7</sup> Siya ti hinin yai boinin mi siya tari Adi Komii siir nigbumbui. Inkam nwrkin biri swoki haiyoprimdiyiumii srankin dimin biyeyim. Nngaka. Adi Komii siirar miiga. <sup>8</sup> Mi simiir kwoinim Jisis siya bidi yinokninkinkiyim mi siya simiir asi boinkin, kima wara hinin kwoinin kimiir waraur dimusi nwowi? <sup>9</sup> Piki hinin dimin ikin hinsima nwowiyin? Mi kara ha boini kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyiumiigiyim mi tiki hinin diminin kara wi diga nwowi? Mi tari wi dig nwo rani? Mi kara ha boini, kira kiriir hi aiir hainam mi hininin kara wi digar nwowi, iyie? Wi dig nwo rani, aniya? <sup>10</sup> Kima dinokninkin, Adi Komii siir yinisimin ninomor kou hirankin natin karaigin. Kariir kirieya wi digar nwowi kimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyiumiigiyim. Mi Jisis siya ti inkamin iga in ninsimsiriuin siir asi boinkikin. <sup>11</sup> Kara kiriir boinkii, kira dingsingi! Mi kiriir hi aiir hainam mi kira pi kiriir omaka damigusam. <sup>12</sup> Mi siya ini iikamin simiir whwonkam idar yinsiingiyin. Mi siya ini siir hi aiirar hainamin. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin apnamin. Mi sima hiriinan kigiyim mi sima ini hindara yanaakiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Mi sima ina boinkiyim, biya nim krma ti hinin diminin siir biri kigim. Iriig.

*Jisis siya Livai siir nikiunakin  
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)*

<sup>13</sup> Mi Jisis siya whigbid hriiyar swoki apnamin mi iikam isid komiyyin sima ini siir mhoiyar yamim. Mi siya Adi Komii siir yaiya ini simiir

yowimwarkai haiginiuwim. <sup>14</sup> Mi siya ha napnamin Livai siir kig, Alfias siir yinisimin. Mi siya omaka omom omoman umir nidwokai haiya, yio saiir nidwokaii. Mi Jisis siya yikiugi, kira kariir mhoiya wit! Livai siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiyar yamin.

<sup>15</sup> Iya Jisis siya Livai siir omaka hir niki idwokai aeyin mi kam hoimgakim umir haiiyim, nhirim siyiu biye tiri kam ima mi kamim Jisis siir kigna miriyyim, sima simar yidwokai aemimir Jisis saikan. Ti hiriinan kamim kasaka rani, Jisis saika nap miriyyim. <sup>16</sup> Mi Farisi kam nhirim siyiu komii ninokninkiniyyim sima kig Jisis siya kamim siyiu biye tiriyim mi kamim umir min haiiyim simaka nidwokai aei. Mi Farisi kamim sima srigi kamim Jisis siir kigna miriyyim simiir, Jisis siya kamim siyiu biye tiriyim mi kamim umir min haiiyim simaka dimusi nidwokai aei? <sup>17</sup> Mi Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ina boinkiyin, inkamin ma karamaeyin yio siya paowai widi inkamin siiram biri swoki amikin. Nningaka. Mi iki makak iikamim pi sima simar nami kamim paowai widiyim simiiram. Kara iikam miyik miyikim simiir nikiunam ara biri natin. Nningaka. Kara iikam biyeyim simiir nikiunam nitkin. Iriig.

*Nae haiya aeni siyugin*  
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

<sup>18</sup> Mi igwira Jon siir kigna miriyyim kamim mi Farisi sima, sima nae haiyakim. Mi kam nhirim sima ina yitim, Jisis siir ini srini mi Jon siir kigna miriyyim kamim mi Farisimi mi kigna mirii ikim, sima nae dimusi haiyaei? Mi kamim kiriir kigna

miriyyim yim nae haiya karamae dimusi nwowi?  
<sup>19</sup> Mi Jisis siya simiirin boiniyio yaiya kwira boinki, iya inkam nwirin siir wig air sainam tiri mi siir nomiiyauim mi iikam nhirim sima wa niti ta nae aiirimin. Mi sima ta iya wigwas naeya saiir naei mi sima wa haiyaei? Nngaka. Sima wa naei. Mi siir nomiiyauim mi iikam yaisi yaisiyim sima wi maigimaigargar nwonami siir whinsain haiginuwamin. Mi taka iya sima wi nae minar haiyaei. Nngaka. <sup>20</sup> Iya tiki inkamin wig nonkwonain siya om whira nami mi krima hikak saiir dwoki mi nae minim saiir haiyaki. Mi iya kara kimiir haiburgigana mi kima wi hiriinanar timi tirki.

<sup>21</sup> Jisis siya boiniyio yai kwira ina swoki boinin, dimin winin dimin biye aka kipi nitapiyok. Inkamin yuis win haimii biri kantio haigin yuis kwira saiir noin siir nitkin panam mi siya hiriinan tiri, siya saiir nitkin pani mi saeya wa swoki imbiryami. Mi wina wi kaba saiir mimbirgi mi noin wi komiiyar swoki okii. <sup>22</sup> Inkam nwirkin wain wini opa wraisu is kaba op two biyenana saiir biri swoki aokaiiga. Nngaka. Mi siya hiriinan tirkiswo mi ti wain winin siir opa saeya niyopiingi mi ta wraisu is kaba saeya wa nimbiryamkii mi wain wini opa wa naokiyamki. Mi wraisu isa wa mi imbiryamki. Mi inkamin wain wini opa saiir naokaii siya wi hinina tir, wi wraisu is wina wi saiir daokai. Irig

*Juda simiir i komiyya pu siisiya Sabat mi min saiir kipi mrii*

*(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)*

<sup>23</sup> Mi Adi Komii siir i komii kwira Sabat Jisis siya numira wid ninkina saiir napnamkin mi kamim siir kigna miriiyim sima saika warar yinkin apnam. Iya sima napama, sima witnidim ha kiwromwris haiyamim mi ina yinibrombrop apaeyamim. <sup>24</sup> Mi Farisi kam nhirim sima Jisis siir boinki, wakae! Kima ta Juda simiir i komiia pui siiskuwakiya mi min saiir dimusi miriigim mi nae minim saiir dimusi mi haigim. Mi kima ti siyiu iir bi sibgu apkim. <sup>25</sup> Jisis siya ina yowarkii boinkiyin simiir yai aiiir mi kima tari dimin whirin biia kimiir brougaeyin Devid siya tirin siir biri mwaingim? Mi taka iya Devid siya mi siir isid ieya sima nae karamaekim mi simiir mhiiyim ina yaowim. <sup>26</sup> Iya tiki dimin ieya nimbiamin Aba-iata siya nwokin pris inkamin nae Adi Komii siir ninkin imiiaeyin. Mi Devid siya mi siir isid ieya simar yapninopkainam Adi Komii siir omaka aiiir. Mi Devid siya paimir iir naeyin mi siya paimir haimiiyim siir isid iir yae hauu. Tiki naeyim inkam ningaki bi naeikin. Ningaka. Pris simiiraraingin. Mi sima yai biri swoki boinkikim ti diminin Devid siya tirin. Mi kima yai krimaka dimusi boini. <sup>27</sup> Jisis siya boinki, ta i komiia Juda simiira pui siiskuwakiya Sabat, saeya iikamim hik simiir hauuwim biri nwoka. Ningaka. Ta i komiia minam nwoka iikam hoimgakim simiir whindiriraerar haiginiuwam. <sup>28</sup> Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin ta i komiia Juda simiira pui siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat saiir Biyan Inkam Komii siya asi nwowi. Iriig.

### 3

*Mi Jisis siya Juda simiir ti komiia inkamin inib waeyaoki naowin saiir haiswoniskigikin (Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)*

<sup>1</sup> Mi Jisis siya ha swoki apninopkainamin Juda simiir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir mi inkam nwirin hir nwokin siir inib waeyaowim ini paeyarwainan ywokiyamim. <sup>2</sup> Mi Farisi kam nhirim Jisis siiram hirar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim siya ti inkamin siirin pi ti komiia saiir namisi haiswoniskii mi ta hiriinana saiirsi boinuriyiu boinam minkim siirin. <sup>3</sup> Mi Jisis siya ti inkamin ina paeyarwainan nwowin siir boinki, kira simiir bopwoniya dinsiin okwoki. <sup>4</sup> Mi Jisis siya simiir sriigi, krima wi piki hiniin siyiuin si tiri Juda simiir ti komii aiirin mi krima siyiu miyik ti tir. Iye!?! Farisi sima yai biri wakae boinkim. <sup>5</sup> Mi Jisis siya simiir kaoyokiyokigiyin mi siir kwoinin ini haugihauga whiyekiyin. Mi siya simiir mhi kwoin imiir kigiyin miyik biri nwokim, sima ti inkam iirsi bi naingwoyimyokim. Mi Jisis siya hikak asi nwonamkin, ti hiriinan siyiu iirsiyin. Mi siya ti inkamin siir boinki, kiriir indibin ha dinkiyinyinki. Mi siir ina ini wadiyar ywokiya. <sup>6</sup> Mi Farisi kamim sima Juda simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir haiburgigim mi sima biri kimiminkim ina yinsiin apnamim Herot siiram mi siir nomiiyau nhirim simiiram warar. Mi sima yaiyim iripa minam kitibmii boinkim Jisis siir nisomaokiyim. Iriig.

*Ikam isid komiyyin whigbid hir nani owugim*

<sup>7</sup> Mi Jisis siya mi kamim siir kigna m̄riiyim sima ti omon nu Judia hiranin sima siir haiburgigim mi whi Galiliya h̄riir yam. Mi iikam isid komiyyin sima ini siir m̄hoiyar yamim. <sup>8</sup> Mi iikamim ti omom omomim hiranim nu Galili nu Judia mi om komii Jerusalem mi nu Idumia mi ti om whiso Taia mi Saidon yo ini yab komiyyin Jodan, ini siir ḡmiya waiywo. Sima omom omomankin nitkim. Mi ti isid komiyyin Jisis siir yaiya sima wakae winkim digworaekwowim siya tirim simiir mi sima ha nitkim siiram. <sup>9</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna m̄riiyim simiir boinki, iikam isid komiyyin tisa nwowin ambi sima haigin ikwokromkw̄risi. I ira pi kariiram dwomaigi, kara pi saiir kw̄rii nami. <sup>10</sup> Biya siya i aiir niki apni kw̄riinam karamae niki owin mi siya iikam kasa bi hais-wonimniskigin. Mi tariinanin iikam whiekak nhirim makak makakim sima ina yapiyaonamim siiram, simiir inam siir piu aiir nini onkw̄uim. Mi sima iikam nhirim simiir asi napkinyamya amkim. <sup>11</sup> Mi kamim yiu bibiyek̄in nii wh-wonkaiyim sima Jisis siir kigiyim mi sima ini siir igm̄iigar ini akaigai h̄uniyim. Mi sima ina kau-wok boinkiyim. Kara Adi Komii siir ȳnisimkin. <sup>12</sup> Mi Jisis siya yiu biyie imiir ninimniskigiyin mi siya iikam imiirin ina boinikidugiyin. Kima kariir inigin wi kipi haigir̄ir̄ir boinam. Iriig.

*Jisis siya kamim iuur nwisa yimbingi siir mi aiir  
nap m̄riiyam*

*(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)*

<sup>13</sup> Mi Jisis siya m̄hu iir niinainamin mi siya ina dapikiuna kamim siya naingwowim

simiir inigim. Mi kamim siya dapikunam sima ina yamim siiram. <sup>14</sup> Mi siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi hinda tinda saika nap miriyam, Adi Komii siir yai aiir nap boinmamauam. <sup>15</sup> Mi siya aposel kamim simiirin ini inigakar ywowaiginugiyim, yiu biyeyim iikamim simiir piu nii whwonkaiyim, simiir ninimniskiyamamin. <sup>16</sup> Mi Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbingi. Mi Saimon siir inig whirin Jisis siya nokdap haiginuin, Pitakin. <sup>17</sup> Mi Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowiirin Jisis siya yaeya inigar swoki kisina okdap haiginu, Boanesis. Tiki inigin siir inig tipmwoki tipmwowin, ta diya tiowiya saiir yinisimkin. Sowir yaiya ini hiriinan ywowa. <sup>18</sup> Mi Endru, Filip, Batolomiyu, Matyu, Tumas mi Jems Arpias siir yinisim ieya mi Taitias. Mi Saimonin biya ta yaiya saiir boinmamauugin nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigrirao. <sup>19</sup> Mi nwirin Judas Iskariotkin. Mi ti inkamin mhoiyya wi wir siya napwouwi, kam nhirim io Jisis saika nwowiyim siir nisomaowam naingwowim simakan. Iriig.

*Ta miyya bigi biyan yiu biyeyin Biesebul siirga  
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)*

<sup>20</sup> Mi Jisis siya ina swoki amin omaka hiriir. Mi iikam isid komiiyin ini Jisis saikar swoki amwonyim. Mi Jisis siya mi siir kigna miriiyim kamim sima nae nidwosiis aeni ii karamaeka. Ningaka. <sup>21</sup> Mi Jisis siya siir iripa o nhieyim mi siir yopii ad owa, sima hiriinan nini wakaenyim, Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim, sima nae min ningugu ae karamaeyar nwowi mi sima ina yitim

siir nikiunakiyam. Mi sima siir boin mi tari siir kwoinin pi whaowaekin, siya ti nae min ningugu ae karamae nwowin.

<sup>22</sup> Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi ina yitim. Mi sima ina boinim mi tari biigi biyan yiu biyeyin Biesebulin ini saika nwoin. Mi nhirim ina boinim mi tari Jisis siirin Biesebul siya hauuga ta kirieya yiu biyeyim inkam piu nii okwokaiyim simiir ninimniskiiya. <sup>23</sup> Mi Jisis siya simiiram yikiuna, sima siir kingiin nitim. Mi siya simiirin boiniyo yai arar boin. Mi siya boin, yiu biye simiir apu budin Setanin, siya wi yiu sima simar swoki inimniskinaei, aniya? <sup>24</sup> Mi ti om komiiyin siir hiran iikamim sima isidin whisa ninkibirnakii mi sima wi kiriekakar sibgu owi, aniya? Ningaka. Sima wa nidam ninoopki. <sup>25</sup> Mi iikam nhirim omaka iruwanim sima isidin whisa ninkibirnaei, yai niniyam mi sima wa sibgu owi iripar, aniya? Ningaka. Sima wa ninoopki. <sup>26</sup> Mi yiu biye Setan siir isidin sima siman isidin whisa nwowi mi siir isidin sima sima wi kiriekakar nwowi, aniya? Ningaka. Sima wa ninoop iuguski. Mi hiriinan tiri, Setan siirin, wi Setan siya swoki haiswoniskiinae, aniya? Ningaka. Siir kirieya ini kariir kirieya saeya haibura. Mi siir miya wi kara tirbugi.

<sup>27</sup> Iiya inkam nwirin inkam kirieni omaka napninopkainami mi siir digworaekwowim simiir nini tauae hainakiyam mi siya wi digar nwowi, siir digworaekwo imiir tauae haiyam, aniya? Ningaka. Mi siya inkam kirie iirin bi idni tiki kogrimdinugig. Mi siya hiriinan tiri siirin mi iki siir digworaekwowim, iki siir omaka nwokaiyim,



simiirin wa nini tauae hainaki.

<sup>28</sup> Kara kimiirin yaimwowa boini, digworaekwo biye biyeyim iikam hoingakim kimiir waraur nwokaiyim, wi Adi Komii siyar haiyoprimdiyumii swoki. Mi yai bibiyeyim kima mi boinbumbuwiyim simiirin wi warar mi inkın haiyoprimdiyumiigi. <sup>29</sup> Mi inkam nwirin Adi Komii siir naeyuin siir nigbumbuwi mi Adi komii siya tiki inkamin siir dimin biyeyim, simiirin wi warar ninkın haiyoprimdiyumiigi rani. Nningaka. Tariinan mi mhoiia iriipi hariinan, wi nningar mi owi. Jisis siya hiniina boinkın, tiki inkamin, Adi Komii siir naeyuin siir nigbumbuın mi tiki siir dimin biyeyim siya inokinokın wi hik simiirsiyar hainanaei. <sup>30</sup> Jisis siya ti yai whiekakim hiniin dimusi bi boinkın, simiir kwoinim ha naingwokim, Jisis siya yiu biye siir kirieya saiir mirii. Mi siya ti yayim hiniin asi boinkın. Irig.

*Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima  
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)*

<sup>31</sup> Mi ta iya Jisis siir apu aeya mi siir nomousim ima, sima ina yimbiniyim. Mi simainii omaka akpitga hir yaka okwoniyim. Kira unki it krimiiram. <sup>32</sup> Mi iikam isid komiyyin siir nidwo ywokaiyim sima boinki siirin, ha? Wakae! Kiriir apu aeya mi kiriir nomousim ikim mi kiriir yokman ima, sima isi kiriirim idwowiya hirar nidwo kaowim, kiriiramın sima nikiugikim. <sup>33</sup> Mi siya ini simiir yai aka yowarkii boinkiyin, yipiki iikakim kariir piugana saiir hariinan nwowim? <sup>34</sup> Mi iikamim siir nidwoyokaiyim siya ini simiirar kaoyokiyokikiyin. Mi siya ina boinkiyin simiirin,

kigi! Kariir apu mi kariir nomousim, ti kimargim, ti tirar kwowim. <sup>35</sup> Iikam hoimgakim Adi Komii siir yai aiirim naingwo tibmiiyim mi siir miya saiir miriiyim sima wara. Mi sima wi kariir apu mi kariir pomou yokman nwowi. Iriig.

## 4

### *Inkam nwirin witnid nitkinamkin numir (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)*

<sup>1</sup> Jisis siya simiirin Galili whigbid hir swoki owomwarkaiyiuiu. Mi iikam isid komiiyin saika nwowim kasa rani. Mi Jisis siya i aiir asi kwiriigin. Mi siya saiir kwirii idwokaiyin mi iya ini whigbid hirar ywowa. Mi iikamim ini whigbid hirar yokwowim mi siya simiirin i hirar yidwokai owimwarkaiyugi. <sup>2</sup> Dimin taeminim siya nowimwarkaiyuwim simiir, siya boiniyo yai arar nowomwarkaiyugim. <sup>3</sup> Mi Jisis siya boin, kima wakae! Inkam nwirin witnid numir hir bidi yitkingikin. <sup>4</sup> Mi iya siya ha nitkinamin mi witnid nhirim siyu nikiiginaowidim, yim ini ipiyinki sim ini iugi aeniyim. <sup>5</sup> Mi witnid nhirim siiyakak maeyauwa saiir nikiigiiyim, maeyauwa nuin idar nwowa, nuginin aowa nam karamae nwowa saiir. Mi ti witnidim biri briprigim ina whakidudugiiyim. <sup>6</sup> Mi iya bieyin ha whwokiyin mi ini witnid ibairim simiirar yaowhwoniyim. Mi ti witnid ibairim simiir miyim aowa nam karam nwowim yim ina wainamim. <sup>7</sup> Mi witnid nhirim urid nimiridgakin siir bopwo yakaigai. Mi ti urid amridnanin ha whakiyin mi ti witnid ibairim simiirin ini siya yisiwamwarkaigiiyim mi ti witnidim nae bi budgin. <sup>8</sup> Mi witnid ibair nhirim

nu maeyau miyik nikiigiyim, yim ini komiiyar ywokiyim mi yim nae hiniina hiniina bud, nhirim kamairim iriiyar mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwir iur. <sup>9</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, inkamin wingakaingin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo omok. Iriig.

*Jisis siya boiniyo yai aiirarar boinmimaugin  
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)*

<sup>10</sup> Mi igwir mhoiya Jisis siya sasair ywoki hirin. Mi mhoiya kam iur nwiso siir kigna miriiyim mi iikam nhir ikim sima ina yitim Jisis siirim. Mi sima ini srini siirin boiniyo yayim simiir yaimwokiayaimwom simiiram.

<sup>11</sup> Mi Jisis siya simiir yowimwarkaiyugi. Mi ta Adi Komii siir oman yaiya kara kimiir bidiyar iki owomwarkaiyugiyim. Mi iikam nhirim saiir wakaeyim, sima biri ninokninkinkim sima boiniyo yaiarar wakae. Mi sima saiir yaimwowin siir biri ninokninkinkim, sima pi whaowaekim.

<sup>12</sup> Mi sima wa kigi ti diminin mi sima wi sibgu kigsib rani. Mi sima wa wakaei mi sima ta yaiya saiirin wi sibgu wakaesib rani. Niingaka. Mi simiir kwoinin bi kisina haigikim mi sima Adi Komii siiram paninsi yaingwo tibmiisi. Mi Adi Komii siya simiir dimin biyeyim simiir paninsi haiyoprindiyumiigisi. Iriig.

*Jisis siya ta boiniyo yaiya inkamin witnid  
nitkinin siir yai imiir nowomwarkaiyugim  
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)*

<sup>13</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, kima ta boiniyo yai kwira saiir bi ninokninkinkim, aniya? Mi kima

wi panina sibgu owomwarkai boin haiginiuwu ti boiniyo yai whiekakim simiir yaimwowim, ha? <sup>14</sup> Kara kimiir niki boinmauu wakaeki, tiki inkamin witnid nitkinin ini tiki inkamin Adi Komii siir yai boinmauuwiyin ini siir hiriinan ywowin. <sup>15</sup> Iikam nhirim sima Adi Komii siir yaiya pa wakae nami mipi sima siyu hir napami mipa naingwo ouwouami Adi Komii siir yaiya. Sima Adi Komii siir yaiya panaowar wakaenaki mi Setan siya panaowar swoki kwitkigi Adi Komii siir yaiya simiir kwoinaw haiginama. Mi tiki iikamim ini ti witnidin siyu nikiiyim, sibgu whak kamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. <sup>16</sup> Iikam nhirim sima ini ti witnidin siiyakak nuin, siir nakaigaiyim mi sima ti iikamim ini hiriinan ywowim. Yaiyim sima wakaeyim pa wakae ningruramsasaugi, ta Adi Komii siir yaiya simiir mhi kwoinaw. Mi sima pi maingimairgar nwo nami, ta yai airamain. <sup>17</sup> Tiki iikamim ini witnidni miyim aowa nam kamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima paninsi ywokwo bripriisi. Mi iya hikin nimbiniyim simiir kinankuwam mi sima wi ii priei nokwo rani. Mi sima Adi Komii siir yai airin wi digumii haigingigi. Mi sima whiekakim wa nikiiyam uguskii. <sup>18</sup> Mi iikam nhirim ini ti witnidin maeyauwa urid amridkakin siya nwowa saiir nakaigaiyim ini simiir hiriinan ywowim sima wakaeyim Adi Komii siir yaiya. <sup>19</sup> Mi simiir kwoinin ini umirminim mi nuan digworaekwowim ini sima kiyainamim. Mi ta Adi Komii siir yai kibiya ini ti digworaekwo imar higrinugiya. Mi Adi Komii siir siyuin siir paninsi sibgu apsi.

<sup>20</sup> Mi iikam nhirim ini ti witnidin nu maeyau miyik nikiiyin, ini siir hariinan ywowim. Sima ina sibgu wakaeyim Adi Komii siir yaiya. Mi simiir nhirim kam nwir iuura mi budi mi nhirim pi kam nwoima mi budi mi nhirim pi kamairim iriyara mi budi. Iriig.

*Sima yuikidin niuyaiyin wi two aowa higriniuwi  
(Lk 8:16-18)*

<sup>21</sup> Mi Jisis siya simiir boinki mi iya inkamin yuikidin niuyaiyin siir hangimunanii mi siya wi two aowa haigiprakaii, iye? Wi hii aowa haigiprakaii, aniya? Niingaka. Kira bopwonauan romyasin siir dinankii! Mi yuikidin pa sibgu iyakii. <sup>22</sup> Tiki inkamin siir kwoinpai kwoinpaiyim tariinanin tiki idowiiya nwo karam nwowim mi mhoyiya sima wi idowiiya nwo iuguskii mi wi dimin whirkin swoki haigiprakai rani. Niingaka. <sup>23</sup> Kima ti iikam whiekakim kima wiingakaigim, kima timi wakae.

<sup>24</sup> Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, yayim kima wakaeyim kima sibgu daingworinukripkai. Siyiuin inkam nwirni kima tiriyin mi Adi Komii siya kimiirin wi hariinan siyiu iirar swoki inkin tiri. <sup>25</sup> Mi inkam nwirin siya ninokninkin miyikaki niuwi mi mhoyiya Adi Komii siya siirin wi hariinan ninokninkin aiirar swoki inkin idu hauuraraokii. Mi inkamin ninokninkin haimiisimakaki niuwi wi Adi Komii siya swoki haii. Mi siya wi ninokninkin karamaeyar nwoiuguski, wi haimii sima hai naowid rani. Niingaki niingakiiinga. Iriig.

*Ta boiniyo yaiya inkamin witnid nitkin  
whakiyin siir yaiga*

<sup>26</sup> Jisis siya hinina boinkin, iya Adi Komii siya iikamim mi digworaekwo whiekakim simiir biyan nwowin, siya ini ti inkamin witnid nitkinamin mi siir numir aiir sibgu kigriraowin ini siir hiriinan ywowin. Mi Adi Komii siya kamiirin wi hiriinanar mi sibgu kigriraowi. Mi siir numiran naeyim wi hoimgakar nimbiamyami.

<sup>27</sup> Mi inokinokin ti inkamin niyaka pi nhwo nib whwonkaowi mi nugakin siya pa ninsiin apriramyakwoki. Ti inkamin siya kigiyin mi siya ini siya siyar yaingwowin, ti witnidin siya komii panina nwokikin, siya biri ninokninkinkin. <sup>28</sup> Nu siya minki mi ti witnidin pa kinan grimgrinkigi mi siya mhoiya pi nae kakar namwo iuwi. Bi pi kwo aeyar nimbiamyami mi mhoiya nae pa budgi.

<sup>29</sup> Iya sasaeyim wai nwowiyim mi ti inkamin pa ningugu haii. Iriig.

*Ta boiniyo yaiya mastet yinika*  
(Mt 13:31-32,34; Lk 13:18-19)

<sup>30</sup> Mi Jisis siya boinki, krima Adi Komii siir iikamim mi siir digworaekwo whiekakim simiir biyan iikam nwowi mi krima wi paka hinin boiniyo yaiya sae nikri boini siirin. <sup>31</sup> Mi ti mastetnidin siir hiriinan ti ikrii boin. Mi mastetnidin siya iki paenid nhirim simiir hiriinan tani. Ningaka. Siya sapkapisimkin komii rani, ara krinankin. Mi siir nidim kasa rani, hoimgakim. Mi Adi Komii siir isidin ini ti mastetnidin siir hiriinan ywowin kasa rani, hoimgakim. <sup>32</sup> Mi inkamin ti mastetnidin siir ninkin digiyin mi siya pa whakii mapi komiiyar namwo iuwi. Mi siya iki sasae hoimgakim pi simiira mrwai haiburgigi. Mi

siya kwiya komii kakargin mi ipiyin minim simiir whieyim pi siir kwiya imiirar mi haigii. Iriig.

<sup>33</sup> Iiya sima Jisis siir boiniyo yai imiir ninokninkinim mi mhoiia siya iikam imiirin boiniyo yai kasa biri boinkin, Adi Komii siir yayim. <sup>34</sup> Diminim siya boiniyim pi simiir boinkii iuguski rani. Niingaka. Siya pi boiniyo yai ara boinkii. Mi iya siir kigna miriyim kamim pi sima sima nwoki saikain mi Jisis siya yaimwoki yaimwowim pi haningi boinski. Iriig.

*Jisis siya opud hinin komiia saiir boinkikin mi opud hinino ina digiywo*

*(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)*

<sup>35</sup> Mi naiowaka ta iya aiirarin siir kigna miriyim kamim siya simiir boinki, krima pi whii yarmiya kigidamtibi. <sup>36</sup> Mi sima ta iya Jisis siya nidwokaiya saiir kwirinam mi sima siir wara yuginam. Mi sima i nhirim ini warar yinkin kwirii namim. Mi iikam isid komiyyin sima siir haiburgigim mi sima ina yamim. <sup>37</sup> Mi opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ha mi it mi simiir iyin ini wara kaibombokiigiyin, hinin aeya. Taka hinin opud komiia prasaeki mi iuwi. Mi iya opa mirkimirki ninkinim pariiparii. <sup>38</sup> Mi Jisis siya iya saiir idao hir kikinaniu whwonkaigin nhwo mipiyananin siir. Mi sima siir yinidgu insiin mi sima ina boinim, hie! Ti krimiir Adin, krima pi inigak nwo rani, pi tirar nwomainainami. Mi tari kira krimiirsi naingwoyimi yok rani, aniya? <sup>39</sup> Mi Jisis siya ha ninsiingiyin mi siya io opud hinin sowiir ywoki. Mi siya ina boinkiyin, kowa dig dwoki! Mi Jisis siya hiriinan boinkiyin, opuda

ina digiya mi opa hiniin simki biri swoki itkika, ini ningar ywomaigiya mokmokwaiga. <sup>40</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki. Kima hiniin dimusi nididnanaekim, ha? Mi kima tari naingwo tibmii karamaekim ini ningar ywowim, aniya? <sup>41</sup> Mi sima ini mounana siinkaokiyim mi nidid prasae biri kinkikim. Mi simasimar yomboin amboina. Tiki inkamin siya yipikin tiki hiniina tirin? Opuđ hiniino ini siir yaiyar mi wakaeyoknakiyo? Iriig.

## 5

*Inkam nwirin siir nwowim yiu biyeyim Jisis siya ninimniskigikim*

*(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)*

<sup>1</sup> Sima whi yarmiiya hiriir yimbiyam Garasa simiir nu iir. <sup>2</sup> Mi iya Jisis siya i aiir haiburgigin mi inkam nwirin uridyiu biyekakin siya biri kimiminkikin ina yamin siirim mi tiki inkamin uridyiu biyekakin siya maeyauwa inkam hangikaiiya saiir hir nwowikin. Siya saiir hiranki nitkin. <sup>3</sup> Siya inkam haingikaiiya maeyauwa saiir whwonkaiigin. Inkam nwirkin siir nonkworinu dig nwo rani. Mi weyin sopni siir mi udikini wi iriipi hiriinan, wi dig mi o rani. Ningaka. <sup>4</sup> Fi kasa rani, sima siir iga in imiir udim weyin sopni mi tidop mini ha mi kurimdinu. Mi ti dimin whiso siir kogo, pi sowiirar mi ankaimbirname. Siir kirieya prasae rani. Inkamki siir nonkworinu mi siir udrinu dig nwo rani. Ningaka. <sup>5</sup> Finokiinokin siya ni nabie pi inkam haingikaiiya maeyauwa mi mhu, pi hirar nwowi. Iki siya kauwaryimyoknamiyim mi siiya



pa hai pi siir piu aiarar nikrimkripi. Mi siir pua  
nhie aunawaigi nwowi.

<sup>6</sup> Siya kigi Jisis siya aru hirar nwowin mi siya  
ina iwitnaniyin. Mi siya ini Jisis siir igmiiga  
kingiina ini akai hiuniyin. <sup>7</sup> Siya ina kauwok  
boinkiyin, Jisis! Kira Adi Komii siir yinisimkin  
ninomor kouankin nitin kira kariirin dimu tiram  
mini? Kara kirir nikopwaisisirki Adi Komii siir  
inig iir, kira wi kariir kipi diriraerar bumbugi. <sup>8</sup> Mi  
Jisis siya ti yiu biyeyin siir piu nii okwokaiyin siir  
boinki, yiu biye, kira ti iuguski siir piu hirii kipi  
nwo. <sup>9</sup> Mi Jisis siya sri, kirir inigin yipikin? Mi siya  
ina yowarkii boinin, krma hoimgakim. Mi kariir  
inigin siirin hinin asi dapkin, hoimgakim. <sup>10</sup> Mi  
siya Jisis siiram kauwok boinanaeki, kira krimiir  
kipi nikropki ta nu maeyau aiar haiburgigim.

<sup>11</sup> Hu isid komiiyin mhusimin kingiin nwowin  
ini siir mhaeyim. <sup>12</sup> Mi yiu biye sima Jisis siirim  
kauwok boinanae, kira krimiirin ti huim simiiram  
dikropki. Mi krma pi simiir nii whwonkainami.  
<sup>13</sup> Mi Jisis siya ini wadieya ywokiyin simiirin. Mi  
ti yiu biyeyim ti inkam iir haiburgikin, ini hu  
simiir piu ii whwonkainamim. Mi ti hu isid  
komiiyin sima mhu iir haiburgigim mi sima  
ina iwit iniwamwirkinaniyamim siiyenani iir.  
Mi sima ig hinin biri niwit namkim, nhwo bidi  
kwisnamim. Mi sima ina iwit natatamim opa  
hiriir. Ti hu whiekakim hiriigim, 2,000 kasaka  
rani, hoimgakim. Mi sima ini op aiar kwiyae  
aokaonamim.

<sup>14</sup> Mi hu imiir kigriraowiyim kamim sima  
ina yidamkiyim. Mi sima ha niwit amim mi  
ina boinmimauuamim om komii hiran iikam

imiir mi omisisismim ti om komii siir yaba nwowim simiir hiran iikamim simiirin warar mi iwit boinmimauuam. Mi iikam whiekakim ta maeyauwa hu ima nwowa saiir ini kignaki mi diminin Jisis siya tirin ta maeyau aiir. <sup>15</sup> Mi sima Jisis siir hiriir yimbiam mi sima ti inkam iir ini kigu biya yu biye isid komiyyin siya nwowin. Biya ti inkamin yuisakak biri nwokin mi tariinanin siya yuis bidi kaiyin. Mi siir kwoinin ini hanngi yaingwo omokiyin. Mi siya hirar nidwowi mi iikamim sima siir kaowim mi sima ina yididim siirsiyin. <sup>16</sup> Mi iikam whiekakim ti diminin siir kigim mi sima ina yapboinmamauuamim ti diminin ti inkamin Jisis siya haiswoniskigiyin yu biye biya ti inkam iir nwowin. Mi sima hu imiir warar mi ikin boinmimauu. <sup>17</sup> Mi iikamim sima Jisis siir boinki, kira ti krimiir nuin siir kipi nwo. Kira maeyau kwira damki!

<sup>18</sup> Fiya Jisis siya i aiir kwariyyin mi inkamin biya yu biyeki nwokaiyyuin siya srii Jisis siir, Jisis, kara kinaka namam naingwowi? <sup>19</sup> Mi Jisis siya wadie biri nwokin siirin. Nngaka. Siya ti inkamin siir boinki, kira kiriir omaka dam, kiriir yopii yokman imiiram. Mi kira simiir tini boinmimauuu digworaekwo hoimgakim Biyan Inkam Komiiyyin Jisis siya tirkiyim. Mi siya kiriirsi naingwobumbugin. <sup>20</sup> Mi ti inkamin siya ti om iir halburgikin mi siya ina yamin. Mi siya nu Dikapolis hiriir yimbiam. Mi siya hiran iikamim simiir ini boinmimauuu diminin Jisis siya tirkiyyin siir. Mi iikamim sima hiriinan wakaekiyim ini mouni hanina siinkaokiyim. Friig.

*Jisis siya inkam komii nwirin siir yinisim*

*yinugiyina saiir haiswoniskigika*  
*(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)*

<sup>21</sup> Mi Jisis siya ha swoki iyikidamin whii saiir mirmiiya hiriir mi iikam isid komiiyin sima ini saikar yamwomimrniyim whigbid hir. <sup>22</sup> Inkam komii nwinin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir kigriraowiyin mi siya ina yitin. Siir inigin Jairaskin. Mi siya Jisis siir kigin mi ina yamin mi ini ogmwo Jisis siir igmiiga kingiinar ini hiiuniyin. <sup>23</sup> Mi siya ti inkamin Jisis siirim srinanae. Kariir yinisim yinugiyina ini nao kingiinar nwowa. Kiriir ina saiir wini hainiini saeya pi naonamisi mi saeya wadie nwoki owim. <sup>24</sup> Mi Jisis siya Jairas saika asi namkin. Mi iikam isid komiiyin ini siir mhoiiyar woknamim. Mi nhirim ini siir priska priska miia yapamim. Mi Jisis siir wara biri kigwinkin, ini simiirara kigwin iskiyin.

<sup>25</sup> Mi wig ira hir nwowa saeya nhieki mi napidwodwomaimiia, saiir biewiyim iurwhis nhieki saeya napidwodwomaimiia. <sup>26</sup> Naeyugak inkamim kasaka rani, saiiram nankabgugunanaeyim. Mi ta wiga saiir umirim whisariiyar nuuguguskim simiirin. Mi saiir ma wadie bi swoki okika. Nungaka. Ma saiira ini komiia yasae owiuguskiya. <sup>27</sup> Ta wiga saeya Jisis siir yai aiir wakaewina mi saeya ha nitka siiram. Mi saeya ti iikam isid komiiyin simaka nitka. Mi saeya Jisis siir mhoiia yit mi saiir ina siir yuis aiir yaka onkwoki. <sup>28</sup> Mi saeya saiir kwoin arar yaingwokwokai mi kariir ina pi siir yuis aiirara maka onkwokii mi kara pi wadiyar nwoki. <sup>29</sup> Mi biri kimiminkika saiir nhieya ina yinkisaenakiya mi saiir piua ini saeyar

kinankiugiya nismikinkiya. <sup>30</sup> Mi Jisis siya ina yinokninkinkiyin siir kirie nhirim namkiyim. Mi siya iikamim simiir bopwoniya haimisiyao okwokaokiyin mi ina boinkiyin, yipikin kariir yuis aiir nonkwokiyin? <sup>31</sup> Mi Jisis siir kigna miriiyim kamim sima boinki siir, kira kigi! Iikam isid komiiyin wasi kiriirar nokwoyokaiyim mi krima wi panina ninokninkini? Kira hinin dimusi boinkin, yipikin kariir nonkwokiyin? <sup>32</sup> Mi Jisis siya ina kaoyokiyokiiyin ti inkamin siir nonkwokiyin siir kigsibgiyam. <sup>33</sup> Mi ta wiga saeya ina yinokninkinkiya diminin saiir tirkiyin mi saeya ini nididkakar ywokiya, saiir kiim kirie biri nwokim. Mi saeya ha nita ogmwo ini Jisis siir igmiiga kingiina ini akai kaiyirou huniya. Mi saeya ina boinmauugiya digworaekwo hoimgakim siir. <sup>34</sup> Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, yinisim! Kiriir naingwo tibmiya kariir kirie aiiram naingwo tibmiya, kiriirin wadie saeya nwowaiginiugika. Mi kira ha dam! Kiriir kwoinin sibgu dwowipisunam mi kiriir ma dig nwoki oki.

<sup>35</sup> Mi Jisis siir yaiya ha niki boinin mi kam nhirim Jairas siir omaka hiranki nitkim mi sima yaboini siir, kiriir yinisima bidi yaonama. Kira kigi wara inkamin nowamwarkaiyuwiyin saika hirii kipi nankinanae. <sup>36</sup> Mi siya ta yaiya sima boina saiirin ini hindara wakaemumuin. Mi siya Jairas siir boinki, kira kipi nidid! Kira kariirimin hindarar daingwo tibmii iski. <sup>37</sup> Mi Jisis siya iikamim simiir yikidugig, sima pi saika kipi nam. Pita, Jems mi siir nomiiyau ieya Jon, Jisis saika simasimar yinkin am. <sup>38</sup> Mi sima

Jairas siir omaka saiir nimbiamim mi Jisis siya kigi, sima pi nankanouwi, sima hiniin biri nougim, wamki kimaii, nhwokou nhwokouim ini warar youwonikiyim. <sup>39</sup> Mi Jisis siya ha napninopkainamin omaka apinawa hiriir mi siya simiir ini boinu, kima dimusi nankanouwi ta yinisim aiirsiyin? Ta yinisima saeya biri naonamka. Nungaka. Saeya nhwo whini. <sup>40</sup> Mi sima yaibu siir yiewaiyugi, Jisis siya iikam hoimgakim omakanau hir nwowim siya simiir yikrop apniki. Mi Jisis siya mi saiir yopii ado sowawai mi kam nwoimim siir kigna mirii ikim, hiriirin simasimar youapninopkainam maeyauwa yinisim aeya nwo aiirin. <sup>41</sup> Mi Jisis siya saiir ina aiir yonkwoki mi ina boinkiyin saiirin, Talita kumi! Krima ta yaiya saiirin hiniina boinkim, yinisim yinugiyin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi! <sup>42</sup> Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina ha ninsiin idwokiya ina yapririrama. Saiir biewiyim iurwhisko. Mi sima ti diminin siir kigim mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim. <sup>43</sup> Mi Jisis siya ina boinikidugiyin kima inkam nwir kipi boinmauu ti diminin. Mi siya simiir boinki, ta yinisim yinugiyina nae saiir ti hauu ae. Iriig.

## 6

*Om Nasaretan iikamim sima Jisis siirin digiumii haimriiyugigim*

*(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)*

<sup>1</sup> Jisis siya ti omin siir haiburgigin mi ini siir omki om iirar swoki amin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini saikar yinkin amim.

<sup>2</sup> Mi Juda simiir ii komiyya Sabat, Jisis siya

omaka yaimin dimin nidwokai wakaeyia saiir yapninopkainam. Mi Adi Komii siir yaiya simiirin hir ini boinmimauuuu. Mi iikam kasa rani, siir yai wakaeyim mi sima mounan asi siinkaokikim. Mi sima boin, tiki inkamin ta ninokninkina siir hir nwowa mi siya papi haigin, ha? Mi ti hiniin dimin komiyyin siya panina tirkin, ha? <sup>3</sup> Mi tari ti inkamin omaka miriyyin mi siya, aniya? Mi siya ini iikamin nuanin krimiir hiriinan ywowin, aniya? Mi siya Jems siir yaowaekin, aniya? Mi Josis, Judas mi Saimon mi siir yokmanim sima ini krimaka tirar nwowim, aniya? Mi sima hiriinan kwoin naingwowim mi ini simasimar priidwo boinaiyamim. <sup>4</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, profet inkamin iki siya hinda tinda namiyim sima siirin pi ha kigi, siya inkam komiigin. Mi siir omki om hirin siir yopii adim mi siir iripa o nhieyim yim sima pi ha kigi, siya inkam komii rani. <sup>5</sup> Mi siya dimin komii komii bi swoki miriigin siir om hirin. Nningaka. Mi siir ina simiirin wi nhirmi arar hainiiwokmaigi, siya iikam homgak wao biri hainiiwokmaiigin. Nningaka. <sup>6</sup> Mi Jisis siya iikamin simiir kigiyin sima biri naingwo tibmiigim mi siya ini nngas arar pikrimgribgiyin. Mi siya ini omin siir omin siir kingiin nwowim, ini simiir yamin. Mi siya hiran iikamin simiir boinmimauuwam Adi Komii siir yaiya saiir. Iriig.

*Jisis siya kam iuur nwiso mi simiir hauugikin  
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)*

<sup>7</sup> Mi Jisis siya aposel kam iuur nwiso simiiram yikiuna. Mi siya simiirin nwonisa nwonisa yikropki. Mi siya simiirin kirie ini warar yinkin

hauugiyin, yiu biyieyim simiir ninimniskiiyam. <sup>8</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, kima nae digworaekwo homgak kipi hainam. Kima pi paekopin hugwokwo apiyin siirara hainam. Mi umir minim onau kipi haiginam. Niingaka. Kima pi kimiir piu niinga niinga dam! <sup>9</sup> Kima iga pa diyopkimkikunam. Mi kima yuisa koua niya sairin pi kwokwisa kipi niinam. Niingaka. Kwokwira diinam. <sup>10</sup> Mi Jisis siya yai kwira ina swoki boinkiyin aposel kamim simiir, iya nwisko mi apnimbiiyami om hir mi inkam nwirkin ha boinwini, kowa ta omaka sair uni oni mi yaeya omaka iram kipi swoki amimin. Niingaka. Ta omaka irua kowa nwowa sairara dwo kripkai kipi kisae kimrae. Mi iya kowiir miya dig nwokii ti om iir mi kowa wi haningi dam. Mi ta omaka airin wi haningi haiburgig mi kowa wa dam. <sup>11</sup> Mi iya kima om whir napnimbiiyayim mi sima kimiir yai biri wakaekim mi kima ti om iirin ha timi haiburgik mi yaeya om whiram timi am. Mi sinim kimiir iga imiir nwowim simiirin wa dikrimkrinkiigig. Mi sima wa nwoki aingwowoknakiyim simiir siyiuin miyik rani. <sup>12</sup> Mi aposel kamim sima Jisis siir yai aair waka namim mi sima ina yamim. Mi sima ina yapboinmamauwamim Adi Komii siir yaiya sair, iki omom omom imiir. Mi sima boin, kimiir mhi kwoinim ti kisina haigi, hriiyar kipi nwokripkai. <sup>13</sup> Mi sima yiu biyie hoingakim iikam imiir nwowim simiirin haningi haiswonimniskiiyam. Mi sima wa waekimnanin pi siirar mi iyopi iikam makak imiirin mi sima pi wadieyar mi okii. Ti wa waekimnanin siir

kirié rani, Adi Komii siir kiriéya wadie saeyar nwowaiginiúwi. Iriig.

*Jonin op baptais haiginiúwiyin siya bidi yaonamin*

*(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)*

<sup>14</sup> Tariinanin inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot siyar wakaewin, ta yaiya Jisis siir inigin omom omomin bidi yiniyokiiyin. Iikam nhirim sima boinki, Jonin op baptais haiginiúwiyin iikam imiir, siya bidi yinsiin idwowin ie hirankin. Mi ti siya dimin komii komiiyin simiir asi mi inimniskii. <sup>15</sup> Mi nhirim sima boin mi tari Ilaijakin, aniya? Mi nhirim yim ina boinin mi tari ti profet inkamin biyanin siya, aniya?

<sup>16</sup> Iya Herot siya Jisis siir inig iir wakaewinin haigiririrniyin mi siya ina boinkiyin, biya Jon siir niyin kara bidi iki kaigrip haiyin mi tariinanin siya ina swoki insiin idwokiyin, aniya? <sup>17</sup> Biyin Herot siya kam nhirim simiir nikropkikin Jon siir nonkworinuwam mi weyinsopni kogrinukikaiyam omaka huyokiyokaiya saiir hir hugripkikikaiyam. Mi Herot siya ti diminin dimusi bi tirkin, Herodias saiirsi tirkin. Mi Herodias saeya io Jon saika nwoka. Saeya Filip siir wiga. Herot siir nomousimin. Mi ta Filip siir wiga ini Herot siya hainikii onkwona. <sup>18</sup> Mi Jon siya Herot siir boinki, kira ti kiriir nomousimin siir wiga saiir hainikii nonkwonain yio ti hiriinan siyuin miyik rani. <sup>19</sup> Mi Herodias saeya kwoin biye Jon siiram ywo siir nisomaowam mi saeya dig bi nwoka. Ningaka. Dimusi rani, Jon siya ini omaka huyokiyokaiya saiir nwokaiyin. <sup>20</sup> Herot



siya Jon siirsi n̄didigin. Siya ina n̄nokn̄nk̄in̄in Jon siya inkam wad̄ek̄in, siya dim̄in wh̄ir b̄i swoki t̄irbusrank̄in. N̄ingaka. Siya inkam kom̄iȳim sim̄iir siȳu aka b̄i nantamȳirȳirik̄in. N̄ingaka. M̄i siya Jon siir asi k̄igr̄iraok̄in. M̄i siya siir yai aiir wakaeȳin m̄i siya ina yaingwoȳimiyokiȳin. Siir kwōin̄in m̄iȳik biri nwok̄in, siya ini h̄ikak ywokiȳin.

21 Herot siya nae kom̄iia kw̄ira dir̄iraerarkwok̄in iya siir apugi naokainakiya saiir naingwokik̄in. Siya ta naeya inkam kom̄iini m̄i m̄ir̄iȳim kam̄im m̄i inkam kom̄iȳim omom omom̄im sim̄ k̄igr̄iraowiȳim m̄i yaīi n̄niȳim sim̄iir biyan kam̄im m̄i nu Galiliyan inkam kom̄i ik̄im sim̄iram dir̄iraerark̄in. Herodias saeya Jon siiram̄in īi m̄iȳik amar niki oka Jon siir nisomaoam̄in. 22 M̄i Herodias saiir ȳinis̄im ȳinugiȳina ha napn̄inopkainaniya ta omaka nae naeya saiir m̄i saeya ini iḡ ini swaeniya. M̄i Herot siya m̄i inkam kom̄i kom̄i nh̄ir̄im saika naeȳim sima ini mārḡimārga ywokiȳim saiir̄im̄in. M̄i inkam kom̄i Herot̄in nu k̄igr̄iraowiȳin siya ta ȳinis̄im ȳinugiȳina saiir s̄rīgi, k̄ira dimuam naingwowi, ha? K̄ira kariir t̄i bōinmauugi m̄i kara kiriir nwok̄i hauugi. 23 M̄i Herot siya ina yokopais̄is̄irk̄iȳin ad isao! T̄i dim̄in̄in kara n̄imbin̄in m̄i k̄ira kariiram bōini dim̄in wh̄ir kiriir hauwam m̄i kara kiriir̄in wa hauugi. M̄i k̄ira kariir nu m̄i kariir digworaekwow̄im sim̄iir̄im bōini, bopwoniya k̄ik̄intiokiyam hām̄ii k̄iriir hauugiȳim m̄i kara kiriir̄in wa m̄i hauugi. 24 M̄i ta ȳinis̄ima ha napnaniyama m̄i ini saiir yop̄ii aiir yani s̄rinak̄iia, k̄ira pi dimu haiyam

boini, ha? Mi yopiiya ina boinkiya, kira pi ti Jonin op baptais haiginuiyin pi siir mwo iir kaigrp haiyam tini boinu. Mi kira pa whainani kariirim. <sup>25</sup> Mi biri kimiminkika ta yinisim yinugiyina, ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herot mi saeya siir boinki, kara minam naingwowi, kira pi Jonin iikam baptais haiginuiyin siir mwowin pi mobmirni kaigrp haiginki mipi kariir whauugi. <sup>26</sup> Mi saeya hiriinan boina mi ti inkam komii Herotin nu kigriraowiyin siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siyar yaingwowarkaigi, kara bidi iki imbinkiyin mi iikamim saika nidwo aeyim simiirsi warar mi aingwokin. Mi siya ta wiga saiir yai paniinsi yiriyu boinsi. <sup>27</sup> Mi bi kimiminkin ti inkam komiiyin nu kigriraowiyin Herotin, siya ina yikropkiyin, inkam nwirin yaii niniyyin siir Jon siir mwo iir nini kaigrphainakiyim. Mi ti inkamin yaii niniyyin ina yamin, maeyauwa siir huigrpkiikikaiya saiir. Mi Jon siir nai iir ini kaigrphainaki. <sup>28</sup> Mi Jon siir mwoin mobmorni haiginam. Mi siya ha hainaniyin mi ta yinisim yinkopaka saiir ini hauuni. Mi ta yin kopaka ya ini saiir apu aiir ini hauuua, saeya kigam. <sup>29</sup> Mi kamim Jon siir kigna miriiyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima ina yitim Jon siir piuis biyeya saiir hainakiyam. Mi sima ie ini kikaiyiu saiirin. Iriig.

*Jisis siya hauu aeyim kamim 5,000 kim  
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)*

<sup>30</sup> Mi Jisis siir aposel kamim ha swoki haiyug apnaniyim, sima ini saikar swoki amwoniyim. Mi sima siir ini boinmauuni miyim sima

miriinaniyim mi yayim sima boinmimauuim iikamim simiir. <sup>31</sup> Iikam kasa rani, ha:mii tamii ninap anapim. Mi Jisis siir aposel kamim mi Jisis siyar, sima naeni ii karamaeka. Mi Jisis siya simiir asi boinkim, humbae! Krıma nami maeyauwa iikam karamaeya saiir. Krıma piıu ha:mıısıma nwoki siisi. <sup>32</sup> Mi sima i aiir kwiriıyım mi ina yamım simasımar maeyaua iikam karamaeya saiir.

<sup>33</sup> Mi iikam kasa rani simiir kigwo kwiriıgiyim. Mi sima ina yınoknınkıkiyim simiirin. Mi iikamım om komii komiiyanım ini ta maeyauwa saiirim yamım. Mi biı ini simar iwıt okwokwokım. Jisis siya mi siir aposel kam ima, yım mhoııya yımbiyam. <sup>34</sup> Mi Jisis siya mi siir aposel kam ima, sima ha nakuıuım mi Jisis siya iikam hoıngakım simiir kigin mi siya simiirsıyın naıngwoyımyok prasae biri kınkin. Sima sibsıbnankım inkamki bi kigrıraowıkım simiirin. Nıngaka. Mi siya simiirin digworaekwo kasa biri nowımwarkaiııgın. <sup>35</sup> İıya bıeyın nıkiıyamtıbın mi siir aposel kamım sima saıkar ini boınıu, ta maeyaua inkam karamaeka, bıe isi nıkiıyam kınkıın nwowamtıbın. <sup>36</sup> Kıra iikamım simiir dikropki sima pi hında tında nwoki amtıbım iki omım simiir. Mi sima pi nae nwoki saın aeyamtıbım. <sup>37</sup> Jisis siya simiirin ina yowarkıı boınkıyın, simiirin nae kımara hauu ae. Mi sima Jisis siir boınki, kıra mınam naıngwowı krıma umırım kamarım kam nwıra K400.00 hainamım nae simiir saın hauu aeyım, anıya? <sup>38</sup> Mi siya simiir srııgi, kımıir waraurın naeyım parııga nwowı, ha? Kıma tikına kınkaki. Sima nını

kigninokninkinakiyim mi sima boin, krɪma bretim iriyyar mi anasu whis ha nwowi.

<sup>39</sup> Mi Jisis siya siir aposel kamim simiir boinki, kɪma ti iikam isid komiyyin simiir boinki sima maeyau maeyau didwowam tib, ta ko kibi aiir.

<sup>40</sup> Mi sima hɪnɪn hɪnɪna yidwonom, nab whirin kamarim iriyyar (100) mi whirin, kam nwis iuur (50).

<sup>41</sup> Mi Jisis siya ti bret iriyyarim mi anasu whis iko, siya simiir haiyin mi siya ninomor koua hiriir kaoki mi ina boin wadiekiyin. Mi siya bretin haningɪn yinibimbir priiginki mi siya siir aposel kamim simiir hauugi. Mi iikam imiirin sima nwoki hid hauunamim. Mi anasu whiso iriipi hiriinanar mi tirki ina mi inspɪmspak inoop priiginkiyim. Mi ini iikamim simiir swoki hid hauunamim.

<sup>42</sup> Mi sima nae dig nwokiyim mi simiir mhiyyim ina yaekiniugiyim.

<sup>43</sup> Mi sima bret anasu haimii haimiyyim ina yaepipiru haiginkiyim. Mi nae haimii haimiyyim sima naepipiru haiginkiyim, nibim iuur isa swoki haiginam.

<sup>44</sup> Kamim ti bret anasu imiir naeyim 5,000kim. Kasa rani. Hoimgakim. Mi wig yinim hir warar ninkin okim mi sima simiir wara biri mwaingim. Kamim simiirarar mwaingim. Jisis siir kirieya naeyim homgak saeya nwokikim. Iriig.

*Jisis siya whii hirin op idwodar napnikin  
(Mt 14:22-33; Jo 6:15-21)*

<sup>45</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir yikrop kwiriigi sima i aiir kwiriinamim. Mi sima siir biya yamkwokin whii mirmiyya om Betsaida hiriir iyikidam. Mi siya iikam isid komiyyin simiir nikropkiyam warar mi aingwo. <sup>46</sup> Siya iikamim

simiir nıkropkiyın mı yio siya mhiua hiriir iiyam, siya nhwo hir ini kwisboinu. <sup>47</sup> Mi naiowaka kamim siir kigna miriyyim ini whi hirar yakiririr mairibim. Mi Jisis siya ini whigbid hirar yokworibin. <sup>48</sup> Mi siya kigi opud komiyya simiir i aiir namitiuwua, sima igwir hinin biri kignamkim miinan mirii idamkim. Mi iyya imumar niki oyakwoka biri niki pirkin iuguskika mi Jisis siya opa saiir ida yapamyakwok simiirimın. Siya minam naingwokin, simiir nap haiburgikam. <sup>49</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim simar kigwin, siya whi aiirin op idwower nouwapniyakwoki. Mi simiir kwoinim ha naingwokim, siya wraigı mi iuwi. Mi sima haningi yinkau ankau siirsiyin. <sup>50</sup> Iyya sima siir kigwinim mi sima ina yididwinim. Mi Jisis siya biri kimiminkin siya ina yanka boinkiyın, kima kipi nıdid! Kima kirie dwowin! Karaargin ti nitin. <sup>51</sup> Mi siya i aiir kwiriuun mi siya ini simakar ywowin. Mi biri kimiminkika opud komiyya ina digiya. Mi sima ini mouni hanina siinkaokiyim. Mi simiir kwoinim ini warar whriewhriekiyim. <sup>52</sup> Sima biri naingwowoknakim ti bret anasum Jisis siya hid hauum iikam imiir. Nungaka. Simiir kwoinim ina niki whriewhrie kripkaiyim. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskiiyim iikam makakim om  
Genesaret hiranım kasa rani,  
(Mt 14:34-36)*

<sup>53</sup> Mi sima whi aiir iyikidnaidam mi ini om Genesaret hiran maeyau aiir yaka kuu. Mi simiir iya hir yaka kunıborugig. <sup>54</sup> Iyya sima i aiir haiburgika mi ti omin siir hiran iikamim sima biri kimiminkim, Jisis siirin ina kigninokninkinwinim.

<sup>55</sup> Mi s̄imiir iikam̄im ina yit̄ikr̄inkiȳim om Gene-saret siirar. Ta maeyaua s̄ima kua saiirar biri nwokim. Mi iya s̄ima wakaekiya Jisis siya ini hapi nwowin mi s̄imiir iikam̄im makakim s̄imiirin h̄ini yiohaiginam. Mi s̄ima ina hainam̄im siiram.

<sup>56</sup> Mi omisisim whiekakim mi om komii ima mi ti omom omomim Jisis siya bidi yapyokii digim. Mi s̄imiir makak iikam̄im maeyauwa iikam homgaki n̄ink̄inuwiya maket pi saiir h̄irar n̄ini haigin̄iwi. Mi iikam̄im ti makak iikam imiir hainaniȳim s̄ima Jisis siiram yikiugi, kira wadie s̄imiir nwokii mi ti iikam makakim s̄imiir in̄im k̄iriir ȳuis airarar piki onkwokii mi s̄ima pi wadieyar nwoki okiyim, aniya? Mi iikam homgakim siir ȳuis aiir nonkwowim, s̄ima ini wadieyar ywowim. Mi s̄ima whiekakar̄in, ini wadiekar̄inar ywokiyim. Iriig.

## 7

*Ȳidiwi wanwiyae s̄imiir niwiȳin Adi Komii siir siȳu komii saika dig biri nwokin  
(Mt 15:1-9)*

<sup>1</sup> Farisi kam̄im s̄ima mi kam n̄hirim siȳu komii n̄inokn̄ink̄ini ikim, s̄ima om komii Jerusalem h̄ir haiburgigim mi s̄ima ini Jisis saika yamwonyim.

<sup>2</sup> Mi s̄ima kig, kam̄im siir k̄igna miriyyim s̄ima pi naei. S̄ima ina min s̄imiirim bi biri h̄isokim mi s̄ima kr̄imiir ȳidiwi wanwiyae yim s̄imiir siȳu iir bi sibgu apkim. Mi s̄imiir in̄am miȳik biri nwokim.

<sup>3</sup> Mi Farisi kam̄im mi Juda h̄iran iikam homgak ikim, s̄ima s̄imiir ȳidiwi wanwiyae s̄imiir siȳu imiirar niki t̄irk̄ripkaiyyim. Iya s̄imiir ina op h̄isok karamae nwowiyim, s̄ima pi nae niki ae

rani. N̄ngaka. <sup>4</sup> Iiya s̄ma maeyaua nae haiḡiniya maket saiir namiyim̄ m̄pi s̄ma nae sainaki m̄pa swokī iti. Mi naeyim̄ s̄ma hainaniyim̄ s̄ma pī op ninī h̄isoknī karamaē nwowī mī s̄ma pī nae ranī. Siȳuim̄ s̄ma tiriyim̄ s̄ma siȳu whiruwanī birī tirikim̄. N̄ngaka. S̄ma simiir̄ yidiwī wanwiyaemī siȳu imiirar̄ tirikim̄ simiir̄ digworaekwowim̄. Mi simiir̄ digworaekwo whiekakim̄ h̄iriyar̄ h̄isok digikim̄. Mobmir̄ mob̄ mī yhī twō ikim̄ s̄ma simiir̄in̄ bī swokī kimbuwikim̄.

<sup>5</sup> Farisi kamim̄ s̄ma mī kamim̄ siȳu komiī n̄nokn̄nkinī ikim̄ mī s̄ma Jisis̄ siir̄ asī sr̄igim̄ mī s̄ma tī kamim̄ kariir̄ k̄ignā m̄riiyim̄, s̄ma krimiir̄ yidiwī wanwiyaemī siȳuim̄ simiir̄ nap̄ karamaē dimusī nwowī? Simiir̄ in̄am̄ m̄iyyik̄ birī nwokim̄, s̄ma isī h̄iriinanar̄ nonkwō aeyim̄. <sup>6</sup> Mī Jisis̄ siyā simiir̄ bōnkī, bīyā Aisaiā, profet̄ inkam̄in̄ siyā tā yaī aiirar̄ nikī win̄ bōnkikin̄ kimiiram̄in̄. Kimā n̄ksisaeyakawaiwigim̄. Siir̄ yokwowā h̄in̄inā win̄ bōnkikā,

tī iikam̄ isidin̄ s̄ma kariir̄ in̄iḡ iir̄ hainanam̄ bōniyim̄, s̄ma yaī arā nh̄ink̄inī. Simiir̄ kwoinim̄ kanakā birī namasugim̄. N̄ngaka. <sup>7</sup> Mī kamim̄ simiir̄ siȳu imiirarā bōnm̄mauwuyim̄ m̄pā bōnī tā yaiyā Adī Komiī siirgā. Mī s̄ma kariir̄ in̄igin̄ whisariiyā hainanī mī s̄ma kariir̄ in̄iḡ iir̄im̄ nāngwō t̄bm̄iī ranī. N̄ngaka.

<sup>8</sup> Mī Jisis̄ siyā simiir̄ bōnkī, kimā Adī Komiī siir̄ siȳūin̄ b̄idī haiburgigim̄ mī inī kimiir̄ yidiwī wanwiyaemī siȳu imiirar̄ napim̄. <sup>9</sup> Mī siyā inā bōin̄ taraowam̄in̄ simiir̄in̄, karā inā n̄nokn̄nkinīn̄ kimiir̄ n̄ksisaē siȳūin̄. Mī

kima hiriyi naingwowi, ti simiir siyiun siyu wadiyairgin. Mi wim kima Adi Komii krimiir Wanin siir siyiun digiumii siir haimriyugigi. <sup>10</sup> Mi panao kara pi kimiir siyu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biya Moses siya hinina boinkin, kira, kiriir yopii ado sowerwai yai sibgu wakaeyokna. Mi inkamin siir yopii ad owiir nigbumbuwi mi siirin wi hindara disomaokingi. <sup>11</sup> Mi panao kara pi kimiir siyu iir boinmauu wakae haiginiuwi. Biya Moses siya hinina boinkin, wim kima hinina boinkin, inkamin umir digworaekwokakin mi siya wa hauuwi siir yopii ad owiirin. Nngaka. Siya wi hauu rani. Mi siya ha boini, ti umirin Adi Komii umirkin kara pi kowerwai swoki hauu rani. Nngaki, nngakinga. <sup>12</sup> Mi siya ti inkamin wi sowerwai whindiriraerar haiginiu rani. Nngaka. <sup>13</sup> Mi kima kimiir yidiwi wanwiyaemi siyium simiirar napi mi kima Adi Komii siir yaiya sair wakae yim pi boriisopi. Mi kimiir siyu imiirara napama naingwowi. Mi kima ti hiriinan tirim mi kimiir kwoinim hinina naingwowi, kimiir siyiun kima tiriyin wadiyairgin. Iriig.

*Inkamin kwoin biyie nwowiyin mipi miyik nwo rani.*

*(Mt 15:10-20)*

<sup>14</sup> Mi Jisis siya iikam imiir yikuna mi siya simiir boinki, kima ta kariir yaiya sairar wakae nonkworinugi. <sup>15</sup> Diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yo inkamin io siya biri hohaiginiuwikin. Nngaka. Mi kwoin biyeyin inkam siir kwoinaw nwo kaiiyin yo nik rani, pi siya



tirbumbugi inkam iirin. <sup>16</sup> Inkamın wınwo rino kakairgin, siya yaimın diminim ha wakaeyimok.

<sup>17</sup> Mi siya ha haiburgigin iikam isid komiiyin siir mi siya ina yamin omaka. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii biyan boiniyo yaiya siya boina sairim. <sup>18</sup> Mi siya boinki simiirin, wım kima wındi kimiir kwoınim biri naıngwo omokikim, aniya? Mi kima tari biri ninokninkinkim, diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yo inkamın io siya biri hiohaiginıuwikin. Nıngaka. <sup>19</sup> Ti hiniin diminim mhi kwoınan tani. Nıngaka. Pi dini siyiu siir namki. Mi mhoiıya pi waisi hir nini ugigi. Ta yaiya Jisis siya boina sair yaimwokiıyaimwowa ya hiniınga, iki naepai naepaiyim dimin karamaekim kima simiirin hiriıya siba siba. <sup>20</sup> Mi Jisis siya ina boıntıraowın, diminin inkam siir mhi kwoınau nwokaiyim mipi idowııya nıtinaka mi ti hiniin inkamın pi miıyik nwo rani. <sup>21</sup> Mi kwoın biyeyim inkamni mhi kwoınau nwokaiıyım mipi hiranka hugrimkripnanini mi inkam iirin pi simar tirbumbugi. Mi sima ti siyiu biyeyim hiniin hiniıngim, kwoın biyie naıngwo, hi nanae mi hi tauae mi inkam nıntkikaigai aokao mi inkam siyamar naıngwona. <sup>22</sup> Wig hainiki nonkwona, kigmair mi digworaekwo biyie biyie ikim mi nıksasae mi hindara mwrakboın mi inkamın siyamar naıngwonaeyin mi nwırni dimin mi boınbu mi nantamyıriıyır mi whaowae dirıraerar. <sup>23</sup> Ti digworaekwo biyie biyeyim inkam siir kwoınau hir nwokaiıyım mi iıya sima idowııya nıtiıyım mipa boınıski. Mi ti hiriınan siyiuın inkamın pi biyie sima nwowi. İriig.

*Nu Finisia hiran wiga saeya Jisis siirim naingwo tibiuga*

*(Mt 15:21-28)*

<sup>24</sup> Jisis siya ha nhingiyin mi ti om iir haiburgig mi siya nu Taia hir nwowim omim simiir yam. Mi siya omaka ira saiir yapninpokainam. Mi siya pi boriisopi inkam nwrkin siir kipi ninokninkin. Mi siya asi mi aguprakaiyim wi dig mi owi. Nngaka. Siya wi dig nwo rani. <sup>25</sup> Mi wig ira saeyar wakae Jisis siya ini tir nwowin mi ta wiga saiir yinisim yinugiyina yiu biyeyin ini saiir hir nwokaiyin. Mi saiir apua biri kimiminkika ina yitsisaua Jisis siirim. Mi saeya ini siir igmiiga kingiinar ini akai huniya. <sup>26</sup> Saeya ta wiga nu whiranka saeya Juda wig rani. Saeya nu sim Finisia nu komii Siria hir nwowin mi siir hiranka. Mi ta wiga saeya Jisis siirim sriinanae saiir yinisim yinugiyina saiir nwowin yiu biyeyin siir haiswoniskigiyam. <sup>27</sup> Mi Jisis siya saiirin boinyio yaiya saiir boinki, krima biyeyin yinisimim simiir naeyim simiir tiki hauu ae. Krima krimiir yinim simiir naeyim simiir kipi haii mi wra kipi nitkiniugi. Nngaka. <sup>28</sup> Mi saeya ini siir yaiyaka yowarki boina, Biyan Inkam Komii kiriir yaiya yaimwowainga. Iki wra sima kingiin nwowiyim mi naeyim pi yin ima nae krimkrinkiigii mipi wra ima niuimin aei. <sup>29</sup> Mi Jisis siya saiir boinki mi kira ta hinina boina mi kira ha ti swoki am kiriir oma hiriir. Mi yiu biyeyin kiriir yinisima saiir nwowin diyio kara bidi hugitkiigiyin. Mi kariir kirie aeyar nwo haiginiugika kiriir yinisima wadie asi nwokika. Mi kiriir naingwo tibmiya ini kirie ywowaowa. <sup>30</sup> Mi saeya ha swoki ama saiir omaka hiriirin mi saeya

ini kigi'u saiir yinisima hii hirar whini. Mi ti yiu biyie saiir nwowin bidi yamigusamin. Iriig.

*Jisis siya haiswoniskiigikin inkam waeyai w'ingirwiiyin*

<sup>31</sup> Mi Jisis siya ha haiburgigin nu Taia hiran om iirin mi siya om Saidon siir om bopwowar yapam. Mi siya ina swoki amin nu haimii komii whirin Dikapolis hiriir. Mi siya whii Galilia hiriir yapnimbiiyam.

<sup>32</sup> Mi sima inkam nwirin Jisis siirin yinkikwona apnam. Siya ti inkamin w'ingirwii waeyaigin. Mi sima Jisis siirin srininae, siir ina ti inkam iir hainiwokmaigiyim. <sup>33</sup> Mi Jisis siya siir nikunamin mi iikam imiirin hirar haiburgig.

Mi ini sowa sowar ini owouwo. Mi Jisis siir inanan ti inkamin siir win aiir yaka hopkaigi. Mi yaeyapa ha piginkiyin siir ina iir mi ini ti waeyaiyin siir kwiryae aiir yaka hougwokiyin.

<sup>34</sup> Mi Jisis siya ninomor kou hiriir kaoki mi siya ina iyaeniskiigiyin. Mi siir kwoinin ha naingwoyimiyokiyin mi siya siir boinki, Efata, ta yaiya Jisis siirar yaiginka. Mi krimiir yaiya hinina boinika, kira wakaeki! <sup>35</sup> Mi biri kimiminkin ti inkamin siir wina ina wakaemokiya. Mi siir yaiya ina mi boinomokiya.

<sup>36</sup> Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwir kipi swoki boinmauumimin. Mi yim sima ta yaiya siya boin nikidukiya simiir saiir biri swoki wakaekim. N'ingaka. Yim sima ti diminin ini siirar swoki haigiririr boinamim. <sup>37</sup> Mi sima ini hindara yanaakiyim mi ina boinim, digworaekwo hoingakim siya tiriiyim pi wadie kinar nwowi.

Mi siya inkamin wɛngirwɛi nwowiyɛn siir mi dirɛraerari mi wɛ wadɛyar mi okii. Mi siya inkamin waeyai nwowiyɛn siir mi dirɛraerari wɛ digar mi owi. Iriig.

## 8

*Jisis siya hauu aeyim iikamim 4,000 kim  
(Mt 15:32-39)*

<sup>1</sup> Mi ta iya iikam isid komiyyɛn ina swokini oniyim mi sima nae karamaekim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiirim yikiuna. Mi siya simiir boinki, <sup>2</sup> kara ti iikamim simiirsi naingwoyimiyoki iyyim kwoim sima kanaka nwokaigiyim. Mi sima nae karamae asi nwokim. <sup>3</sup> Mi sima mhiirima nwowi mi kara simiirin ha nikropki simiir oma hiriirin mi nhirim kingiinanki nitki waeyao, yim wɛ siyɛu hir pi napakaigai yamisi. <sup>4</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim ina yowarkɛi boinkiyim siir yai aka, ta maeyauwa inkam karamaeka mi krɛma naeyim pi papiyankɛn mi inkiguna haii, ti iikamim simiir hauu aeyamin? <sup>5</sup> Jisis siya simiir sriigi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krɛma bretim iriyyar nhisa nwokaii.

<sup>6</sup> Mi siya iikamim simiir boinki, nu iir grɛnkin idwokiyim. Mi siya ti bret iriyyar nhiswo simiir haiyyɛn mi Adi Komii krɛmiir Wanɛn siirim boin wadɛki mi ina yinibimbirpriiginkiyim. Mi siir kigna miriyyim kamim simiir hauugi mi yim sima ina yapninkwokwo hauuwamim iikam imiir. <sup>7</sup> Mi simiir antɛou sisimim ha mi haiyyim mi Jisis siya Adi Komii siirimɛn simiirim wara mi boin wadɛki. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, sima

antiousisimim simiirin warar mi hidninkwokwo hauunamim. <sup>8</sup> Mi sima ha nae digiyim mi simiir mhiyim ina yaekiniugiyim. Mi ti nae haimii haimiyyim sima naepipiru haiginaowidim, nibim simiir swoki haigiyim iriiyar is. <sup>9</sup> Ti iikamim sima iriparin 4,000 kim kasaka rani. Mi Jisis siya simiir yikropki mi sima ina yamim. <sup>10</sup> Mi siya biri kimiminkin siir kigna miriyyim kamim simaka kwirii namin i aiirin. Mi sima nu Dalmanuta hiran maeyau aiirim yam. Iriig.

*Farisi nhirim Adi Komii siir dimin komii komiyyim simiir kigam srugim  
(Mt 16:1-4)*

<sup>11</sup> Mi Farisi kamim sima yai Jisis saikar yinkinwaomwarki boin. Mi sima siirim boinki, kira ninomorani dimin komii komii nhirim krimiir wisiimauu mi krima nwoki inokninkini kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi sima siiram kinankiugim. <sup>12</sup> Mi Jisis siya ha niyeniskiigiyin mi siir pua ini hikak warar ywokiya. Mi siya ina boinin simiirin, ti iikamim ta ii aiir nwowim, kima ti dimin komii komiyyim simiir kigam dimusi kauwok boinanaekim, ha? Kara kimiirin tisa boinkiyin, kara wi yaeya dimin komii komii nhirim simiir swoki diriraerarki rani, ti iikamim ta ii aiir nwowim simiiram. Ningaki, ningakinga. <sup>13</sup> Mi siya simiir haiburgikin, ini i aiir swokani apni kwirii namin whii yarmiiya hiriir swoki iyikidnaidamim minkin. Iriig.

*Farisi mi Herot sima niksisaekim simiir mi simiir yaiya ini ti yisin bret niyopiiniyin siir hiriinan ywowa  
(Mt 16:5-12)*

14 Mi kamim siir kigna miriियim sima pi naingwo owouugikim. Mi sima bretim wara biri ninkin hainanikim. Nningaka. Mi sima bretim hara nwokai twonau hirin. 15 Mi Jisis siya simiir boiniyokin, kima sibgu mintirao! Farisi kamim simiir diminin bret niyopiiniyin yisin wi siir kipi kigna diriraerar. Mi Herot siirin iriipi hiriinan. Mi kima ti simiir hiriinan siyiuin siir kipi nap! 16 Mi sima sima whrie boinam, krima bret karamaekim mi siya ta yai hinina krimiir asi boinkikin. 17 Jisis siya ina ninokninkinin siyiu biyeyin inkam nhirim sima tiriyin. Mi siya simiir boinki, kima hinin yai dimusi whrie boini, krima bret karamaekim? Mi kima tari biri naingwowoknakim? Mi tari kimiir kwoinim ini hu habni kwoinan ywowim, aniya? 18 Kima nhwokakaigim mi kimiir nhwoim ti digworaekwo imiir kig rani, aniya? Kima wningakaigim kimiir winim wakae rani, aniya? Mi tari kimiir kwoinim ini yaingwo owouu iuguskiyim, aniya? 19 Mi iya kara ninibimbir priiginim bret iriियarim 5,000 iikamim simiirim mi kima nibim pariiga haigii ti bret haimii haimiियim kima naepipiru haiginim? Mi sima boin, nim krima nibim iuur isa yae haigi. 20 Mi iya kara ninibimbir priiginim bret iriियar nhiswo 4,000 iikamim simiirim, kima nibim pariiga yiu haigi ti nae haimii haimiiyim kima naepipiru haiginim? Mi yim ina boinim, krima nibim iriियar isa yae pipiru haigi. 21 Mi Jisis siya simiir boin mi kima tari kariir kirie aair biri ninokninkinkim, aniya? Iriig.

*Jisis siya haiswoniskigiyin inkam nwirin om Betsaida hirankin*

<sup>22</sup> Mi sima om whirin Betsaida hiriir yimbiam. Mi hiran inkam nhirim sima inkam nhwokwisae nwirin Jisis siiram yinkikwona apnam. Mi sima Jisis siirim boinki, kiriir ina ti inkam nhwo kwisaeyin siir donkwoki. <sup>23</sup> Mi Jisis siya siirin om mwisa hiriir yinkikwona apnam. Mi siirin haningn yasaiginiugi Jisis siya. Mi siya siir ina siir yaka onkwoki mi siya ina sriigiyin siirin, kira digworaekwowim ina kigomokiyim iyie? Nningaka. Aniya? <sup>24</sup> Mi tiki inkamin siir nhwonain ina kigomokiyin. Mi siya boin, kara inkam nhirim simiirin ina kigim. Mi siya boin, kara simiirin paenan kigi mi sima ina napriririm. <sup>25</sup> Mi Jisis siya ina ina swokin onkwoniyin ti inkamin siir nhwo iir. Mi taka iya ti inkamin ini haningi sibgu anaokigomokiyin. Mi siir nhwonain ini biimiyakinkiyin. Mi digworaekwo hoimgakim siya kigiyim waugi biri kimirkaigikim. Nningaka. Ini idowiiyar ywokiyim. <sup>26</sup> Mi Jisis siya ina yikropkiyin siir omaka hiriir. Mi siya ina boinkiyin, kira pi om hir kipi swokin apririr iu. Pi kira namkin mipi kiriir omaka dapiiyam iuguski. Iriig.

*Pita siya boinkin Jisis siya Kraiskin*  
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

<sup>27</sup> Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simaka nhnam, ti omisisimim ti om komii sowiir kingiin nwowim, Sisaria Filipai simiirim yam. Mi Jisis siya siyu hinar yap srii yam kamim siir kigna miriiyim simiir, iikamim sima kariirin panina naingwokim, ha? <sup>28</sup> Mi sima siirin ina boinkiyim,

nhirim kiriirin hiniina dapikim, kira Jonin baptaiyyin siya. Mi nhirim hiniina dapikim Ilaija mi nhirim sima hiniina boini, kira profet inkamkin. <sup>29</sup> Mi Jisis siya simiir srii mi wim kima kariirin panina naingwowi? Mi Pita siya siir yai aka hiniina yowarki boinki, ni kira Kraiskin, inkamin inkam whinkansiis haiginiuwiyin mi siya. <sup>30</sup> Mi Jisis siya simiir boinikidukikinki, kima ti diminin inkam nwirin kipi swoki boinmauusran. Iriig.

*Jisis siya min boinmauugin siya nao nami mi siya ninsiin idwo aeya*

*(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)*

<sup>31</sup> Mi Jisis siya haning'in boinmimaubwakainam kamim siir kigna miriyyim simiirin. Mi siya boin, ninomor kou hiranki nitin inkamin karaigin. Mi kara wi hik kimbipisu kasa hai rani. Mi inkam adiyaowaeyin siyu komii kigiraowiyim mi inkamin naemin krimiirsi ninkin imiyyaeyin Adi Komii siir pris mi kamim Adi Komii siir siyu komii iir ninokninkin ikim. Mi sima wi digiumii kariir haimriyugigi. Mi kariirin wi sima nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Kara ini kimiir inkam komii yauni oniyin mi ini inkam kinar swoki owin. Jisis siya hiniina boinkikin. <sup>32</sup> Yaiyyim Jisis siya boinim, siya biri nimprio boinkin. Nningaka. Siya ini idowiyar boinmauu wakaekiyin, siya biri nimprio boinkin. Nningaka. Mi Pita siya siir yikunanam mi siya ini siir yani ikuin. <sup>33</sup> Mi Jisis siya ha haiyug kaokiyin kamim siir kigna miriyyim simiir mi siya Pita siir ywo io. Mi ina boinkiyin, Setan kira kariir digiwa damki! Kira Adi Komii siir bi



ninokninkinkin. Nningaka. Kira inkami kwoinin siirarar ninokninkinkin.

<sup>34</sup> Mi Jisis siya iikam whiekakim simiirim yikiuna, sima siirim nitim. Mi kamim siir kigna miriirim simiirim warar yinkin ikiuna. Mi siya simiir boinki, inkam nwirin kanakar niti mi siya siir digworaekwowim simiiram kipi naingwokwonanae ti aingwo owou. Mi siya siir piu aiirsi kipi naingwoyimiyok mi siir piu hik kimpipisukak dwo. Mi siya ti paeyin hiiniya nrio ninkinin kara haiyin siir hiriinan hik aiir haii mi siya kariir mhoyiya wi haini wit. <sup>35</sup> Mi inkamin siir piu aiirsiya naingwoyimiyoknanaeyin mi tiki inkam hiriinanin siya wi omwai waiya rani, siya wa kigugu iuguskii. Mi inkamin siyama naingwona karam nwowiyin mi naonam minsi nidid karamae nwowiyin yio wi hiriayar nokwoyokiyokiii. <sup>36</sup> Mi inkamin ti nuin siir digworaekwo hoimgakim simiir haii mi siya ha nao nami mi ti digworaekwo whiekakim siirin wi simar whin diriraerar naowidi, aniya? <sup>37</sup> Ti inkamin digworaekwo hoimgakakin mi siirin wi sima swoki saininiyoknanaowidi omwai waiyamain? Nningaka. <sup>38</sup> Ti iikamim tiki nwowim sima siyu miyik tir tani, simiir iga hinda tinda nokwowikim mi sima Adi Komii siir yaiya digumii haigingigi. Mi inkam nwirin krimaka nwowi mi siya yaewan kindiyu wani mi siya kariir yai aiirin warar mi kindiyu wani. Karaigin ti inkamin ninomor kouanin biya kimiir tir nikauni onakiyin. Mi mhoyiya kara swoki iti nua tiriir mi kara wi yamdiyar swokauni kindiyu wani ti inkam iirin. Mi iya kara swoki iti mi wi kariir

Adi Komiiyin siir dimin kirie komiiyin paenan niuwiyaiyin, wi saikar ninkin iti. Mi Adi Komii siir paekwosimin kintid kintidnanim ninomor kou hiranim wi saikar ninkin owi. Iriig.

## 9

<sup>1</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boinkii, ti kam nhirim krimaka nokwom, sima wi niki ao rani. Nningaka. Wa niki owi. Mhoiia wa kigwini Adi Komii siya wi iikam hoingakim simiir Biyan Inkam Komii nwowi simiir kigiraowam. Mi siir kirieya wi warar ninkin iti. Iriig.

*Jisis siir piua ya ini saa yimbiamkiya  
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)*

<sup>2</sup> Mhoiia iyim iriyar kwira yamki mi Jisis siya ina yikunamin Pita Jems mi Jon simiirin. Mi sima mhu whirin siir iinainam. Ti mhuin haruwa rani, ini kougi kou hirar nwowin. Mi simasimar ini owu ti mhu iirin. Mi Jisis siir piua ina kisinakiya simiir whwonkam idar. Mi siya ini yaeya piu ywokiyin. <sup>3</sup> Mi siir yuis minim ini whisinin ywowim mi sima ini namnamiinan ywowim. Inkamkin hisokiyim yuisim hiriinan whisinin biri swoki imbiyamikim. Nningaki, nningakinga. <sup>4</sup> Mi Ilaija Moses sowa bidi bidinan inkamko mi sowa warar yimbiam. Mi sowar ini kigu sowa Jisis saika boinai. <sup>5</sup> Pita siya ti hiriinan diminin siir kigin mi siya ina boinkiyin Jisis siir, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam! Wadieka, krima tirirar nwowim mi krima amirim kwoima mirii ira Mosesnika mi ira Ilaijanika mi ira kiriirga. <sup>6</sup> Sima tiki kam nwoimim ini nididkakar ywokiyim.



kamim simiir kwoin imiirarar napim mi sima siirin siyupai siyupai haningɛ tirbumbuninkin haiginu. Mi Yokwo Komii saeya hinina boinka Ilaija siirin. Iriig.

*Whran nwirin yiu biyekakin Jisis siya haiswoniskigigin*

*(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)*

<sup>14</sup> Mi ti kam nwoimim ina swoki itim, ti kam nhirim Jisis siir kigna miriyyim simiiram. Mi sima ini simaka swokini owuwim. Mi sima kig, iikam isid komiyyin simakar nwowi. Mi kam nhirim Adi Komii siir yai ninokninkiniyyim sima Jisis siir kigna miriyyim kamim, simakar ninkinwamwarki boini. <sup>15</sup> Mi ti iikam hoimgakim sima Jisis siir kigwinim mi sima ina yanaawinim. Mi sima siirim iwitnam. Mi sima siir ini boinu, hie! Akamwai! <sup>16</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir srigi, kima ti kamim Adi Komii siir yai ninokninkiniyyim simaka dimu yai boinaikim, ha? <sup>17</sup> Mi inkam nwirin ti iikam isid komiyyin simakar nwowin mi siya Jisis siir yai aair waka boinki, hae, dimin taemin nowomwarkaiyuan inkam! Yinisimin yiu biye waeyai mikrimin ini siir nwowin. Mi kara siirin kiriirim asi nikunanikin. <sup>18</sup> Hinokinokin ti yiu biyeyin pi siir piu iyyam mi siirin pi siya nitirimtowi. Mi siir yaiya yaeyopa hapi whopiigi nakii ibirgini. Mi siya siir big imiirar swoki aegiyimgiyiki. Mi siir pua iki kirie namwouwuyim, swoki onkwo sipkaiyim. Nungaka. Mi kara kiriir kigna miriyyim kamim simiirim boinkin, ti yiu biye iirin sima mi haiswoniskiigiyim. Mi sima dig biri nwokim. Nungaka. <sup>19</sup> Jisis siya ta yai aair wakaeyin mi siya

iikamim simiir yaiyaka yowarkii boinki, kima ti iikamim naingwo tibmii karamaekim! Nningaka. Wim kima ti hinin hikim kariir hauwi. Kara iiyim kimaka wi pariiga nwowi ti hik imiir haiyim, ha? Kima yinisimin kariirim wikiu nanani. <sup>20</sup> Mi sima ti yinisimin Jisis siirim yikiunani. Mi yiu biyieyin Jisis siir kigin mi ti yinisim iirin haningi haigitirimtio. Mi yinisimin nu iirar yikiiwariyimi yokin mi ina diwartaewarnamin. Mi yaeyop biyieya hapi whopiigi nakii ibirginkin siir yaiya. <sup>21</sup> Mi Jisis siya siir ad iir srugi, iiyim pariigim siya hiriinan nwokaiyim, ha? Mi siir adin ina boinkiyin, iya siya yinisim sapisapar nwowin saiirar nwobwakainakin. <sup>22</sup> Hinokinokin ti yiu biyieyin siya haigitirimtio nanaei siirin mi pi paeya mi itkaigi mi pi opa mi itmaigi siya siir tio aokiyamar tirkin. Mi kira dig nwowi mi kira krimiirsi daingwoyimi yok mi krimiir whindiriraerar haiginiu! <sup>23</sup> Jisis siya boinki siirin, hiipa! Kaimwoka! Mi kira ina naingwo tibmiyyin siiram, aniya? <sup>24</sup> Mi ti yinisimin siir adin biri kimiminkikin ina kauwokiyin kara bidi yaingwo tibmiyyin mi kariir naingwo tibmiya komii rani! Kira kariir naingwo tibmiya saiir kansis haiginugi kirie nwokiyam!

<sup>25</sup> Mi Jisis siya kig iikam isid komiyyin namwoniyyin. Mi siya ti yiu biyieyin siir asi nikwao boinkikin, kira ti yiu biyie waeyai wisingirwii tirbumbu haiginuwiyyin kara kiriir boinki, kira ti yinisimin siir duguski. Yio hinin kipi tirbumbu haiginiu. Mi kira siir piu kipi swoki omimin. <sup>26</sup> Mi yiu biyieyin ina dikauraekaukiyyin. Mi siya ti yinisim iir haigitirimtiogig. Mi siir pua

ina yinkinimnisnakiya mi siya ina yamin. Mi ti yinisimin siir pɔua ini naoni pɔunan ywokiyin. Mi iikam nhirim sima boin, siya bɔdi yaonamin. <sup>27</sup> Mi Jisis siya siir ina aii nonkwo kininsiin okwokiyin mi siya ina yinsiin okwokiyin.

<sup>28</sup> Mhoiyya Jisis siya omaka namin mi kamim siir kigna miriyyim sima ina sriyyim siirin, krɔma dig nwo karamae dimusi nwowi? Yɔu biyie simiir ninimniskiiyyim, ha? <sup>29</sup> Mi siya simiir boinki, Adi Komii siirim srii boina sasaɔrga ti yɔu biyie siir niniskiiyyin, dimin whirin dig nwo rani. Iriig.

*Jisis siya kwisaka ina swoki boinin siya wa naonami*

*(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)*

<sup>30</sup> Mi sima ti om iir haiburgigim mi nu Galili hiriir yapriokainam. Mi Jisis siya pi boriisopi inkam nwirkin siir ninokninkinim, maeyauwa siya nwowa. <sup>31</sup> Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiirin haniingɔ sibgu siboboɔniu haiginiu, inkamin ninomor kouanki nitin siirin wi siya nikropki simiiram, sima nisom aokiyam. Mi siya iiyyim wi kwoima nwokwowaki ienau hirin. Mi siya wa swoki insiin idwowi. <sup>32</sup> Mi sima biri ninokninkinkim ta yaiya siya boina. Mi sima siir sriyyam tirkim mi sima ini siirsi swoki ididim. Iriig.

*Yipikin siya kougikou nwowin, ha?*

*(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

<sup>33</sup> Mi sima om Kapeneam hiriir yimbiam. Mi sima omaka bɔdi yapninopkainamim mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir ini sriyyɔu, kɔma siyyɔu hirin dimu yai napboinainikim, ha? <sup>34</sup> Mi sima ini yai mikrimar yokwonainmimikim. Yim

siya siyɔu hirɔn mɔn napboɔnainikim, yɔpikɔn krɔmiir kou nwowɔn, ha? <sup>35</sup> Mɔ Jisis siya ha nidwowɔn mɔ siya kam iuurnwɔso siir kɔna miriɔyɔm simiirɔm yikɔuna, siya nitɔm siirɔm. Mɔ siya ina boɔnkiyɔn, inkamɔn kimiir kou nwowam naingwowi mɔ siya wɔ siyamar kipi naingwona. Siya hinɔna daingwo, an kara iikamɔm simiir aowa dwo. <sup>36</sup> Mɔ siya yɔnisɔm sapisapɔn nwɔra yɔnkikwona apnani mɔ simiir bopwoniya hirar inɔ okmwɔn okwoni. Mɔ Jisis siya yɔnisɔmɔn siir ina aɔir yonkwo mɔ siya simiir boɔnki, <sup>37</sup> Inkamɔn kariirɔm naingwowi mɔ siya yɔnisɔm nwɔr kɔgrɔraowi mɔ siya kariirarar kɔgrɔrao haigɔnɔu rani. Nɔngaka. Siya Adi Komɔi siirɔn wara mɔ kɔgrɔraowi, siya nɔkropkikɔn kariirɔn mɔ kara ha nitkɔn. Iriig.

*Inkamɔn ɔo krɔmiir nwo karamae nwowiyɔn mɔ wɔ krɔmiir nomiiyau nwowi*

*(Lk 9:49-50)*

<sup>38</sup> Jon siya Jisis siir boɔnki, dimɔn taemɔn nowamwarkaiyɔuan inkam! Krɔma inkamɔn nwɔra kɔgi, yɔu biyɔeyɔm simiir nɔnɔmniskiiyɔn kariir inɔgɔn siir kɔrie aɔir. Mɔ siya krɔmaka biri namasugɔn mɔ krɔma siirɔn asi boɔnikɔdugɔn siya wɔ yɔu biyɔe pɔ nɔnɔmniskiiisi. <sup>39</sup> Jisis siya Jon siir boɔnki, krɔma siir kipi nɔkɔdu! Inkam nwɔrɔn kariir inɔgɔn iir tɔri dimɔn komɔi whɔr mɔ siya kariirɔn wɔ yai biyɔe wara nɔnkin boɔn tani. <sup>40</sup> Inkamɔn ɔo krɔmiir nwo karamae nwowiyɔn yɔo siya krɔmiir nomiiyaugɔn. <sup>41</sup> Kara kimiirɔn yaimwowar boɔnki, wɔm kɔma Kraisi isidgɔm mɔ inkam nwɔrɔn kimiir hauu kwiyaei op mɔ ti

inkamın digworaekwo wı ta mı aiirsi haii. Mı ta yaiya, ya yaimwoka. Iriig.

*Siyıu biyieki nıpiyaokıgın inkamın siir naıngwo tıbmıya*

*(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)*

<sup>42</sup> Mı inkamın tı yınisımın siir whıkiyopsıbgı haıgınıuwi, ta naıngwo tıbmıya Adi Komıi siiram saıırın mı bı siya mı aonami yai karamaeka. Mı tı hırıinan inkamın siiramın sıya komıi nhıra hai siir nıi iir nomborugiyam. Mı siirın wı whıi komıi solwara hir tani omboru kimai whıridgi. <sup>43</sup> Mı kıra ha naıngwowi ın kırıira saıırın siyıu biyie tı tirhaıgınıu mı kıra saıırın kaıgrıp itkiigi. Mı kıra ına kwıruwa sasa mı onami tı omın Adi Komıi siya kırıiraowıyın siir iikam whıekak ımıir siirın wı wadıeyar mı owı. Mı kırıir ına kwıso hırıiyar nwokrıpkaii mı wı siyıu biyie sowa tiri. Yıo tı hırıinan siyıuin, siyıu mıiyık rani. Mı kırıirın wı sowa nıpiyaokıınami maeyauwa paeya nıutingi karamae nwowiya saıir hırıirın. Mı tariigına ya mıiyık rani. <sup>44</sup> Mı ta maeyauwa saıir hıran iiyım biri swoki aokaowikim. Nıngaka. Mı wı inkami kip sima naei. Mı paeya hir mı iuiya, biri swoki ıutingimımınika. Nıngaka. <sup>45</sup> Mı kıra ha naıngwowi ıga kırıira saıırın siyıu biyie tı tir haıgınıu mı kıra saıırın kaıgrıp itkaigi. Mı kıra ıga kwıruwa sasa mı onami tı omın Adi Komıi siya kırıiraowıyın siir iikam whıekakım simıir mı siirın wı wadıeyar mı owı. Mı kırıir ıga kwıso hırıiyar nwokrıpkaii mı wı siyıu biyie sowa tiri. Yıo tı hırıinan siyıuin, siyıu mıiyık rani. Mı kırıirın wı sowa nıpiyaokıınami, maeyauwa paeya nıutingi



karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani. <sup>46</sup> Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkam kip sima naei. Mi paeya hir mi iuiya, biri swoki iutingimimnika. Nningaka. <sup>47</sup> Mi kira ha naingwowi nhwona kiriirin siirin siyu biye ti tir haiginu mi kira siirin habitkigi. Mi kira nhwona nhuruwa sasar mi o nami, omin Adi Komii siya kigiraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi wadeyar mi owi. Mi kiriir nhwona nhiswo hiriirar nwokripkaii mi wi siyu biye sowa tiri. Yio ti hiriinan siyutin miyik rani. Kiriirin wi sowa nipiyaokinami maeyauwa paeya niutingi karamae nwowiya saiir hiriirin. Mi tariigina ya miyik rani. <sup>48</sup> Mi ta maeyauwa saiir hiran iiyim biri swoki aokaowikim. Nningaka. Mi wi inkam kip sima naei. Paeya hir mi iuiya, iriipi hiriinan bi swoki iutingimimnika. Nningaka.

<sup>49</sup> Paeya wi iikamim simiir idwovar nikrimkrinkinami wa krima nikrimkrinkiniyin siir hiriinan. <sup>50</sup> Wa siya dimin wadiekim. Mi wa siir hiya dig nwokiiyim mi kima wi panina swoki tiri ti wain siya hiigak swoki okiyim? Kimiir kwoinin hii karamae nwowiyin wain siir hiriinan kipi nwo. Nningaka. Kima ti wa kibiyin hiigak nwowiyin naemin sibgu pridaeyin mi krimiir kwoinim hiriinan dwo. Mi kima, kimiir nomiiyauim simaka kwoin hiinsima nwoki owi. Iriig.

## 10

*Jisis siya wig haniki nonkwonani siyutin siir*

*boinmimaugin**(Mt 19:1-12; Lk 16:18)*

<sup>1</sup> Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yamin Judia simiir nu komii iir. Mi siya Jordan ie mirmii hiran om imiir yam hir nwo imiir. Mi iikam hoimgakim ina swoki itim ini saikar swoki amwoniyim. Mi siya inokinokin simiirin Adi Komii siir yaiyim biya siya niki owomwarkaiyium mi ini simiirar swoki owomwarkaiyuin. Siir siyuin hiriyar tirikin.

<sup>2</sup> Farisi sima ha nitim mi sima Jisis siiram ini ikunani. Mi sima siir srii, krimiir siyuin wadieki pi yamisi owin siir wig aiir sopkiyim, aniya? Mi sima Jisis siiram kinankiuwam tirkim. <sup>3</sup> Mi Jisis siya ina yowarki boinkiyin simiir yai aiirin, siyu komiiyin biya krimiir brougaeyin Moses siya hauugiyin krimiir mi siya panina boinkikin, ha? <sup>4</sup> Mi sima boin, Moses siya wadie bidi ywokiyin. Inkamin yokwo win hauugi siir wiga saiir sopkiyam mi saeya wa swoki ami saiir pomou adim. <sup>5</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, kima pi nantamyiriyirkim kimiir siyu inakar. Mi Moses siya ti siyu komiiyin kimiirin yokwo hiriinansi win hauugikin. Siya Adi Komii siir siyukin tani. Nngaka. <sup>6</sup> Bidi bidiniyarin Adi Komii siya nonkwokwokiyim digworaekwo hoimgakim mi siya ina yinkin onkwokwokiyim wigkam sowiirwai warar. <sup>7</sup> Mi kam in siir yopii ad owiir asi haiburgigi mi siya siir wigaka asi namasu kripkaii. <sup>8</sup> Mi sowa wi piu kwiruwar nwowi. Mi sowa wi yapa yapa nwo rani. Nngaka. Siya mi saeya sowa wi hinina nwo rani, yapa yapa. Nngaka. Sowa wi piu kwiruwar nwoiski. <sup>9</sup> Diminin Adi Komii

siya nokiyoymasugiyin inkamki siir nikripim wi dig nwo rani.

<sup>10</sup> Mi mhoiia sima omaka hiriir swoki amim mi siir kigna miriyyim kamim sima srii siirin ta yai aiiramın. <sup>11</sup> Mi siya simiir boinki mi ti inkamın siir wig aiir sopkii mi siya yaeya wig nonkwonaei, yio ti kamın siir wig aiir soggin. Mi siya siir biyan wig aiirin siyiu miyyik biri tirkikin. <sup>12</sup> Mi wig ira saeya saiir kam iir soggi mi yaeya kam nini owiwi mi ta wiga saeya pi sogika saiir kam iirin. Mi ta wiga saeya saiir biyan kam iirin siyiu miyyik biri tirkika.

*Jisis siir dimin miyyik miyyikim yinisisimim simiir hauu piuai haiginiugim piuainan*  
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

<sup>13</sup> Mi sima yinisisim sapisap nhirim Jisis siirim yinkikwona apnani. Sima minam naingwokim, siir ina simiir nonkwokiyim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima io simiir ywoki. <sup>14</sup> Jisis siya hiriinan kigiyin siir kwoinin miyyik biri naingwokikin. Mi siya simiir boinki, kima ti yinisisimim simiirin kariirim kigninkinki yimbi niti kariiram. Kima simiir kipi nikidu naowid. Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin ti hiriinan yinisisimim simiirgin. <sup>15</sup> Kara kimiirin yaimwowa boini, inkamın Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir namim naingwowi mi siir naingwo tibmiya yinisisim praigakni kwoinan dwo. Mi Adi Komii siya wi siirar sibgu kigriraowi. Mi siir kwoinin hiriinan nwo karamae nwowi mi siya wi ti omin siir napninopkainam tani. Nningaki. Nningaka.

16 Mi Jisis siir ina simiir yonkwo. Mi siir ina ha nonkwowa mi siya simiirin ina whinkinsiis haiginuun. Friig.

*Inkamın digworaekwoki naokingugunankai ikın*

*(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)*

17 Jisis siya ha napnamın mi inkam nwirin siirim iwit nani. Mi siya ogmwo siir igmiiga kingiina ini akai hiuni. Mi siya siir sriigi, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam kibi! Kara wi panina tiri kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin inokinok siir haiyamin, ha?

18 Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam wadie dimusi nikugın, kiriir kwoinin ha naingwokın kanakanairgi niuwi inkam wadieyin, aniya? Adi Komii sasargin inkam wadieyin. 19 Kira ti siyu komiiyin siir bidi yinokninkinin: Kira inkam kipi nit mi wig kipi sop mi kira hii kipi tauae mi kira inkam nwirni kipi niksisa boin hiuriyu. Mi kira kiriir yopii adwo sowiirwai aowa dwo. 20 Mi ti inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Kara yinisim sapisapar nwonaniyin mi tisa nadigniyin. Kara ti siyu komiiyin siirar napikin. 21 Jisis siya siir kigin mi siir kwoinin ina yaingwo bunan siirsi. Mi siya siir boinki, diminin whir tir karam kira nwowin. Kira kiriir digworaekwo hoimgakim tini hainaki inkam nhirim sima sainim. Mi kira umir simiir haii mi wi inkam paeprikabim simiir hauu. Mi mhoiia kira Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakim simiir, siir hirin wi dimin miyikakar mi owi. Mi kira kariir mhoiia wit. 22 Ti inkamin ta yai aiir wakaeyin mi siir

whwonkamın miyik biri swoki onamkin. Mi siir kwoinin ini hikakar ywokiyin. Mi siya hikak dimusi biri nwokin siir digworaekwowim kasaki waeyao.

<sup>23</sup> Mi Jisis siya ina kaoyokiyokigiyin. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, inkamın digworaekwo hoimgakakin siya wi minan mirinami Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakim siir napninopkainamim. Whisarii rani, simiir kwoinin ini simiir digworaekwo imar nwowim. Sima pi boriisopi inkam nwir hauuwim. <sup>24</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinkiyin simiir yai aiirin, ti yinisimim inkamın Adi Komii siir omin siya kigriraowiyin digworaekwo hoimgakakin simiir kigriraowiyin siir hiriir nami, siya wi minan mirii nami. <sup>25</sup> Mi hab saeya tidiyinin yuis panyin siir no iir ninopkainamim wi dig nwo rani mi inkamın umir digworaekwo whiekakakin siya wi ta haba minan saeya miriia saiir hiriinan mi mirii rani. Nngaka. Siya wi mi komigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir hiriir namamin. <sup>26</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini hindara yanaakiyim. Mi sima, sima sima yomboin amboinam mi hiriinanki niuwi mi wi nhinga haii kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin inokinok, ha? <sup>27</sup> Mi Jisis siya simiir kaokiyin mi ina boinkiyin, inkam wi dig nwo rani. Adi Komii krimiir Wanin siya wi digar nwowi. Adi Komii sasar whinkinsiis haiginuwi siirin, ti dimin taeminim.

28 Mi Pita siya Jisis siir boŋki, wakae! Krīma digworaekwo hoŋgakim bīdi haiburgigim mi krīma tisi kiriir mhoiia nitim. 29 Mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini iikam whiekakim kariirim naingwo tībmii mi ha haiburgigi ti digworaekwo hiriinanim, omaka, nomiiyau yokman, apu, adi, yinisim mi numir 30 mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan, digworaekwo homgak imiirar swoki hauu kiyyuwi, kamim kariir kigna miriyyim kimiirin. Mi kima wi dimin kasa hai rani. Wi ti hinin digworaekwowim simiir hai. Omaka nomiiyau, yopii, yokman, yinisim mi numir, taka iya kam nhirim siyu biye wi kimiirar mi tirbumbugi. Mhoiia kima wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir hai. 31 Mi tariinanin kam nhirim inigak nwowim mi sima mhoiia simiirin wi aowa nikworinugigi. Mi ti kamim aowa nwowim, mhoiia wi inigak sima nwowi. Friig.

*Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin siya nao nami mi siya wa swoki #nsiin idwowi  
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)*

32 Sima om komii Jerusalem hiriiram yapnam mi Jisis siya simiir biya yamkwokin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin ididnamim. Mi iikamim simiir mhoiia napkiyim sima ini nididkakar mi owim. Mi Jisis siya kam iur nwiswo siir kigna miriyyim simiir yikiuna. Mi siya simiirin haningi boinmimauu diminin mhoiia siir tiranin. 33 Mi siya boin, wakae! Tariinanin krīma om komii Jerusalem siir niyami. Mi prismi yaowae adim

mi kamim siyɔ komii ninokninkini ikim mi sima inkamin ninomor kouanki nitin saikan wi yaigaka mi owi. Mi sima wi siir nisomaowama boinaii. Mi sima wi Juda iikam tani wi simiiram nikropki sima nisomaowam siirin. <sup>34</sup> Mi sima siirin yai bibiyie wi haningi mi boinaiginiuwi. Mi yaeyop wi siir mi yasi mi siirin wa mi tiowi mi siirin wa mi itaoki. Mi siya iiyo wi kwisa nwokwowaki ienau hirin. Mi ii kwoimaka siya wa swoki insiin idwowi. Iriig.

*Jems Jon sowa inig komiigak nwowam sriigo  
(Mt 20:20-28)*

<sup>35</sup> Mi Sebedi siir yinisim nwiswo Jems Jon sowa Jisis siirim yit mi siir ini boini, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam! Mi krira dimin whirin kiriir sriyam mini. Mi nikrira minam naingwowi ti diminin kira kririir tirkiyim. <sup>36</sup> Mi siya sowiir boinki, kowa dimuam naingwowi, kara kowiirin dimu minkiyim? <sup>37</sup> Mi sowa siir boinki, iya kira Adi Komii siir om hiran digworaekwo hoimgakim simiir kigriraowi mi kira kririirin wi haningin dimbingi, nwirin wi iniga dikmwon idwo mi nwirin wi yaoyaeya timi okmwon idwo. <sup>38</sup> Mi Jisis siya sowiir boinki, kowa tari biri sibgu ninokninkinko ti diminin kowa sriiyin kariir? Mi kowa ta hika kara haiya saiir hiriinan hika wa haii? Mi kowa wi digar nwowi ti mob opkakin kara kwiyaeyin siir kwiyaeyim? Mi kowa wi digar nwowi kariir hiriinan op baptaisim, aniya? <sup>39</sup> Mi sowa siir boinki, nikrira wi digar nwowi. Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ti op mobin kara kwiyaeyin mi wo kowa wa timi kwiya. Mi ta opa kara baptaisa, wo kowa hiriinan

wa timi baptais. <sup>40</sup> Wi nhinga namisi idwowi kariir iniga mi kariir yaioyae aka. Ti diminin yio kariir dimin tani. Ningaka. Wi Adi Komii krimiir Wanin siyar hidi simiirin. Mi wi nhinga namisi idwowi iniga yaioyaeya.

<sup>41</sup> Mi kam iuurim Jisis siir kigna miriirim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima io prasae bi swoki okim Jems, Jon sowakan. <sup>42</sup> Jisis siya simiirim yikiuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kima bidi yinokninkinim inkam komiirin omom omom kigriraowiyin sima nikworinuwi wi digar nwowi. Mi sima inokinokin mi wa hauunanaei. <sup>43</sup> Mi ti siyiu hininin yio kimiir tir kipi nwo. Ningaka. Mi inkam nwirin kimiir yaowae nwowim naingwowi mi siya whisarii mi prii miriiran inkam dwo. Kimiir mi imiir whinmiriiram. <sup>44</sup> Mi inkam nwirin kimiir biiran inkam nwowam naingwowi mi siya inkam nanganan dwo wiggam whiekakim simiir mi imiir whinmiriiram. <sup>45</sup> Mi ti hiriinan inkamin ninomor kou hiranki nitin siya minam biri nitkin kam nhirim siir mi imiir miriirim. Ningaka. Siya hininam biri nitkin. Siya minam nitkin simiir miiran inkam nwowam. Mi siya biri naingwoyimyokin naosiyin. Ningaka. Siya naowamar nitkin iikam whiekakim simiir nanmaiwarkananaowidam. Mi simiir dimin biyeyim siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim mi sima ini rirmiiyar ywokiyim. Friig.

*Jisis siya haiswoniskiiyin inkam nwirin Batimi-askin*

*(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)*

<sup>46</sup> Mi sima om komii Jeriko hiriir yimbiam. Mi iya sima om komii Jeriko hir haiburgigim



mi ina yamim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima mi iikam isid komii ikin, sima ini saika yinkan amim. Mi sima kig Batimiasin Timiasni yinisimin siya siyugbid hirar nidwowni mi siya nhwokwisae kin. Mi siya iki iikamim simiiramar priikau priikauwikin umir minamin. <sup>47</sup> Mi siya wakae Jisisin om Nasaretanin ini tir nwowin. Mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis Inkam Komii! Devidni isidin siirin kira kariirsi timi aingwobuna! <sup>48</sup> Iikam hoimgakim sima siir yik, kira yai tanki. Mi siya yai ini komiiyar swoki kauwok boinkiyin, kira ti Devidni yinneyim simiir yinisimin, kira kariirsi timi aingwobumbu. <sup>49</sup> Mi Jisis siya ina yamokwo naingwoyokiyokiyuin. Mi siya ina boinkiyin, siirin wiku nani. Mi sima ti nhwokwisae inkamin siirim yikunam mi sima siirin ina boinmauu wakaekiyim kiriir kwonin kirieya dwonam mi kira dinsiin siya kiriiram nikunaei. <sup>50</sup> Mi siir yuisa ina kiwhro itkingiga. Mi siya biri kimiminkin, ina yinsiin iwitnamin Jisis siirim. <sup>51</sup> Mi Jisis siya siir boinki, kira dimuim naingwowi, kara kiriirin pi dimu minki? Mi ti nhwokwisae inkamin siya Jisis siir boinki, dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkam, kara minam naingwowi, kariir nhwonan pi nanaokigimokiyim. <sup>52</sup> Mi Jisis siya siir boinki, kira ha dam! Kiriir naingwo tibmiiya saeya nwowaiginugikin, wadie kiriirin. Mi biri kimiminkin siir nhwonan ini wadieyar ywokiyin mi ina kigimokiyin. Mi siyu hirin siya ini siir mhoyiya yapnamin. Iriig.

*Jisis siya om komii Jerusalem hiriir  
napninopkainamin inkam komiiyin nu  
kigrii aowiyin siir hiriinan nwonamkin  
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)*

<sup>1</sup> Mi sima omisim whiswo om komii Jerusalem siir kingiin hir nwowo sowiir hirii yimbiyam. Mi sima ti om whiswo Betfasi Betani mhu Oliv kingiin hir nwowo sowiir hiriir bidi yimbiyamim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir nwisni yikropki. <sup>2</sup> Mi siya sowiir boinki, kowa ti omin kingiin tirar kwowin siir dam! Mi iya kowa ti omisim iir napnimbiiyami mi kowa pi donki haomisimin siirar napkigami. Siirin sima bidi yimboruninkinin biya inkam nwirkin siir biri niki idwokin mi siya wa wakaeyokna rani. Ningaka. Mi uridin siir nimbhoruninkinin pi hirar hakaigingig. Mi siirin pa whainani kara nidwonamam. <sup>3</sup> Mi inkam nwirki srigii, kowa dimuam nikiunami siirin, ha? Mi kowa wi hinina dowarki boin, Yaowae Komii siya miigakin siirin. Mi siya pi kimimin tani pa swoki ikropki kiriiramar. <sup>4</sup> Mi sowa ina yamwo. Sowa kig donki haomin omaka ira saiir anoka hir nimbhoruninkini mi siya ini idowiiya hirar nwowin siyuka kingiin hir mi sowa siir hakainam. <sup>5</sup> Mi kam nhirim kingiin hir nwowim sima boinki sowiirin, kowa ti donki haomin siirin dimusi hakainami, ha? <sup>6</sup> Mi sowa simiirin Jisis siya boinmauugiya yaiya saiir hiriinanar boinki. Mi sima ini wadieyar ywokiyim sowiirin. <sup>7</sup> Mi sowa ti donki haomin Jisis siirim hainani. Mi sowiir yuiso siir idwo hir haigin mi Jisis siya siir idwodar yidwo. <sup>8</sup> Mi iikamim simiir yuisim siyu iirar hakinwin mi nhirim paeya

kwiya undimtio hainaki siyiu iir haiginwinam. Sɪma siirɪn hiriinan minam tirkim, siir inigin siir hainanwinam inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hiriinan. <sup>9</sup> Iikam nhirim bii ywo mi nhirim mhoi ywo. Mi sɪma ina kauwok boinkiyim,

Hosana! Kira ti inkamin Adi Komii krimiir Wanin siir kirieni nitin siir kinsis haiginu.

<sup>10</sup> Siya krimiir kigriraowam nitkin biya krimiir brougaeyin Devid siya kigriraowa sair hiriinan. Krɪma ini maigimaigwa nwowinim mi kira siir kinsis haiginu, kira inkam komii kingin.

<sup>11</sup> Mi Jisis siya ha namin om komii Jerusalem hiriir yimbiyam. Mi siya ina yapninopkainamin omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair mi siya ina yapkiyokiyokiyin omaka yainau hir mi omaka akpitga warar. Mi siya digworaekwo hoingakim simiir napki digiyin mi siya mi nhirim simiir miriyyim naingwokin. Mi biyeyin ina yikiyamtibin. Mi kam iur nwiso siir kigna miriyyim sɪma mi siya, sɪma om Betani hiriir asi nam tibgin. Iriig.

*Jisis siya pae fikin siir boinkin siya wi yin kipi bud  
(Mt 21:18-19)*

<sup>12</sup> Mi iigwir nugakin sɪma om Betani hir haiburgikyakwokim mi ina swoki amyakwokim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siir mhiya ina yaokiya. <sup>13</sup> Jisis siya pae fikin wira kigi, arurig hirar nokwowini mi kwo saeyara nopki kaisisi. Mi siya siir kigiyin mi ina yamin hiriir siir yinim ini hansiru siya naeyam. Mi siya ini nanga yaka kigiun, yin biri budgin, nhiruwa sim karamaeyar

ywowin. Niingaka. Siya kwo ara ninkiniugin. Mi ti pae fikin siir iya yin siya budiya saeya waeyao  
 14 Mi Jisis siya ti paeyin siir boinki, kira wi yin kipi swoki bud mimin. Niingakinga. Mi kamim siir kigna miriyim ina wakaekiyim ta yaiya siya boinkiya. friig.

*Jisis siya niparnatnowidninkigikim kamim  
 Adi Komii siir omaka digworaekwo sair haiginim  
 (Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)*

15 Mi sima om komii Jerusalem hiriir nimbiamim mi Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair hiriir yapninpokainam. Mi siya kamim digworaekwo haiginim ta omaka aiir mi kamim ti nae digworaekwo imiir sain ikim, siya simiir ini nhinikriropnatnouwidninkigi. Mi siya kamim umir ninowana haiiyim simiir haiiyim simiir wara yinakinhimnhin itkiigigi. Mi kamim ipiyin mi haiginim simiir haiiyim warar mi inkin inakinhimnhin itkiigigi. 16 Mi Jisis siya simiir boinikidugi, sima nae digworaekwowim ti siyuin Adi Komii siir inig hainaniya omaka sairim napriokinamiyin siir pi haiginisi. 17 Mi siya simiir boinki, Adi Komii siir yaiya hinina boinka, kariir omaka wi hinina dapi, iikam hoingakim simiir omakaka Adi Komii siirim kwisboinika. Mi ta omaka nae min kima nini haiginiya mi kima ini inkamin hi tauaeiyin si nini idam oniyim inkamki kigsi mi siir hiriinan nini tirnikim.

18 Mi prismi inkam komii komiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim, sima ta yai aiir wakaewinim mi simar kig iikam whiekakim Jisis siir siyu iirara napim mi sima ini nididkakar

ywowaɪm. Dimusi rani, iikam whiekakim sɪma siir siyɪu iirar napi mɪ sɪma siir nisomaoni siyɪuam asi hansirkim.

<sup>19</sup> Mɪ naɪowaka kamim siir kigna mɪriiyim sɪma mɪ siyar, sɪma om komii Jerusalem hir haiburgikrib mɪ sɪma ini om Betani hiriirar swoki am tibim. Iriig.

*Inkam naingwo tibmii mɪ siya ha kwisboini mɪ diminin siya srɪiyin wa haii*

*(Mt 21:20-22)*

<sup>20</sup> Mɪ iigwir nugakin sɪma ha napnamyakwokim mɪ ina kigamim ti pae fikin bɪdi waiyugusamin.

<sup>21</sup> Pita siya ta yaiya Jisis siya boina saiir swoki aingwokiyyin mɪ siya ina boinkiyin, dimin taemin nowomwarkaiyyuan inkam, kira kigi ti pae fikin ii kira boingikin, siya bɪdi waiyugusamin. <sup>22</sup> Mɪ Jisis siya simiir yai aiir yowarki boinki, kɪma Adi Komii siirim naingwo tibmii mɪ ti hiriinan diminin kɪma wɪ siirar mɪ tiri.

<sup>23</sup> Mɪ kɪma ti mɪhu iir boinkii hinin, kira damki, whi komiyya saiir hir damikwomaiyyu. Mɪ ti inkamin siya kwoin whisair naingwo karamae nwowi, siya hindara naingwo tibmii iski mɪ ha boini, ta kariir yaiya wɪ kaimwower nwowi. Kara kimiirin yaimwowa boini, diminin ti inkamin siya boini mɪ wɪ siir hiriinanar nimbiam. <sup>24</sup> Mɪ iyya kira nhwo kwisboinkii dimin whir haiyam mɪ kira naingwo tibmii mɪ ha boini mɪ wɪ kaimwower nwowi kira wɪ ti dimin iirar haii. Kara kimiirin yaimwowa boini, ti diminim kɪma kwisboinkiyim mɪ wɪ simar swoki imbini. <sup>25</sup> Iya kɪma Adi Komii siirim kwisboiniyim mɪ inkam nwrkin kimiir tirbugin mɪ kɪma kwoin biyye siirim kipi nwo io saika nwowam. Niingaka. Kɪma nae

saikar dombudninkin ae. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan siyiu iirar swoki tir haiginuwi. <sup>26</sup> Mi kima ti inkamin kimiir tirbuin saika nongwomamae ae karamae nwowi mi Adi Komii siya kimiir dimin biyeyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi siya wi kimaka mi ingwomamae ae rani. Nningaka. Iriig.

*Sima Jisis siir srigim ta miya nhinga hauuga siirin*

*(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

<sup>27</sup> Mi sima ina swoki amim om komii Jerusalem hiriir. Mi Jisis siya ina yapninopkai namin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir. Mi kam nhirim pris nwowim mi kam nhirim Adi Komii siir siyiu komii iir kigriraowi ikim mi Judami kam adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim, sima yitswo Jisis siiram. <sup>28</sup> Mi sima siir ini srini, kiriirin kirie nhinga hauugin, ta miya saiir Biyan Inkam Komii nwowin? <sup>29</sup> Mi Jisis siya ina yowarki boinkiyin, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi kwasrii dimin whirin siirim. Mi kima kariir yai aiir wakae boini mi kara kimiirin pa mi boinmauwi inkamin ta miya kara miriia saiir boinkiyin. <sup>30</sup> Mi yipikin Jon siir nikropkiyin iikamim simiir baptais haiginuwam? Adi Komiiyin ninomor kouanin siya piyamisi ikropkiyin, iyie? Mi tari nuan inkamkin piyamisi ikropkiyin, aniya? <sup>31</sup> Mi sima io simasimar yinwo anwo mi krma ha boini, ti diminin ninomor kou hirankin mi siya wa boini mi kima dimusi nwokim siirim biri naingwo tibmiigim, ha? <sup>32</sup> Mi krma ha boini, siya inkami diminkin, ta yaiya wi dig nwo rani. Nningaka. Mi sima iikamim simiirsi swoki ididi.

Iikam hoimgakim ina ninokninkinim Jon siya profet inkamkingin. <sup>33</sup> Mi sima Jisis siir yai aiir asi wakae boinkim, krima ninokninkin tani. Mi Jisis siya simiir boinki, kara iriipi hiriinan pi kimiir mi boinmauu rani. Nningaka. Inkamin kariir boinkiyin ta mi aiirimin. Iriig.

## 12

*Boiniyo yaiya inkam biyeyim wain numira saiir kigriraokim*

*(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

<sup>1</sup> Mi Jisis siya boiniyo yai nhirim simiir boinki, siya boin, inkam nwirin numir waina ha yiyokninkinam mi ina yitkii ninkin iuin. Mi siya ie komiyyin ina yopin. Mi diyamir komiyya ira yopkikaigi ti ie iir, wain imiir warbrompropnamim. Mi pada bripriya haini mriinainam koua hiriir, kamim saiir kigriraowim simiirim. Mi siya simiir boinki ta numira kima sibgu kigrirao. Mi iya ti paeyim sima budgin mi sima higi mi nhirim wi kimar whin haii mi nhirim wi kariir whin hauugi. Mi iya siya simiir boingigin mi siya ina haiburgigin siir om iirin. Mi siya ina yamin aru maeyauwa. <sup>2</sup> Mi iya ta wain numira saeya higiya mi numiran inkamin siya yikropki inkamin whisarii mi primariyyin siir, kamim wain numira saiir mriiyyim simiirim. Siya minim nikropkikin ta numira saiir nae nhirim siir hauugiyim. <sup>3</sup> Mi kamim numir kigriraowiyim sima ti inkamin whisarii mi primariyyin siir yankabrimdinu okwo mi sima siirin ina yipimpar haiginiugiyim. Mi siirin ini nngar swoki ikropkiyin. <sup>4</sup> Mi siya whisarii primariyyin

inkamın nwıra swoki ikropki simiiram. Mi siirin sima mwo iir yikirki mi siirin haini yigbumbu haiginugi. <sup>5</sup> Mi siya whisarii primiriyyin inkam nwirin nwoimaka ina swoki ikropkiyin. Mi ti inkamın yio hiriinan, ina mi isomaokiyin, sima mi siya kamim whisarii mi primiriyyin simiirin hoingakar yikropki. Mi sima nhirim hindara mi tioki mi nhirim ina yisomsom aokiyim. Mi sima ti hiriinan siyiuin nwiruwani biri tirkin. <sup>6</sup> Mi siir hirin nwiruwar nnowi siya siirar yinisimkin, siir kwoinin siirimar naingwokwonanaeikin. Mhoigi mhoiya ini siir yinisim iirar yikropkiyin ti kamim numir aiir kigriraowiyim simiiram. Siya hinina boinkikin, sima wi kariir yinisimin wi siir yayar wakaeyoknaei. <sup>7</sup> Mi ti kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima, sima simar yomboin amboin, ti inkamın siir adni digworaekwo whiekakim wi siya hai. Hundie! Krıma siir nisomaoki. Mi ta numira wi krıma krımar nwoki. <sup>8</sup> Mi sima siir nisom aowam kauwok boinkikim mi siirin numwowa hiriir yisom itkaigi.

<sup>9</sup> Mi Jisis siya ina swoki sriyyin, ta wain numira saiir adın wi paniina tiri? Mi iya siya niti mi wi ta numir aiir kigriraowim kamim wi simiir nisomsom aoki. Mi ta numira wi inkam nhirim simiir boinki, sima kigriraowim saiirin. <sup>10</sup> Mi kima tari Adi Komii siir yayia Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri mwangim? Siya hinina boinkikin,

ti kougouwin yaewan kima kindiyu wangigin mi tariinanin siya ini bopwonauan kougou yamwoiun. <sup>11</sup> Siirin biki biyyin, Biyan Inkam Komiiyin siya tirkin mi ti diminin



ha nimbiamkin. Mi krıma siir kigiym ini wadıeyar ywokiyım.

<sup>12</sup> Mi ti Judami inkam adiyaowae komii komiiym sima bıdi yınoknınkınım Jısis siya ta boıniyo yaiya simiırar kwaboınka. Mi sima Jısis siir nonkworımdınu hainamım tirkım omaka hıuyokiyokaiya saiir hıugripkikikaigigım mi sima ini ikamım simiırsi yıdidım. Mi sima siir haıburgigım mi sima ina yamım. Iriig.

*Mi sima Jısis siir sııgım umır hauuım inkam komii Sisa om whıranın sıırim (Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)*

<sup>13</sup> Mi sima Farisi simiıır nhir ima mi Herot siir kam nhir ima simiıır yıkropki mi sima yam Jısis siirımın. Mi sima Jısis siirın mınam kınankıugım siya yai biye boınım. Sima bıdi yınoknınkınım, siya hınına boınkiswo, ihi Farisi kamım Judami isidın sima wı io pi ywowın siirın. Iye? Siya ha boınkiswo. Nıngaka. Mi Herotni isidın sima wı io simiıır pi mi owın. <sup>14</sup> Sima ha nitim mi siir ini boını, inkamın nowomwarkaiyuwiyın, krıma bıdi yınoknınkınım yayım kira boıniyım kaimwowairgım. Kira inkam nwıruwanıyım biri naıngwowıkın mi kira inkamın inıgakın yaeya yai biri swoki boınıkın mi inkamın inıg karamaeyın yai whırne. Nıngaka. Mi kira ikamım simiıırın Adi Komii siir sıyın siir yaimwo imiıırarar boınmımauwi. Kira panına naıngwowın? Mi krıma takis inkam komii Sisa siir hauuwi mi wı wadıeyar nwowi. Iye? Nıngaka. Wı hauu rani, aniya? <sup>15</sup> Mi Jısis siya bıdi yınoknınkının, simiıır nıksisaeya. Mi siya simiıır boınki, kima kariıram dimusi kınankıuwi, kariıır nıksisaeyım? Kima

umira kwira whainani kara kigam. <sup>16</sup> Mi sima umira kwira hainani siirim. Mi siya srii taka hiniin umir whwonkama nhiniir inigin nwoka, ha? Mi yim sima ina boinkiyim, inkam komii Sisa siirga. <sup>17</sup> Mi Jisis siya ina wakae boinin simiir yai aka, Sisa siir diminin kima Sisa siirar hauu. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir diminin yio Adi Komii siirar timi hauu. Mi sima ini siir siirara yaingwokwowim. Iriig.

*Sima Jisis siir srii inkamin naonamiyin mipa swoki insiin idwowi*  
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

<sup>18</sup> Mi mhoiia Sadyusi nhirim Jisis siirim yit. Sadyusi sima hiniina naingwokim, inkamin naonamiyin wi swoki insiin idwo rani. Mi sima siir ini sriini. <sup>19</sup> Inkamin iikam nowimwarkaiyuwiyin Moses siya hiniina winkikin yai kwira krimiirim, iia inkam nwirin siya naonami mi siya yinisimkak biri nwogigin mi wiga ina ywokiya mi ti kam in siir nomousimin wi siya swoki onkwonaei ta wiga? Mi mhoiia siya yiniekek nwowi siir yaowaeyin siir igsopa wi siya nwoki okwokairinanaowidi? <sup>20</sup> Mi simayao iriiyar nwiskiniuwi, yaowae wig siya yonkwona mi mhoiia siya ina yaonamin. Mi siya yinie biri niyogigin, ini ningar yaoyopnisugika siir wiga. <sup>21</sup> Mi yaowae saika nwokaiyin mi ini siya swoki onkwona ta wiga, yio iriipi hiriinan ina mi aonamin. Mi siya ini yinisim kamaeyar mi ogigin, yinie bi mi iyogigin. Mi nwoimakan iriipi hiriinanar mi tir. <sup>22</sup> Hiri hiriinankina ti kamiyao iriiyar nwiswo ta wig irua saiirara nonkwonakim. Mi sima yinie biri swoki iyogigin. Mi mhoiia ta

wiga ina mi aonama <sup>23</sup> mi mhoiia ti kamiyaowim naonamim sima swoki insiin idwodwo digi ieyankin mi ta iia, ta wiga wi nhiniir wig nwowi? Kira bidi yinokninkinin ta wiga simiiryao wigar niki oka, Sadyusi sima hinina sriigim siirin.

<sup>24</sup> Jisis siya simiir boinki, kima Yokwo Komiya saiir yai biri ninokninkinkim. Mi kima Adi Komii siir kirieya saiir biri mi inokninkinkim? Mi kima yaimwoni bi mi inokninkinkim? Mi kimiir kwoinim miyik paninsi yaingwosi. <sup>25</sup> Iiya kamim naonamim sima ninsiin idwowi ie hirankin, sima wi wig nonkwonakak nwo rani. Ningaka. Sima wi ninomor kouan paekwosimim simiir hiriinan nwowi. <sup>26</sup> Mi ta yaiya sima kamim naonamim simiir boina, sima wa swoki insiin idwowi, ie hirankin. Mi kima tari yokwowa Moses siya winkiya saiir biri mwaingim, ti niwiiyin paeya paekikopim simiir niuwa. Mi Adi Komii krimiir Wanin siya Moses siirin saiir boinmauukin, siya hinina boinkikin, kara Ebrahim, Aisak, Jepok omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komii gin. <sup>27</sup> Adi Komii siya ti kamim naonamim simiir Adi Komii rani. Ningaka. Siya kamim omwai waiyayokiyokiyim simiir Adi Komii gin. Wari kimiir kwoinin miyik rani, ini biyie ywowin. Iriig.

*Adi Komii siir siyiu whiekakim simiir biyan siyiu ieya*

*(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)*

<sup>28</sup> Inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin siya ina yitin. Mi siya wakaeni sima yaiinan ninii. Mi siya wakae Jisis siya boiniyim yayim simiir, siya yai wadie imiirara boini. Mi siya Jisis siir asi sriigin, piki hinin siyiu ikin, siyiu

whiekakim simiir bi nwowin? <sup>29</sup> Jisis siya siir yai yamdi hinina yowarkii boin, biyan siyiuin sima hinina win boinkikin. Wakae! Kima ti iikamim Isrelanim, kima ti biyan siyiuin siir sibgu wakae! Krimiir Adi Komii nwiruwan siyairgin Biigi Biyan Inkam Komiiyin <sup>30</sup> kira kiriir Biyan Inkam Komiiyin siirim daingwo. Mi kiriir mhi kwoinim mi kiriir kirieya siirara hauu iuguski. <sup>31</sup> Mi mhoiiyan siyiuin yio hininingin kira inkam whiekakim simiiramar daingwo irkak, kira naingwokwonanaeiya kiriir piu aisi saiir hiriinan. Siyiu whirkin ti siyiu whiswo sowiir kou biri nwokin. Niingaka. <sup>32</sup> Mi ti inkamin siyiu komii ninokninkiniyin siya Jisis siir boin, inkamin iikam nowimwarkaiyiuiyin! Kira yai wadieya boini. Hiipa, kaimwoka! Adi Komii siyairgin Biyan Inkam Komiiyin, inkam nwir karamaeka. Niingaka. <sup>33</sup> Mi krimiir mhi kwoinim mi krimiir kirieya siiraramar daingwokwonanaei. Krima naingwokwonanaeiya krimiir piu aiiram saiir hiriinan. Krima ti siyiu whiswo sowiirar dap iski. Mi ti siyiuin ini ti Adi Komii krimiir Wanin siiram nanag hauuwiyin siyiuin wraisu minim sim mi ini siir kou ywowin. <sup>34</sup> Mi Jisis siya ta siya wakae boinkiya saiir wakaekiyin mi siya ina yaingwokiya ti inkamin ninokninkin wadiekakin. Mi Jisis siya siir boinki, kira aru nwo rani, ini kingiinar nwowin kariiram nitim mi kariir aowa nwowim. Mi kara wi kiriir Biyan Inkam Komii nrowi kiriir kigriraowam. Mi iikam hoimgakim sima Jisis siirsi yidid mi siirim yai nhirim paninsi swoki srissi friig.

*Jisis siya simiir'in Kraiis siir'im sr'igin  
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)*

<sup>35</sup> Jisis siya Adi Komii siir omaka sair nwowin mi siya yayim iikam imiir'in hirar yowomwarkaiyu. Mi siya simiir srii mi sima ti kamim siyu komii ninokninkiniyim, sima hinin dimusi boinkim, Kraisin Devidni yin'eyim simiir yinisimkin, ha? Mi ta yai hiriinana sima boina, kima panina naingwokim? <sup>36</sup> Adi Komii siir naeyuin Devid siir nisiimauugin. Mi Devid siya hinina win boinkikin,

Adi Komii siya kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hinina boinkikin, kira kariir ina inig aiir didwo. Mi mhoiya kara kiriir sau omomin wi siir waorimtiokiigi. Mi sima kinaka wi kirie nwo rani, wi kiriir aowa nwo wi.

<sup>37</sup> Mi ta yayia yokwoni siya win boinkika. Devid siya siirin hinina dapikiuwi Kraiis siya Biyan Inkam Komiiyin. Mi siya Devid siir apu dimusi nwokin? Ti inkamin Adi Komii siya n'ibingiyin Mesaia mi iikam isid komiiyin ini ma'irgima'irgar ywokiyim, siir yai wakaeyamin. Iriig.

*Jisis siya kamim siyu komii ninokninkiniyim  
simaka yaigakin*

*(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)*

<sup>38</sup> Mi Jisis siya simiir nowimwarkaiyuwim mi siya ina boinin, kima sibgu mintarao siyu komii ninokninkiniyim kamim simiirsiiyin. Mi sima yuis bripri kaiiyim mipa nouaptatao ami. Sima minam naingwowi, iikamim maeyau kwiruwa nidwowyim sima simiir nwoki boin winim, akamnaei. <sup>39</sup> Sima minam naingwowi Juda simiir

omaka yai nidwokai wakaeya iikamim simiir wh-wonkam ida minam nidwokai, iya nae komii aiir naei mi nae miyik miyikim wi simiirar nwoki hauum biyin. <sup>40</sup> Sima wig igabaeyim simiir omaka imiir kininbimbiramikim simiir kamim naonamim. Mi sima nhwo kwisboiniyim mi yai praei boiniyim, sima pi niksisei. Mi mhoiia sima inkam komiyyin yai hidiyin saika nokwo boini mi sima wi hik hiriinansi haii. Iriig.

*Wig igabaeya digworaekwo karamaeya Adi Komii siir hauuga umir mirmii kwisuwa saiir*  
(Lk 21:1-4)

<sup>41</sup> Jisis siya miya umir haiigiya Adi Komii siir omaka hir nwokaiya saiir kingiin hirar nidwokin. Mi siya ina nidwo kigriraowin iikamim umir nitkaigaiyuwim umir haigi miya saiir. Mi umirkak kamim yim umir hoimgakar mi itkaigaiyu. <sup>42</sup> Mi wig igabae ira digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya ha nita saiir umir mirmisim kwiswo ina mini itkaigaiyugiga. Mi ti umir mirmii mirmii kwiswo saeya nitkaiyugigo iriparin ini kwiruar ywowa. <sup>43</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna mriiyim simiiram yikuuna, sima siirim nitim. Mi siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwowa boini, ta wig igabeya digworaekwo karamaeya saiir kamim bidi yaowin, saeya umir prasae biri nini itkaiyugiga ta umir miya saiirin. Mi iikamim umir saiir nitkaigaiyuwim ini ta wiga saeya taouugam. <sup>44</sup> Ti iikam omkakim sima umirkakim, simiir umirim ina nwokaiyim. Mi sima nhirim umir miya aiir haigigi. Mi ta wiga saeya ningakinairga mi saiir umirim ina yitkaiyu swokiyim. Mi saeya ini

nɛngar ywokiya. Nɛrɛm nae saɛnaeyɛm bɛri swoki  
onaowidgɛm. Nɛngaka. Iriig.

## 13

*Jisɛs siya Adi Komii siir omaka saiir boɛnkɛn wɛ  
sapi bɛmbɛrgigiyami*

*(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)*

<sup>1</sup> Jisɛs siya Adi Komii siir omaka saiir  
haiburgigɛn mi siya ina yapamɛn. Mi inkam  
nwɛrɛn siir kɛgna mɛriiyɛn siya boɛnki siirɛn, dimɛn  
taemɛn nowɛmwarkaiyɛuwan inkam! Ti siiya  
komii komiiyɛm simiir kɛgi. Mi omaka mɛiyɛk  
mɛiyɛkim Adi Komii siir omaka kingiɛn nwowɛm  
simiir kɛgi! <sup>2</sup> Mi Jisɛs siya siir yai aiirɛn hɛnɛna  
yowarkɛi boɛnki, kira ina kɛgɛn ti omaka komii  
komiiyɛm, aniya? Mi kira wa kɛg rani, siiya nɛrɛm  
ini siiya nɛrɛm simiir idwo haigɛnɛm. Nɛngaka.  
Mi sima wa nɛmnhɛnkɛinaiɛnami. Mi nɛrɛm wa  
niki ipɛmpamki. Iriig.

*Jisɛs siya boɛn hikpai hiikpai whɛekakɛm wa  
nɛmbiyami*

*(Mt 24:3-14; Lk 21:7-9)*

<sup>3</sup> Jisɛs siya mɛhu Oliv siir nɛdwokɛn mi siya  
yɛdwo kɛgi yarmiya hɛriir, Adi Komii siir omaka  
komiiya hapi nwowi mi Pita, Jems, Jon mi Endru  
simasɛmar yɛt Jisɛs siirɛmɛn. Mi sima siir ini sriɛni,  
<sup>4</sup> kira krɛmiir boɛnmauugi, wɛ paka hɛnɛn iya saiir  
nɛmbiniɛ ti digworaekwowɛm. Wɛ piki hɛnɛn dimɛn  
iki nɛmbiniɛ biyɛn krɛma nɛnoknɛnkɛnamɛn. Mi ti  
digworaekwowɛm ini kingiɛn nwowɛm wɛ simbi  
nɛmbini, ha?

<sup>5</sup> Mi Jisis siya simiir boinki, kima ha hiirtarao, kimiirin wi inkam nwirkin pi niksisaesi. <sup>6</sup> Kam nhirim sima wi kariir inig iir nini kinsina dapni. Mi sima wa boini, ti inkamin yio karaigin. Mi sima wi iikam hoimgakim simiir niksisaesi mi sima wa nwoki aingwo tibmiiyim. <sup>7</sup> Mi iiya kima ha wakaei yaiiya ini kingiin tirar kwiniya mi yaii kwira ini hindankin mi kirirniya mi kima wi kipi naingwoyimyokwin, takina ya wi bi nimbini. Mi iiya digiyana ya ina niki owa. <sup>8</sup> Kam nhirim om whiranim wi om whiraka nini iniiyuwi. Mi nu whiran kamim wi nu whiran kamim yaii simaka nini iniiyuwi. Mi maeyau nhirim niinin wa mi iti mi mhi wa mi aowi. Mi tiki hinin diminpai diminpaiyim sima nimbiam, mhoiia wi komi-ya nasae owiuguski wi gwo rani. Niingaka.

<sup>9</sup> Kima kimasiyar timi mintirao, kimiirin wi sima nonkworindinu hainami kamim yai hidwiniyim simiirim. Mi sima kimiirin wi omaka yai nidwokai wakaeiya hirar tioki. Mi sima kimiirin wi inkam komii komiiyim omom omom kigriraowiyim mi inkam komiiyim nu kigriraowi ikim, wi simiir wh-wonkam ida nini okmwini okwoyuwi. Mi kima wi kariir yaiwin kibiya saiir niki boinmimauuwim simiirin. <sup>10</sup> Iiya digiyana wi aisiima niki digi rani, iikamim omom omomanim hinda tinda nwowim sima ta yaiwin kibiya saiir tiki wakae digi. <sup>11</sup> Mi iiya sima kimiir nonkworindinu hainami inkam komiiyin yai hidwiniyin siirim mi kima wi kipi nidid mi wi ha kipi naingwo, kima wi panin yayim sim boini, ha? Niingaka. Yai hoimgakim Adi Komii siya wi ta ii aiirar boinmimauugi. Mi yayim kima boini mi wi kima boin tani. Niingaka.



Wɛ Adi Komii siir naeyɛuɛn siyar boɛni. <sup>12</sup> Mi yaowae wɛ siir nomousɛm iirar nɛkropkii kamɛm sau nɛnitiyɛm simiirɛm, sima nɛtɛm siirɛn. Mi adɛn siir yɛnisɛm iirɛn wɛ tɛ hɛriinan siyɛu iirar mɛ tiri. Mi yɛnisɛmɛm yɛm wɛ simiir yopii adɛm simaka nɛnii yaii. Mi simiirɛn wa nɛkropki kamɛm sau nɛnitiyɛm simiirɛm, sima nɛtkikikinɛm simiirɛn. <sup>13</sup> Mi iikam hoɛngakɛm sima kimaka io wɛ whisarii nwo rani, kɛma kariir siyɛu iir napikɛm. Mi sima wɛ tɛ hɛriinan siyɛuɛn siir asi tiri kimiirɛn. Iya digiyana saeya digi mɛ tɛ inkamɛn hikpai hikpasi nɛkii karam nwowɛn mɛ siirɛn wɛ Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Iriig.

*Dimɛn biyɛki biyɛyɛm wɛ sɛpi nɛmbinii  
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)*

<sup>14</sup> Mi iya kɛma tɛ dimɛn biyɛki biyɛyɛn om kopbumbuwiyɛn siir kigi, siya wɛ maeyauwa haiyaeiya wɛ saiir nokwowini. Mi inkamɛn ta yaiya saiir mwaini, siya wɛ sibgu dinoknɛnkɛn mwain. Mi ta iya iikamɛm nu Judia hir nwowɛm, sima wɛ mhɛua hɛriir nɛdamami. <sup>15</sup> Mi inkamkɛn piɛu aeyɛn hɛi hir nɛdwo siiswaki, siya wɛ siir omaka hɛri swoki iwɛt iyam tani, siir digworaekwo imiir hainakiyɛm. Nɛngaka. <sup>16</sup> Iya inkamɛn siya siir numɛr aiir tɛrkwowaki, siya wɛ swoki haiyɛug am tani, siir yɛuɛs aiir hainakiyɛmɛn. Nɛngaka. <sup>17</sup> Mi yɛmbisɛmɛm wigɛm yɛnpɛugak nwowɛm mɛ nhɛrɛm yɛnisɛmɛm mwɛiyar niki aeyɛm mɛ sima wɛ hik prasae hai rani. <sup>18</sup> Mi kɛma nhwo kwɛsboɛn tɛ dimɛnin ta iya nao komiigi kiniya saiir kipi nɛmbini. <sup>19</sup> Mi ta iya wɛ hik prasae hai rani.

Mi iya Adi Komii kɔmiir Wanɔn siya ti digworaekwo whiekakim sɔmiir nonkwokwowɔn mi ta hiriinan hika bi nɔmbiyamka, tariinanɔn tasa niki oyokiyokwɔiya. Mi mhoiɔiya iriipi hiriinan, ta hik hiniina wi nɔmbiyam tani. Nɔngaka. <sup>20</sup> Mi Adi Komii siya ta ii aiiɔn haruwa nikwoninkikripna karamae nwowi mi iikam whiekakim sima wi hinda priiyop itkaigii. Mi siya iikamim siya nɔmbingiyim sɔmiirsi naingwoyimiyokin mi siya ta iya haruwa asi nikwoninkikripnakika.

<sup>21</sup> Mi ta iya inkam nwɔɔn kɔmiir boinɔn, kigi! Kraisin tisi tapi nwowɔn. Mi nwɔɔn yio wa mi kwaboɔni, kigi! Krai siya isi hapi nwowɔn. Mi kima wi kaimwo kipi nwo ta yai aiiɔn. <sup>22</sup> Mi mhoiɔiya kam nhirim wi ha niksisaei, kara Kraiskɔn mi kara profet inkam nwɔɔn, wi sɔmiir hiriinan nwonanii. Mi sima dimɔn komii komiiyim mi miipai miipaiyim wa mi kininankɔuwi iikamim Adi Komii siya nɔmbingiyim sɔmiir niksisaeyam. <sup>23</sup> Mi kima sibgu mintarao, ti digworaekwowim tapa kara boinmɔmauu digiyim kɔmiir, mhoiɔiya wi simar swoki imbiyami. Iriig.

*Mi mhoiɔiya yaowae adin ninomor kouanin wi sipi niti*

*(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)*

<sup>24</sup> Mi iya ta hik komiiya saeya digi mi taka iya biyɔn wi hindara kakauu iuguskii. Mi bwana wi mi who rani. Nɔngaka. <sup>25</sup> Mi nauunim wi ninomor hiranka nikikii nainii. Mi digworaekwo kirie kirieyim ninomor kouanim wa kiisiskii. <sup>26</sup> Mi wi sima kigwini Yaowae Adin ninomor kouanin wau mɔrsima saika nɔnɔn iti. Mi siir kirie komiiya mi siir dimɔn miyikɔn paenan niuyaeiyɔn wi warar

ninkin iti. <sup>27</sup> Mi ta iya siya wi siir paekwosimim simiir nikropki. Mi siya wi iikam whiekakim nuanim siya nimbinkiyim hinda tinda nwowim, wi simiir nikiuna digi, maeyau kwiruwa nangiriyiuniyim. Iriig.

*Whrou siya i hidni siyuin siir nikrigin  
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

<sup>28</sup> Kima whrou siirar dinokninkin, iya pi whrou siya woki ti hiriinanin krima pa ninokninkini opin wi sipi niuwi. Mi opud naowin wa mi ikii kini. Ta hiriinan iya saeya opki niuwiya. <sup>29</sup> Mi hiriinankiniuwi mhoiia wi kimar kigi ti diminin ini yimbiamin. Mi kima wi nwoki inokninkinkiyim, iya Yaowae Adin ninomor kouanin siir iya tiriir nitana kingiin bidi ywowa. <sup>30</sup> Kara kimiirin yaimwowa boini, ti iikamim nwowim sima wi niki ao rani mi ti digworaekwo hoimgakim wa nimbiamini. <sup>31</sup> Mi nu ninomorwo yo wa digii mi kariir yaiya wi wara digi rani. Niingaka. Iriig.

*Inkam nwirkin ninokninkin tani ta iya siya niti  
(Mt 24:36-44)*

<sup>32</sup> Inkam nwirkin ninokninkin tani ta i aiirin nugak, nabie mi naiowaka. Niingaka. Mi paekwosimim ninomor kouanim yim hiriinan ta iya saiir mi inokninkin tani. Mi Adi Komii siir yinisimin iripi hiriinan ta i aiirin wara mi inokninkin tani. Niingaka. Adin sasar ninokninkin iski ta i aiirin. <sup>33</sup> Kima mintarao mi kima wi nhwo kipi whwonkai kima ninokninkin tani, tikiin wi paka hinin iya sae nimbini. <sup>34</sup> Siya inkam nwirin siir hinigin siir omaka saiir haiburgikin mi ina

yapnamin maeyau gwira. Mi kamim whisarii mi primariiyim siir mi imiir, siya miyim simiirin yapa yapa yonkwo digig. Mi siya inkamin ano iir kigriraowiyin siir boingig, kira sibgu kigrirao nhwo kipi whwonkai. Jisis siir boiniyo yaiya dig ywokiya. <sup>35</sup> Jisis siir yaiya tasa niki ama. Mi kima wi asi kigriraowi kima ninokninkin tani, iya omakan inkamin siya niti. Siya wi paka hinin iya sae namisi iti, siya nibopwo namisi iti, iyie? Wi iuumaka namisi iti, iyie? Wi nugak namisi ityakwoki kima ninokninkin tani. <sup>36</sup> Mi kima sibgu kigrirao, siya kimiirin wi hindara nhingaknisi. Siya wa kignisi, ina niki whwonkaiyim. <sup>37</sup> Ta yaiya kara kimiir boinmaugiya, kara iikam hoimgakim simiir warar boinkika, kima mintarao! Iriig.

## 14

*Prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim sima Jisis siir nisomaowam boinkim*

*(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)*

<sup>1</sup> Mi ta ii komiia Pasova dimin whirkin kimbu karam nwowiya, bretin waisikaiyin yis kara-maeyin siir nikwo aeiya iya mi ta nae komiia uga nikwo aebwakainami. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim sima boin, krima Jisis siirin wi panina nonkworimdinu hainprakaii? <sup>2</sup> Mi sima boin, krima wi ta ii komiia Pasova wi saiir kipi nisikiina nim wi ti iikamim siir whin nwowim wi sima pi whininiisi siirsiyin. Iriig.

*Wiga saeya wain Jisis siir mwo iir naokinkika*  
*(Mt 26:6-13; Jo 12:1-8)*

<sup>3</sup> Jisis siya om Betani hir nwokin Saimon siir omaka aiir. Ti inkamin paowaigi piskimkopouin. Mi iya Jisis siya ha niki idwo aeyin mi wig ira ina yapninopkainaniya siirim. Mi ti wa mobin umir prasae bi saingin. Mi saeya kwaigwowa ina kinis haigiya ti wa mobin siir kibokouwa. Mi ti wa mobin puui miyikakin ini Jisis siir mwo iirarar yaokin swokiyin. <sup>4</sup> Mi iikam nhirim ta omaka saiir nwowim, simiir kwoinim miyik biri naingwokikim ini io kwoin yaingwokiyim. Mi sima, sima simar yomboin amboin, saeya ti wa kibiyin siirin whisarii dimusi pridiriraerarkikin, ha? <sup>5</sup> Mi tiki wa krimiir tirankin sainakikiswo mi siya pi umir prasae di saini. Mi siya umir paeyarim kamairim pi iur iriyar K300.00 nana pi sainin. Mi siir umirim pi iki iikamim digworaekwo umir minam whaowaeiyim simiir pi hauuin. Mi sima io ta wig aiir ywoki. <sup>6</sup> Mi Jisis siya boinki, kima ta wiga saiirin hindara kig ninkinki. Mi kima saiirin yai whisarii dimusi boini? Saeya kariirin siyu wadieki wadeyin sirar tirkika. <sup>7</sup> Mi iikam paeprikabim inokinokin sima wi kimakar nwokripkaii ti nu iirar. Mi kima digworaekwo simiir hauuwi, wi hiriyar ti hauu. Mi ankara kimaka wi ii priei nwo rani. Niingaka. <sup>8</sup> Diminin wig aeya tiram naingwowi, saeya wa tiri. Saeya ti wa wadeyin kariir pu naokinkiyin, ie haingikaiyam naokin haiginugikin. <sup>9</sup> Kara kimiirin yaimwowa boini mi ti num hinda tinda nwowim wi yai win kibiya saiirar mi boinmimauwi. Mi ti omom omomim wi ti diminin siirar mi haigiritir boiniyokiyokii, ta wiga saeya tirkiyin. Mi sima wi siirimar

naingwokwowi. Iriig.

*Judas siya ini apwougig wira inkam komiiyim simiir*

*(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)*

<sup>10</sup> Mi Judas Iskariot siya kam iuur nwiso simiir nwirkin. Mi siya prismi yaowae adim simiirim yam, wir simiir nini apwougigim. <sup>11</sup> Sima ta yaiya saiir wakaewinim, sima ini maigimaigaywowim. Mi sima ina yimbingiyim umir siir hauuwam. Mi ta ii aiirarin Judas siya ina yap hansir bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim. <sup>12</sup> Mi bikii biyan iya bret waisikaiyin yis karamaeyin siir naeiya ina yimbiniya. Mi sima sibsib yinisimim saiir yisomsom aokao ta nae komiia Pasova saiirim, saiir naekwowakam. Mi kamim siir kigna miriiyim sima siir srii, krima nae pi papi nini diriraerariuwi, ta nae komiia saiir naeyim, kira naeyamin, ha? Mi sima Jisis siirin hinina sriigim. <sup>13</sup> Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim nwiisa yikropki. Mi siya sowiir boinki, kowa om komii iirar dapninopkainam. Mi inkam nwirin op two komiia opkaka saiir hainani mi siya kowirin pi om komii hir napyiskaigin mi kowa wi siir mhoiia dam. <sup>14</sup> Mi siya omaka ir napninopkainamkin mi kowa saikar dinkin apninopkainam. Mi kowa ta omaka saiir adin siirin pi hinina tini boiniu: Dimin taemin nowomwarkaiyuwan inkamin siya hinina boinkikin, kariir maeyaua ini papi nwowa ta nae komiia Pasova kamim kariir kigna miriiyim simaka naeyana, ha? <sup>15</sup> Mi kowirin wi siya nisiimauwi, maeyau kwira omaka anauwa

kouana saiir nwowa. Mi ta maeyaua hii ipii saiirara. Mi kowa krimiir naeyim wi ta maeyau aiir tini diriraerar kwokin, krima naeyam. Siya sowiirin hiniina boinkikin. <sup>16</sup> Mi inkam nwisu siir kigna miriyo ina yamwo. Mi sowa om komii hiriir yimbiam. Mi digworaekwowim Jisis siya boinkiyim sowa ini simiirar ini kigiuwim. Mi sowa nae komiia ina diriraerar kwokino ta Pasova nae komii aiiram.

<sup>17</sup> Mi naowaka Jisis siya siir kigna miriyyim kam iur nwisu sima yitrib. <sup>18</sup> Mi iya sima hiiya nae haigin aeiya saiir hirar nidwoyokai aeyim mi Jisis siya boin, kara kimiirin yaimwowa boini, inkam nwirin krimaka tir nidwokai aeyin kariirin wi wir siya napwouwi. <sup>19</sup> Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini hikakar ywokiyim. Mi sima, sima sima yinsrii ansrii siirin mi tari kara, aniya? <sup>20</sup> Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, kima ti kam iur nwisu kimiir nwirkin niuwi ini tirar nwowin. Mi ti inkamin in kanakar ninkin inopkai haiiyin ta twowa nae haigiya mi wi siyar napwouwi wira kariirin. <sup>21</sup> Hiiya! Ti inkam yaowae adin ninomor kouankin nitin siya wi sipi naowi. Siya karaigin. Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya hiniina boinkika mi wi mintarao ti inkamin wir kariir napwouwin sau omomin siir, siirin wi hik prasaeki nimbiam tani. Mi ti inkamin siir yopiya siir naokaina karamae nwokiswo, ini wadieki wadieya mi owin. Dimusi rani, ti inkamin siya wi hik prasae hai rani. Iriig.

*Jisis siya komunion kamim siir kigna miriyyim  
simiir hauu aekin  
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)*

22 Mi sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin nhira hai mi siya Adi Komii siir boin wadieki. Mi siya ina yinibimbir hauugiyin kamim siir kigna miriyyim simiir. Mi siya boin, kima hai, tikiinin yio kariir kipka. 23 Mi siya mob wainin ira mi hai. Mi siya ina mi boin wadiekiyin Adi Komii siirim. Mi siya ina hauugiyin simiir, sima kwiyaeyam. 24 Mi siya simiir boinki, takina ya kariir nhieka Adi Komii siya nimbingig aeya. Mi kariir nhieya wa naokiinainami iikam whiekakim simiir whindiriraerar haiginuwam. 25 Kara kimiirin yaimwowar boinkii, ti op wainin kara wi idip idip swoki kwiyaee rani. Nningaka. Mi hiriyar namiyokiyokiii mi wi iya kara wainin Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin wi siir hirar nini kwiyaeyu iski. Jisis siya hinina boinkikin. 26 Mi sima mwai kwira wao. Mi sima mhu Oliv hiriir yam. Iriig.

*Jisis siya Pita siir boinki siya wi digiumii siir haimriyugigi*

*(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)*

27 Mi Jisis siya simiir boinki, kima wa nidamgrirgigi wi kanaka nwo rani. Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir nwowa hinina boinka, inkamin sibsib kigriraowiyin Adi Komii siya nisomaokii mi siir sibsibim wa nidam ninoopkii. 28 Mi kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. Mi biyyin wi karar namkwokini nu Galiliya hiriirin. Mi wim kima wi kariir mhoiyya niti. 29 Pita siya ina yowarkii boinkiyin siir yai aiirin, yim sima kiriirin wa nidamgrirmiigigi mi ankara nningaka. Kiriirin wi kinsu rani. Nningaki, nningakinga.



<sup>30</sup> Mi Jisis siya siir boŋki, kara kiriirin yaimwowa boŋni mi ta niyaka iumin kwisaka wi niki ik rani mi kira kariir inigin wi hiriyar miisaei kripkaii. Mi kwoimaka wi kira wakaeki iumin ini nikiyakwokin. <sup>31</sup> Mi Pita siya ini igao yayiar boŋkiyin, kara kiriirin wi swoki imprio rani. Niŋgaki! Niŋgaka! Mi kara kinakar ninkin aowama mini mi kara kariir inigin wi mi imprio rani. Mi kam nhirim siir kigna miriyyim yim iripi hiriinan yai ailar mi boŋki. Iriig.

*Jisis siya maeyau miyika Getsemani nhwo saiir kwis boŋnikin Adi Komii siirimin (Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)*

<sup>32</sup> Mi sima maeyau kwira saiir yimbiam Getsemani. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boŋgig, kima tapaiir didwoki, kara nhwo nikini kwis boŋniuwu. <sup>33</sup> Mi siya Pita Jems mi Jon simiirarar yikunam, saika namam. Mi siya ini hikakar ywokiyin. Mi siir kiun kugak bi nwokikin. <sup>34</sup> Mi siya simiir boŋki, kima whaowae nwowi kariir kwoin siyarin ini wara yiyiuamwankiyin. Mi kariir piua ini warar yinkisimsibnakiya. Kima tirar dwoki mi kima sipgu mintarao. <sup>35</sup> Mi siya ha kwapnamin mi ini hindara yakai whinamin nu hiar. Mi siya ina kwisboŋkiyin Adi Komii siirim. Adi Komii, kira digar mi owi mi ta hika wi kariir mi imbini rani. <sup>36</sup> Mi siya boŋki, adiyu! Iya kira digworaekwo hoimgakim simiir tiramar naingwowi, kira wi digar mi owi. Mi ankara hinina naingwowi, ta kariir hika kira saiir hainaowid. Mi kira kariir kwoin iilara kipi nwo, kariir kwoin iilar timi o.

<sup>37</sup> Mi siya ha swoki itin mi ina kigniyin, sima nhwo ara grinkan whini. Mi siya Pita siir ini boini, Saimon! Kira nhwo whini, aniya? Mi kira pi haimiisima nidwo kao rani, aniya? <sup>38</sup> Kima didwo kao mi kima nhwo min timi sriiboin. Mi dimin whirkin kimiiram kinankiuwi, wim wi nikiisi. Kwoinin ina naingwowin dimin taemin tiramin mi piu saeya kini rani.

<sup>39</sup> Mi siya ina swoki amin nhwo ina swokini kwisboiniu. Mi siya yaiyim biya siya nikini sriiboiniu, simiirar swokini sriiboiniu. <sup>40</sup> Mi siya ina swoki itin kamim siir kigna miriyyim simiiram. Mi yim sima nhwoki niridnanaekim mi sima nhwo asi grinkanwhinkim. Mi sima siirin ini yai kaonis boinam whaowaeyim.

<sup>41</sup> Mi siya kwoimaka ha swoki itin simiiram mi siya ina ini boiniyin simiirin, kima ina niki grinkanwhinkripkaiyim, aniya? Ini dig ywoki, kima ti kigi, iya ti inkam yaowae adin ninomor kou hirankin nitin siir nonkwonakiyana kam bibiyeyim sima, bidi yimbiniya. <sup>42</sup> Kima dinsiin, krima pi nami. Ti kigwin, inkamin wir kariir napwougigin isi nitin. Iriig.

*Sima Jisis siir nini onkworindinu hainakikin  
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)*

<sup>43</sup> Jisis siir yaiya biri niki digika mi Judasin kam iuur nwiso simiir nwirin siya ina yitin. Mi kam isid komiiyin saika yinkin it. Mi sima kamku minim mi dan minim simiir warar yinkin hainani. Mi prismi yaowae adim mi kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi kam adi yaowaeyim siyiu komii kigriraowi ikim simiirin sima

nɪkropkikim siir nonkworɪmɪndɪnu hainakiyam.  
<sup>44</sup> Mɪ inkamɪn wɪr Jisis siir napwouwɪn mɪ siya hɪniina boɪnɪrargig kɪma pa kɪgɪn, inkamɪn pɪ kara nɪnɪ aepirɪmɪndɪnuwi mɪ tɪ inkamɪn siyaɪrgɪn. Mɪ kɪma pɪ siir donkworɪmɪndɪnu hainam.

<sup>45</sup> Mɪ Judas siya ha namɪn mɪ siya ɪnɪ Jisis siirɪmar youap hɪrɪrɪu namɪn. Mɪ siya ɪna ɪnɪ boɪnɪuwɪn, dimɪn taemɪn nowomwarkaiyɪuwan inkam. Mɪ siya ɪna yaka aepirɪmɪndɪnuɪn siirɪn.

<sup>46</sup> Mɪ sɪma Jisis siirɪn ɪna yonkworɪmɪndɪnu kihainamɪm. <sup>47</sup> Mɪ Jisis siirar inkam nwɪrɪn siir kingɪnar nokwoɪn siir kamkɪuɪn ha kwakiwokhaiyɪn mɪ ɪnɪ tɪ prismi yaowae adɪn siir mɪ whisarii prɪɪ mɪriiyan inkamɪn siir wɪn aair yaka haɪngrip ɪtkigiyɪn. <sup>48</sup> Mɪ Jisis siya sɪmiir boɪnki, kɪma tɪ kariirɪm nɪtɪm mɪ kɪma tɪ kamkɪu mɪnɪm mɪ dan mɪnɪm sɪmiirɪn wara dimusi hainanikɪm, kariir nonkworɪmɪndɪnuwamɪn, ha? Kɪma ha naɪngwokɪm kara kɪmiir hɪiyan inkamkɪn, aniya? <sup>49</sup> ɪi kasa rani, kara kɪmiir nowomwarkaiyɪuwɪn Adi Komii siir omaka saiir hɪr. Mɪ kɪma kariir bɪ nonkworɪmɪndɪnugɪm. Mɪ Yokwo Komii saiir yaiya ɪnɪ kaimwowar ywowa. <sup>50</sup> Mɪ kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm sɪma ha haiburgigɪm siirɪn mɪ yɪm sɪma ɪna yɪdamkiyɪm. ɪriig.

<sup>51</sup> Mɪ whran nwɪrɪn Jisis siir mhoɪiya namɪn siya yɪuis arar kainamkɪn. Mɪ sɪma siir nonkworɪmɪndɪnu haiyam tɪrkɪm. <sup>52</sup> Mɪ ta siir yɪuisa ɪnɪ sɪma yɪinɪkiwhro hainaowida. Mɪ siya ɪnɪ parurar iwɪt amɪn. ɪriig.

*Jisis siya inkam komiiyim yai hidiiyim simiir whonkam ida ini okwo iu*

*(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)*

<sup>53</sup> Mi sima Jisis siirin prismi baiki biian yaowae adin siir omaka hiriir yikunam. Mi prismi yaowae adim mi inkam adiyaowaeyim siyu komii kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim mi sima ina yitim ta omaka aiirara namwonyam. <sup>54</sup> Mi Pita siya Jisis siir mhoiia yam. Mi siya kingiin bi nwokin, ini aru hirar ywokiyin. Mi siya ina yapninopkainamin hira saiir ano iir, prismi biigi biian yaowae adin siir omaka maeyau hiriir. Mi siya kamim waikaowiyim pae simaka ini idwo oniyu. <sup>55</sup> Mi prismi yaowae adim mi inkam komiiyim yai hidiiyim mi sima kam nhirim simiir yikuna sima boinmauwim siyu biyeyim Jisis siya tirim simiir. Mi sima siirin wi hiriinansi nwoki isomsomim. Mi sima ha kigim siirin mi siya dimin biye whir bi tirkin. Niingaka. <sup>56</sup> Mi ti kamim sima yaimwoni bi boinkim, sima hindara priiboinkim. Mi simiir yayim iripa bi nwokin ini yapa yapa ywowim. <sup>57</sup> Mi kam nhirim siirin pi whisariiya prininsiin okwo boinki. Mi sima hinina boinkim. <sup>58</sup> Nim krma ha wakaekim siya hinina boinkin, ta Adi Komii siir omaka inkamkar nonkwo miriia saiirin wi kara niipirgigi. Mi ti kwoimim dig nwoki mi kara saiirin wa swoki haininansiin mirii nami. Saiirin wi inkamki nonkwo mirii rani. Niingaka. <sup>59</sup> Mi ta yaiya ti kamim sima boina, yim sima iriipa hiriinan yaimwoni bi mi boinkim. Simiir yayim iripa bi namasugim, ini yapa yapa ywowim.

60 Mi prismi biki biyan yaowae adin siya simiir whwonkam ida yinsiin okwoki. Mi siya ina sriiyin Jisis siirin mi kira ti yayim sima priboin priboinim simiir yai yamdi nowarkii boin tani, aniya? 61 Mi Jisis siya yaimin yaiminkin, ini hinda-dara yokwo tanin. Siya yaimirsim bi nowarkii boinkin. Mi ti prismi biki biyan yaowae adin siya ina swoki sriiyin mi kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin mi siya aniya, iyie? Mi kira ti yinisimin Adi Komiiyin dimin whirki kimbu karam nwowin siir ieya, aniya? 62 Mi Jisis siya ina boinin, ihi, karargin. Mi kima wi kariirar kigi ti Inkam Yaowae Adin ninomor kouankin nitin, ini Adi Komiiyin kiriekakin siir ina iniga saiiir nidwowin. Mi kara niti, kara wi waumirsisim whisininin ninomor kou hiranin, simakar ninkin onaiinii. Mi kima wi kariirar kigwini. 63 Mi prismi biki biyan yaowae adin siya yinakiwomwitki siir yuis bripriya siya niya sairin. Siya whisarii bi niinikiwomwitka, siya iokakin. Mi siya ina boinkiyin, krma pi inkam nhiram kipi swoki ikiuna yai whinboinamin. Niingaka. 64 Kima bidi wakaekiyim yai bibiyeyim siya boinkiyim Adi Komii siir mi kima ini panina yangwokiyim? Mi sima hoimgakarim ini yai kwiruwar kiritkin boinkiyim, siya siyu biyie bidi tirin, siya wa dao.

65 Mi kam nhirim yaeyop siir yaswaiyugi mi sima siir yaimwo whwonkamim yuisni kogrinugi mi siirin ina tiom. Mi sima boin, kira profet yai ti boinki, kiriirin nhinga tiowi, ha? Mi kamim waikaowiyim sima yikunam siirin. Mi sima siirin haningi yipimpar. Iriig.

*Pita siya m̄isisaek̄in J̄isis siir̄in*

*(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)*

<sup>66</sup> Mi īiya Pita siya omaka maeyau akpitga nu h̄irar n̄ik̄i ok̄in m̄i wiḡ ira pr̄ismi b̄iigi b̄iyan yaowae ad̄in siir̄ m̄i m̄iriya saeya ina yita. <sup>67</sup> Mi īiya saeya Pita siir̄ k̄iga siya pae h̄ir n̄idwo oniȳin m̄i saeya siir̄ whwonkam īirar in̄i k̄igs̄ib bōin̄u. Ni kira ir̄iipi h̄iriinan J̄isis̄in om Nasaretan̄in saika m̄i ok̄in. <sup>68</sup> Mi Pita siya in̄i hindara m̄isisaek̄iȳin. N̄ingaka. Kara n̄inokn̄ink̄in tani siir̄in, kara ta yaiya kira bōina saiir̄im warar whaowaei. Mi siya ina youapnaniyam̄in hira saiir̄ ano kingīin h̄iriir̄. Mi īuum̄in ina yik̄iyakwok̄in. <sup>69</sup> Mi ta wiga m̄i m̄iriya saeya Pita siir̄ swok̄i k̄iga m̄i saeya kam nh̄ir̄im saiir̄ kingīin h̄ir nwow̄im s̄imiir̄ bōinki, t̄ik̄i inkam̄in J̄isis̄ siir̄ k̄igna m̄irīi inkam̄ nw̄ir̄ īeyāir̄gin. <sup>70</sup> Mi Pita siya ina swok̄i m̄isisaek̄iȳin. N̄ingaka. Mi mh̄ōiya kam nh̄ir̄im saik̄ar nokwow̄im sima swok̄i bōinh̄uriȳiugi siir̄in, kaimwok̄i kaimwowāirga kira k̄ipi n̄ik̄sisae ni kira ir̄iipi h̄iriinan J̄isis̄ siir̄ m̄i k̄igna m̄iriyan inkam̄ nw̄ir̄kin, nu Galili h̄iran inkam̄kin. Sima h̄in̄ina bōink̄ik̄im. <sup>71</sup> Mi Pita siya ina ȳikopais̄is̄ir̄kiȳin, kaimwok̄i kaimwo k̄inga! Kara t̄i inkam̄in k̄ima bōin̄in siir̄ b̄i n̄inokn̄ink̄ink̄in. <sup>72</sup> Mi b̄iri k̄imim̄ink̄ik̄in, īuum̄in kw̄isaka ina yik̄iȳin. Mi Pita siya ina swok̄i āingwowok̄nakiȳin yaiya b̄iya J̄isis̄ siya bōina siir̄. J̄isis̄ siya h̄in̄ina bōink̄in, īuum̄in kw̄isaka n̄ik̄i ik̄ karam nwow̄i m̄i kira kariir̄ in̄iḡin w̄i kwoima m̄isisaei. Mi Pita siya nou prasae b̄i k̄ink̄in. Ir̄iḡ.

# 15

## *Sima Jisis siir'in Pailat siir'im yik'unam*

*(Mt 27:1-2,11-14; Lk 23:1-5; Jo 18:28-38)*

<sup>1</sup> Mi prismi yaowae adim sima nugak imumar yamyakwok adiyaowaeyim siyiu komii kigriraowiyim mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi inkam komiiyim yai hidi ikim simiiram, sima yai iripa hangiriyiu boina. Mi sima Jisis siir'in wieyin sopni yimboru kinam Pailat siirimin. <sup>2</sup> Mi Pailat siya Jisis siir srii, kira Juda iikamim simiir nu iir kigriraowan inkam komiigin, aniya? Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, wa yaiya kira boina ini mi owa. <sup>3</sup> Mi Pailat siya yaowae adim simiir wakaeyin sima yai whiekakim siirara boin huriyugi. <sup>4</sup> Mi Pailat siya Jisis siir'in ina swoki sriigiyin, kira yai wakae boin tani, aniya? Wakae! Sima yai whiekakim ini kiriirarar boin huriyuum. <sup>5</sup> Mi Jisis siya yai kwir biri swoki wakae boin srankin. Ningaka. Mi Pailat siya asi kintirgikin. Iriig.

*Pailat siya boinkin Jisis siir'in pae hiniya nironinkinin siir ninkin irinu inankiiyim*

*(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:16)*

<sup>6</sup> Biewi biewiyim ii komiia Pasova wou nikwo aeya mi Pailat siir siyiuin hriiyar tirikin, siya maeyauwa mai biye mriiya kamim hugripkikikaiyim simiirin pi nwira nokmwın apniki. Iikamim simiir kwoinkin naingwowin inkamin siir. Mi Pailat siya simiirimin pi siirar nikropki. <sup>7</sup> Mi ta iya inkam nwirin Barabas nikuiwiyin, omaka huyokiyokaiya saiir nwokaiyin mi kamim wra nwowiyim inkam

komii komiiyim omom omom kigriraowiyim  
 io simaka nwowim mi simiir nhir imiir nisomsom  
 aokaowim siya simakar nwokaigin. <sup>8</sup> Mi iikamim  
 ha naninkiniuniyim mi sima Pailat siir boinki, tiki  
 siyiuin, biya kira tirin biewi nhirim digiyim mi  
 kira pa nikrop apniki ta maeyauwa mi biyie  
 miriia huyokiyokaiya sair nwowin simiir  
 inkam nwirni. Mi tariinanin kira siira ti swoki  
 tir. <sup>9</sup> Mi Pailat siya simiir yai yaka yowarki boinki,  
 kima minam naingwowi kara Juda simiir inkam  
 komiiyin nu kigriraowiyin siir nuguskiyim,  
 aniya? <sup>10</sup> Mi Pailat siya hiniin asi boinkikin.  
 Dimusi rani, siya bidi yinokninkinin prismi  
 yaowae adim simiir kwoinim. Sima Jisis saika  
 whwokwoka nwo rani, simiir kwoinin i ieyar  
 kwaewaowi bi sima nwowim. Mi sima siirim asi  
 nikiunanikim siirin. <sup>11</sup> Mi iikamim simiir kwoinim  
 prismi yaowae adim sima ini boinurwokaiyu.  
 Mi sima pi hiniin nwoki boinkiyim Pailat siya  
 Barabas siir dikrop apniki. <sup>12</sup> Mi Pailat siya  
 simiirin ina swoki boinkiyin mi kara pi panina  
 tiri ti inkamin kima boiniyin Judami iikam  
 simiir inkam komiiyin nu kigriraowiyin, ha?  
<sup>13</sup> Mi sima siir yai yamdi ina kauwok boinkiyim,  
 siirin paeyin hiiniya nironinkinin saika dinkin  
 irinugi! <sup>14</sup> Mi Pailat siya simiir sriigi, dimusika,  
 ha? Siya dimu dimin turbukin, ha? Mi sima ina  
 kauwok boinamnankiyim, siirin ti paeyin hiiniya  
 nironinkinin saikar dinkin irinugi! <sup>15</sup> Mi Pailat  
 siya iikam isidin simiirim hiirgin mi siya Barabas  
 siir asi kigninkin apnikikin. Mi siya Jisis siirin  
 kamim yai niiniyim simiirim iyopmauugi, sima  
 nipimparim siirin. Mi mhoiya sima siirin ina



yikropkiyin paeyin hiiniya nirioninkinin saika ninkin irinugiyim. Iriig.

*Mi kamim yaii niniiyim sima Jisis siir nigbumbugim*

*(Mt 27:27-31; Jo 19:2-3)*

<sup>16</sup> Mi kamim irim haiiyim sima Jisis siirin inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin siir omaka maeyauwa hiriir yinkikwona apnam. Mi sima kam nhirim yaii niniiyim simiirim yikiuna, sima ta maeyau kwiruwa sairarar naninkiniuniyim <sup>17</sup> mi sima Jisis siirin yuis paridnana kwira yitomwanu haiginu. Mi sima urid nimridgakin whira hopwhro mi sima siir mwo iir kaigrisiugi. <sup>18</sup> Mi sima siir yigbumbu, akamie! Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin! <sup>19</sup> Mi sima siir mwowin paekopin hougwokwo apiyin siir yikrimkrae. Mi sima siirin yaeyop haini mi yaswaiyu mi sima ogmwo ha huim mi ina kaiyirou kisisanam siir inig iir hainanam. <sup>20</sup> Mi sima siir mingigin digiyim mi ta yuis pariidnan bripriya ina swoki isaiya. Mi sima siirin ini siir yuis aiirar swoki ii haiginugiyim. Mi sima Jisis siirin ina yikunamin paeyin hiiniya nirioninkinin saikar ninkin irinugiyam. Iriig.

*Mi sima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yinkin irinugi*

*(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)*

<sup>21</sup> Inkam nwirin Saimonkin siya om Sairini ankin Aleksanda Rufas sowiir yaowae adgin. Mi siya omisisimim om komii siir yaba nwowim simiir haiburgigim mi siya ina yapamin siyu maeyau nanga aiir. Mi sima siyu bopwo hir

yinapɔyskai om komii siir kingiin. Mi sima kimidiniya igao yai siir boinwin paeyin hiiniya nironinkinin Jisis siirin siya haiyam. <sup>22</sup> Mi sima Jisis siirin maeyau kwira saiir hiriir yikiunam ta maeyauwa saiir iniga Golgota. Mi ta maeyauwa saiir inig mwowin inkam mwo kiuni maeyauga. <sup>23</sup> Mi sima op wain simiir naba saikar yinkin aepibmigiya siir hauuwam minkin mi siya biri kwiyaekin. <sup>24</sup> Mi sima paeyin hiiniya nironinkinin siirin saikar yinkin irinugi. Mi siir yuisim ini sima hidnonkwokwo hainamim. Mi sima gwo kwira sae gwo satu, sima minim gwokim ti hinin diminin pi nhinga haii. <sup>25</sup> Iya nugakar niki oyakwoka 9:00 klok mi sima paeyin hiiniya nironinkinin siirin saiirar yinkin irinugiyakwok. <sup>26</sup> Mi siir mwo kouga ta yaiya siir boina saiir winki yokwoni. Sima hinina win boinkikim, Juda iikamim simiir nu kigriraowi inkam komiigin. <sup>27</sup> Mi sima Jisis siir kingiinin inkam nwiso hi tauaeiyo sowiirin warar yinkin irimdinugik paeyin hiiniya nironinkinin siir. Mi nwirin iniga mi nwirin yaioyaeya. <sup>28</sup> [Mi Adi Komii siir Yokwo Komii saiir yaiya ini kaimwowa ywowa bidi bidinan sima wina mi tariinanin saeya bidi yimbiniya. Mi ta yaiya hininga, sima siirin kamim hi tauaeiyim simaka yinkin huwiyopmasugi.]

<sup>29</sup> Mi iikamim haamii tamii napim siir yapikbumbu mi sima mwo ina yapkintirim. Mi sima siir boinki, biya kira hinina boinkin, Adi Komii siir omaka wi kara niipirgi mi ii kwoimim dig nwokii mi wa swoki haininansiin okwoki.

<sup>30</sup> Mi kira kinakina tamii diriraerarna mi kira pa

nwoki iuuniyim wari paeyin kiriir nironinkinin siir waraurankin! <sup>31</sup> Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim, sima Jisis siirin warar yapikbumbu. Mi sima, simasimar yomboin amboin, siya inkam nhirim simiirin bidiyar whindiriraerar haiginuun. Mi siya, siya siyar diriraerar namim panopi, ha? <sup>32</sup> Mi ti inkamin siya nimbinkiyin siya Israel simiir inkam komiigin, simiir nu kigiraowikin. Mi siya paeyin hiniya niro ninkinin siir hirankin krimar kigwokwoiungi. Mi krima wa nwoki aingwo tibiikiyim kiriiramim. Mi inkam nwiso Jisis saikar ninkin irimdinugiyo paeyin hiniya nironinkininsi yo sowa iriipi hiriinan siirin warar mi inkin igbumbu. Friig.

*Jisis siya bidi yaonamin*

*(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)*

<sup>33</sup> Mi iya nabe bopwo nwowa mi iya ina kakauugiya. Mi hinda tinda ini niyar ywokiyim. Mi iya bie nad nwowamtibin, iya ii kwoim nwowiya saiir yadig iurib. <sup>34</sup> Mi ii kwoim namwoiwiya mi Jisis siya ina kauwok boinkiribin, Eloee, Eloee, lema sabaktani? Ta yaiya saiir yaimwokiyaime wowa hiniinga, kariir Adi Komii, kariir Adi Komii kira kariirin digumii dimusi haimriiyugigin, ha? <sup>35</sup> Mi kam nhirim kingiin hir nokwowim sima siir yai wakaeyim mi sima ina boinim, wakae! Siya Ilaija krimiir wanwiyaeyin siirim nikiuwi. <sup>36</sup> Mi inkam nwirin ina iwitnamin hamgan hainakiyim. Mi ta op kausrira siir idwo yaokinki. Mi kimidiniya paekop inakar yinkin udgi mi Jisis siir yaiga yaka onkwo mauugi siya kwiyaeyim. Mi ti inkamin

siya boin, ha tiki o. Krɛma niki kigriraowi siirin pi Ilaija siya nasi whindiriraerar iuungi paeyin hiniya nioninkin siir hirankin. <sup>37</sup> Mi Jisis siya ha kauwankii boinkiribin mi siya ina iyie hikainamtibin.

<sup>38</sup> Iya Jisis siya naowa ta yuis komiia Adi Komii siir omaka sair nitiyisiuwa saeya ini bopwoniya yinwitamnainiya. Mi ina yugusnainama nua hirir. Mi ta yuis prieiya ini kwisa ywokiya. <sup>39</sup> Mi kamim yai niniyim simiir bi nwowi inkamin siya Jisis siir whwonkam ida nokwokin mi siya kigiyin siya hiriinan niyae hikainamtibin mi ini siya siyar boinkiyin, kaimwoki kaimwokinga! Tiriiginin Adi Komii siirar yinismkin. <sup>40</sup> Mi wig nhirim hirar mi inkin okim mi sima arurig hirar nokwo kaokim. Mi nhirim simaka hir ninkin okwo kaokim. Ira Maria om Makdalanka mi ira Maria Jems sapisapin mi Josis sowiir apu aeya. Mi ira Solomonika. <sup>41</sup> Biya Jisis siya nu Galili hir nwowin mi ta iya ti wigim siir mhoiya namkim. Mi sima siir nae diriraerarim mi wig isid komii whirin yim sima iriipi hiriinan Jisis saikar yinkin am om komii Jerusalema hiririn. Mi sima hir ini owou. Iriig.

*Sima Jisis siirin siyano siir haigigi  
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jo 19:38-42)*

<sup>42</sup> Mi naiowaka Josepin om Arimatianin ina yitribin. Siya yai hidan inkam wadekin. Mi yio siya iriipi hiriinan iya Adi Komii siya iikam simiir kigriraowana iya sairimar mi owini. <sup>43</sup> Mi Juda simiir i komiia waka nwokwowaki mi tapa ya nae diriraerar haigigik ni iiga mi Josep siya asi napninopkainamkin Pailat siir kigam. Siya biri nidid namkin. Nningaka. Siya Jisis siir piuis biyieya

saiir hainakiyim sriiyugin. <sup>44</sup> Mi Pailat siya ini hindara yanaawinin ta yaiya saiir wakaewinin, Jisis siya naonama. Mi siya kamim yaii niniiyim simiir biyan inkamin siirim yikiuna mi siya siir sriii, Jisis siya bidinanar naonamkin, iyie? Tarininar kwaokin. <sup>45</sup> Mi iya siya yaii ninii kamim simiir bi nwowiyin siir yai aiir wakaeyin mi siya Josep siir boinki siya Jisis siir piuis biyieya saiirin hati hainam. <sup>46</sup> Mi Josep siya yuis whisinana kwira sainam. Mi siya Jisis siir piuis biyieya ina ini hionis hainakiya paeyin hiiniya nironinkinin siir hirankin. Mi siya siirin yuis whisinana saiir whrinainam mi siirin siya siyano whirin siir ini haigigik. Mi ti siyanowin inkamkar nopkinkin. Mi siya siiya komiia kwira warnani ie iir warkin tinugigam. <sup>47</sup> Maria om Makdalana mi Maria Josisni yopi aka, sowa kogwokwo haigigigo maeyauwa Jisis siir piuis biyieya saiir haigigiya. Iriig.

## 16

*Jisis siya bidi yinsiin idwowa in ieyankin mi ini omwaiyar swoki waiyan*

*(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)*

<sup>1</sup> Mi Juda simiir ii komiia dig nwokiya mi Maria om Makdalana mi Maria Jemsni yopii aka mi Salomi saeya sima waim piuii miyik whakiyim simiir sainam. Sima Jisis siir piu aiir naokinam sainamkin. <sup>2</sup> Mi iigwira sima biyeyin bidi maskwokiyakwokin mi saiirar yamyakwok Sandeya, siyanowin inkam haigigiyin siirim. <sup>3</sup> Mi simasimar yapboinaiyam, krimiirin pi nhinga

whin mirii ta siiya komiyya saiir waritkinkiyim, ha? <sup>4</sup> Mi iyya sima siyanowin siir nini kigiuwim mi simar kigi siiya komiyya hir nwo rani. Nningaka. Bidi inabaki itkinkiya iemiga. Taka siiya, siiya prasae rani. <sup>5</sup> Mi sima siyano iir napninopkainamin mi sima kigam whranisim nwirin simiir ina inig miyya nidwokai. Siya yuis whisinin bripriya kwira nii idwokai. Mi sima siir nini kigiuwim mi ini hindara ini anaaiuwuwim. <sup>6</sup> Mi siya simiir boinkaiwin, kima kipi kignanae kara bidi yinokninkinin, wim kima Jisisin om Nasaretanin siirim hansiri paeyin hiiniya nironinkinin sima ninkin irinugiyin siirin. Mi siya tapaiir nwo rani, bidi yinsiin idwonamin! Mi ini omwaiyar swoki waiyan! Kima ta maeyauwa sima haigigiga saiir ti kwakig siya hir nwokaii. <sup>7</sup> Kima dam! Mi kima pi kamim siir mi kigna miriyyim pi simiir tini boinu mi Pita siirin warar. Mi kima pi hinina tini boinu, Jisis siya kimiir biyya bidi yamkwokinin nu Galilia hiriir. Mi kima siirin wi hir nini kigiuiwi. Biyya kimaka siya niki boina saiir hiriinan! <sup>8</sup> Mi ti wig oumim ina yidamniyamim idowiiya hiriir, ti siyano iirsi. Mi sima ina yidam iugusamim, kiugak bi nwonamkim simiir kiuiwim ini hindara yinirkinamim. Mi sima inkam nwiraka yai paninsi yimboboinsami. Nningaka. Sima pi nididnamkim. friig.

*Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiyam*

*(Mt 28:9-10; Jo 20:11-18)*

<sup>9</sup> [Jisis siya Sande nugak imumar yinsiin idwonamyakwok. Mi siya biigi biyin Maria om

Makdalana saiir hiriir yimbiyam. Mi ta wiga, biya Jisis siya niniskigiya yiu biye iriyar nwiso sima nwokaiya saiir mi saeyairga.] <sup>10</sup> Maria saeya ini kigu ti siir nomiyauim naingwoyimiyok ou prasae biri kinkim siirsiyin. Maria saeya biyin siir nomiyauim biya saika nwokaiyuim simiir ini boinmauuu. <sup>11</sup> Mi Maria saeya simiir boinki Jisisin ini omwaiyar swoki waiyan kara siir bidi kignaniyin. Mi sima ta yaiya saiir wakaeyim mi sima biri naingwo tibmiigim. Iriig.

*Jisis siya siyiu hirin inkam nwiso siir kigna miriyywo sowiir hiriir yimbiyam*  
(Lk 24:13-35)

<sup>12</sup> Mi ta saiir mhoiya inkam nwiso siir kigna miriyywo sowa om komii hir haiburgigo mi ha napamwo mi sowa siirin siyiu hir yapiyiskai. Mi Jisis siya sowiir hiriirin yaeya piu kwir yam. <sup>13</sup> Mi sowa ha swoki amwo mi kimidiniya kam nhirim simiir ini boinmauuu. Mi yim sima sowiir yai aairim bi swoki aingwo tibmiigim. Niingaka. Iriig.

*Jisis siya kam iuur nwirim siir mi kigna miriyyim simiir hiriir yimbiyam*  
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)

<sup>14</sup> Mi kam iuur nwirim siir mi kigna miriyyim iya sima naeyar niki idwo aeyim mi Jisis siya ina yimbiyamın simiir hiriir. Mi siya simiir ini iku whisarii rani, sima bi naingwo tibmiigim. Mi kam nhirim sima pi nantamyiriyirkim kam nhirim sima naboiniyim Jisis siya bidi yinsiin idwowin ieyankin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan. <sup>15</sup> Mi siya simiir boinki, kima iki omom omomim hinda tinda nwowim simiir dam mi

Yai Wan Kibiya saiir dapboinmamaauam iikamim simiir. <sup>16</sup> Mi inkamim naingwo tɔbmii mi siya ha baptais mi siirin wi Adi komii siyar kaopri-giokwowi. Mi yipiki inkamim naingwo tɔbmii karam nwowi, yim wi siya griritkaigi. <sup>17</sup> Mi iikam whiekakim naingwo tɔbmiyim simiirin kirie wi Adi Komii siya hauwi dimin komii komiiyim simiir diriraeraram. Mi sima wi kariir inig iirar ninimniskiiyami uridyu bibiyeyim simiirin. Mi sima wi yaeya yaigin kwira boini. <sup>18</sup> Mi simiir inam mipugin biyu dapiyin siir nonkwowi mi op biyeya kwiyae aokaowiya saiir kwiyae mi ti hiriinan diminim wi simiirsi nao rani, sima. Mi simiir inam makak inkamim simiir mi hainii mi sima wi wadieyar mi oki. Iriig.

*Adi Komii siya Jisis siirin ninomor koua hiriir yikiunam*

*(Lk 24:50-53; Ap 1:9-11)*

<sup>19</sup> Mi mhoiia krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya siir yaiyim simiirin dig nwogigim mi Adi Komii krimiir Wanin siya ina yikiunamin siirin ninomor koua hiriir. Mi tariinanin siya ini siir ina inigmiiya ini idwoiun. <sup>20</sup> Mi kamim siir kigna mriiyim, sima ina yamim hinda tinda. Biyan Inkam Komiiyin siya ini simakar yinkin mriiyamin. Mi siya simiir yai imiirin warar mi whinkinsiis haiginiuwam dimin komii komiiyim sima tir imiirin. Mi ti diminin iikamim simiir nisiimauugin. Mi ta simiir yaiya kaimwokikaimwowaiga, Adi Komii krimiir Wanin siir yaiga. Iriig.



**Yai Win Kibiya**  
**The New Testament in the Sepik Iwam Language of**  
**Papua New Guinea**  
**Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long**  
**Niugini**

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f